EUROPA-
KOMMISSIONEN

Bruxelles, den 4.6.2025
SWD(2025) 204 final

ARBEJDSDOKUMENT FRA KOMMISSIONENS TJENESTEGRENE

Landerapport for Danmark 2025

Ledsagedokument til

Henstilling med henblik på RÅDETS HENSTILLING

om Danmarks økonomiske, sociale, beskæftigelsesmæssige, strukturelle og budgetmæssige politikker

{COM(2025) 204 final}

European Commission

Denmark

2025 Country Report

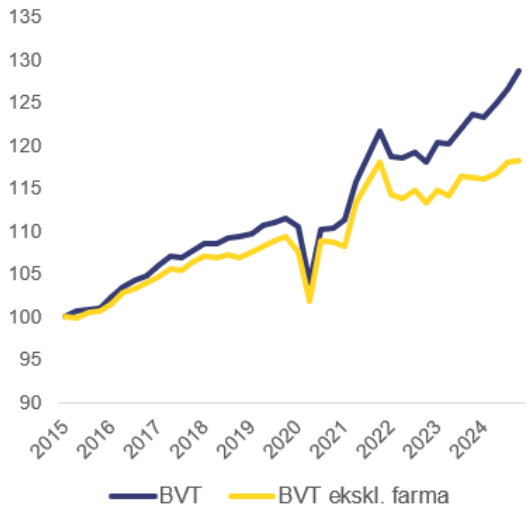

ØKONOMISKE UDVIKLINGER OG CENTRALE POLITISKE UDFORDRINGER

Den eksportdrevne økonomi er fortsat stærk

Dansk økonomi klarer sig fortsat bedre end euroområdet og er drevet af stærk eksportvækst og en blomstrende medicinalindustri. Den forventes at fastholde sit momentum i de kommende år. Den danske økonomi udviste robust vækst i 2024 med en stigning i realt BNP på 3,7 %. Siden 2020 er Danmarks reale BNP vokset med gennemsnitligt 2,6 % om året, hvilket er højere end euroområdets gennemsnitlige vækstrate på 0,9 % om året. Eksport (navnlig lægemidler og skibsfart) og det offentlige forbrug var de vigtigste drivkræfter for vækst i 2024. Trods en stigning i beskæftigelsen og reallønnen var forbruget fortsat afdæmpet, mens investeringerne stagnerede som følge af højere renter. Hvis medicinalindustrien udelades af ligningen, var den økonomiske aktivitet beskeden med en vækst i bruttoværditilvæksten for 2024 anslået til 1,8 % af Danmarks Statistik. Dette tal tager ikke højde for aktiviteten i andre sektorer, f.eks. bygge- og anlægssektoren, som er drevet af vækst i medicinalindustrien, hvilket betyder, at de direkte og indirekte økonomiske virkninger af lægemiddelsektoren kan være endnu større. Væksten forventes at forblive solid i 2025 og 2026. Lægemiddelsektoren forventes fortsat at skabe væksten, men den planlagte genåbning af Tyra-naturgasfeltet i Nordsøen i 2025 og en gradvis genopretning inden for ikke-farmaceutiske sektorer forventes at gøre væksten mere bredt funderet.

Figur 1.1: ***Fortsat stærk vækst i medicinalindustrien***

(1) Bruttoværditilvækst (BVT) er lig med bruttonationalproduktet (BNP) minus nettoskatter. Medicinalindustriens BVT for 2015-2024 er hentet fra ikke-offentliggjorte tal fra Danmarks Statistik og er derfor behæftet med større usikkerhed.
Kilde: Danmarks Statistik.

Danmark har et usædvanligt stort overskud på betalingsbalancens løbende poster som følge af en stærk eksportpræstation. Danmark har i årenes løb konsekvent haft et stort overskud på de løbende poster og nåede et rekordhøjt niveau på 13,0 % af BNP i 2024. Dette spring fra et allerede højt gennemsnit i løbet af det seneste årti (på ca. 8 % af BNP fra 2013 til 2023) skyldtes hovedsagelig de solide resultater inden for vigtige eksportsektorer, navnlig lægemidler og skibsfart. Fremadrettet forventes overskuddet på de løbende poster at forblive højt, ca. 13-14 % af BNP, i de kommende år.

Beskæftigelsen fortsatte med at stige i 2024, hvilket afspejler en sund økonomisk vækst og et stigende udbud af arbejdskraft. Udbuddet af arbejdskraft er

steget i de seneste år af tre hovedårsager: personer, der går på pension senere, flere første- og andengenerationsindvandrere, der kommer ind på arbejdsmarkedet, og flere personer fra udlandet, der finder arbejde i Danmark. I årene efter pandemien tegnede sidstnævnte gruppe sig for en betydelig del af stigningen i beskæftigelsen([1]). I 2024 steg den samlede beskæftigelse med 0,8 %, mens 6,2 % af arbejdsstyrken var arbejdsløse (se den sociale resultattavle i bilag 13). Udsigterne for 2025 og 2026 tyder på fortsat, men beskeden vækst i beskæftigelsen og en marginal stigning i arbejdsløsheden. I 2024 steg Danmarks beskæftigelsesfrekvens til 80,2 %, og erhvervsfrekvensen lå fortsat et godt stykke over EU-gennemsnittet på 84,8 % (se bilag 10). Andelen af unge, der ikke var i beskæftigelse, uddannelse eller oplæring, var 8,0 % i 2024, hvilket er et godt stykke under EU-gennemsnittet, og langtidsledigheden var blandt de laveste i EU med 0,8 %. Personer med handicap er fortsat underrepræsenteret på arbejdsmarkedet. Andelen af ledige stillinger faldt til 2,4 % i fjerde kvartal 2024, men er fortsat høj inden for bygge- og anlægssektoren og tjenesteydelser og i nøglesektorer, der er knyttet til den digitale og grønne omstilling og sundhedspleje (se også afsnit 4). De nominelle lønninger steg med 4,4 % og reallønnen med 3,0 % i 2024, hvilket delvis opvejede faldet i de foregående år, mens enhedslønomkostningerne steg med 1,5 %.

Inflationen i Danmark er faldet markant. Efter at have toppet i 2022 faldt inflationen i Danmark brat i 2023, hovedsagelig på grund af lavere energipriser og stabile fødevarepriser. Det harmoniserede forbrugerprisindeks steg med 3,4 % i 2023 – hvilket er noget lavere end stigningen på 8,5 % i 2022 – og faldt derefter til 1,3 % i 2024, hovedsagelig som følge af faldende energipriser. Inflationen forventes at forblive stabil og kun stige en smule til 1,6 % i 2025 og 1,5 % det følgende år.

Boligpriserne er stigende

Boligpriserne er begyndt at stige igen. De nominelle boligpriser i Danmark steg igen i 2024 efter en prisstigning i 2022 og et fald af samme størrelsesorden i 2023. Ifølge Danmarks Statistik faldt de nominelle boligpriser med 0,3 % i det seneste kvartal (tredje kvartal 2024) i forhold til det foregående kvartal (sæsonkorrigeret) og steg med 2,2 % årligt. Stigningen i boligpriserne dækker imidlertid over betydelige regionale forskelle, idet lejlighedspriserne er steget kraftigt, især i Københavnsområdet. I Københavnsområdet er boligefterspørgslen større end udbuddet, og ejerboliger udgør 22 % af boligmassen, hvilket er langt mindre end ejerboligers andel på 50 % i Danmark som helhed([2]). Flere værdiansættelsesindikatorer tyder på en kraftig stigning i boligvurderingen i det seneste årti i Danmark, og siden 2015 er boligpriserne steget hurtigere end husholdningernes indkomst, hvilket afspejles i en støt stigning i boligprisernes andel af indkomsten i de seneste 10 år. Høje priser på ejerboliger, et stærkt reguleret lejemarked og lange ventetider for almennyttige boliger i de vigtigste byområder har ført til mangel på økonomisk overkommelige boliger. Danmark har som et delvist resultat heraf en relativt høj andel af husstande, der er overbebyrdet af boligudgifter, herunder mange unge, der bor i enlige husstande. Der blev i 2021 indgået en politisk aftale om yderligere at øge opførelsen af økonomisk overkommelige lejeboliger, primært almennyttige boliger, med et samlet budget på 1,35 mia. EUR for 2022-2035.

Højt, men faldende budgetoverskud

Danmarks offentlige finanser udviste et overskud i 2024 på trods af højere udgifter til forsvar. Den offentlige saldo udviste et overskud på 4,5 % af BNP, hvilket

([1]) Økonomiministeriet, økonomisk undersøgelse, august 2024.

([2]) Københavns Kommune, Boligredegørelsen 2024 (på dansk).

hovedsagelig skyldes en sund vækst i realt BNP på 3,7 %. På indtægtssiden steg indkomstskatterne betydeligt, bl.a. på grund af den højere beskæftigelsesfrekvens, øget erhvervsbeskatning i forbindelse med sunde overskud og øgede sociale bidrag. På udgiftssiden var der også en stigning i det offentlige forbrug, bl.a. som følge af betydeligt højere udgifter til forsvar og militær og anden bistand til Ukraine. Bruttogældssatsen fortsatte sin nedadgående kurs og faldt til 31,1 % af BNP i 2024 i forhold til 33,6 % året før. Ifølge Kommissionens prognose vil der også blive opnået et offentligt overskud, selv om det er lavere, i 2025 (1,5 %) og i 2026 (0,6 %). Gældskvoten forventes at falde yderligere til 29,7 % i 2025 og 29,4 % i 2026. Danmark har et robust system til forvaltning af de offentlige finanser på mellemlang sigt, baseret på flerårige årlige udgiftslofter på statsligt og regionalt/kommunalt plan.

Nettoudgifterne vokser kraftigt drevet af forsvaret. I 2024 steg nettoudgifterne([3]) i Danmark med 3,3 % (se bilag 1). Denne stigning skyldes hovedsagelig højere udgifter på forsvarsområdet og det sociale område. I 2025 forventer Kommissionen, at nettoudgifterne vil stige med 10,0 %, hvilket er over den maksimale vækstrate, som Rådet har anbefalet([4]). Den kumulerede vækstrate for nettoudgifterne i 2024 og 2025 forventes samlet set at ligge på 13,6 %, hvilket er over den maksimale vækstrate, som Rådet har anbefalet. Den forventede afvigelse er tilladt i henhold til betingelserne i den nationale undtagelsesklausul baseret på de aktuelle fremskrivninger for forsvarsudgifterne.

([3]) Nettoudgifter er defineret i artikel 2, nr. 2), i forordning (EU) 2024/1263 som offentlige udgifter, eksklusive i) renteudgifter, ii) diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden, iii) udgifter til EU-programmer, der fuldt ud modsvares af indtægter fra EU-midler, iv) nationale udgifter til medfinansiering af programmer finansieret af Unionen, v) konjunkturbestemte elementer af udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse samt vi) engangsforanstaltninger og andre midlertidige foranstaltninger.

([4]) Rådets henstilling af 21. januar 2025 om godkendelse af Danmarks nationale mellemfristede plan for finans- og strukturpolitiske tiltag (EUT C, C/2025/654 af 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/654/oj).

I Danmarks mellemfristede plan for finans- og strukturpolitiske tiltag foreslås en gradvis dekonsolidering over fire år, hvilket forpligter Danmark til nettoudgifter svarende til 4,4 % i gennemsnit i perioden fra 2025 til 2028. Dette vil resultere i en lavere strukturel primær budgetsaldo på 0,5 % af BNP i 2028.

Geopolitiske risici overskygger en ellers positiv udvikling

Den positive udvikling dæmpes af betydelige eksterne risici, der især skyldes geopolitisk usikkerhed og fragmentering. Da eksporten tegner sig for ca. 70 % af BNP, er Danmark en meget åben økonomi, hvilket giver fordele såsom produktivitetsgevinster og stordriftsfordele, men også indebærer internationale risici såsom handelsrestriktioner og forvridninger i forsyningskæden. USA er i øjeblikket Danmarks største eksportmarked og tegnede sig for 18 % af den samlede eksport af varer og tjenesteydelser i 2024, hvilket er en stigning fra 11 % i 2015([5]). Varer udgjorde 68 % af værdien af den samlede eksport til USA, men en stor del (75 %) produceres ikke i Danmark, men af danske virksomheder i udlandet, en væsentlig større procentdel end for dansk eksport til resten af verden (12 %). Danske virksomheders produktionskapacitet i USA er med til at beskytte Danmarks økonomi mod den fulde effekt af USA's handelspolitik.

Danmarks store og stigende afhængighed af et begrænset antal store virksomheder har bidraget til en solid økonomisk vækst, men kan også udgøre en kilde til sårbarhed. I de seneste årtier har Danmarks erhvervsstruktur udviklet sig til i stigende grad at blive domineret af nogle få store virksomheder([6]). Dette har bidraget til at skabe et stærkt grundlag for innovation, forskning og

([5]) Danmarks Nationalbank og Danmarks Statistik, *Extensive Danish Trade and Investment Relations with the United States*, analyse 2025:4, marts 2025.

([6]) Danmarks Nationalbank, *Stigende betydning af de største virksomheder*, analyse nr. 8, marts 2025.

Tekstbo

FN's verdensmålene for bæredygtig udvikling

Danmark gør fremskridt med hensyn til at nå eller opnå gode resultater med hensyn til alle verdensmålene vedrørende miljømæssig bæredygtighed (verdensmål 2, 6, 7, 9, 11, 12, 13 og 14) bortset fra verdensmål 15 (Livet på land), hvor der kan gøres en yderligere indsats for at indhente EU-gennemsnittet. Danmark klarer sig også godt eller er i bedring med hensyn til alle verdensmålene vedrørende produktivitet (verdensmål 4, 8 og 9) og makroøkonomisk stabilitet (verdensmål 8, 16 og 17). Desuden klarer Danmark sig godt eller gør fremskridt med hensyn til de fleste verdensmål vedrørende retfærdighed (verdensmål 3, 4, 5, 7, 8 og 10). Selv om Danmark klarer sig godt med hensyn til verdensmål 1 (Afskaf fattigdom), bevæger landet sig væk fra dette mål. Ud af de 17 verdensmål klarer Danmark sig bedre end EU-gennemsnittet med 16 ud af 17 mål, og den eneste undtagelse er verdensmål 15. Resultaterne er særlig stærke med hensyn til verdensmål 4 (Kvalitetsuddannelse), verdensmål 7 (Bæredygtig energi), verdensmål 9 (Industri, innovation og infrastruktur) og verdensmål 10 (Mindre ulighed).

udvikling, beskæftigelse, eksport og økonomisk ekspansion. Samtidig kan afhængigheden af nogle få store virksomheder inden for et begrænset antal økonomiske sektorer dog potentielt blive en kilde til udsving og sårbarhed i dansk økonomi, hvis disse virksomheder eller sektorer står over for ugunstige markedsforhold.

Opretholdelse af konkurrenceevnen

Danmarks arbejdsproduktivitet er høj, men produktivitetsvæksten har været aftagende. Danmark har en af de højeste arbejdsproduktivitetsrater([7]) i EU med 132 % af EU-gennemsnittet i 2023. Med hensyn til vækst i arbejdskraftens produktivitet lå Danmark i gennemsnit på 1,1 % om året i perioden 2013-2023, hvilket er lidt under EU-medianen. Denne vækst dækker over en svag produktivitetsudvikling i de seneste år. Denne nedgang i produktiviteten kan vise sig at være midlertidig, da den kan være forbundet med en tilstrømning af nye arbejdstagere med mindre erfaring og dårligere kvalificationer i en periode med god jobvækst, hvilket igen kan føre til lavere gennemsnitlig produktivitetsvækst([8]). Danmark scorer højt på indikatorer knyttet til innovation og udbredelse af nye teknologier samt på erhvervsdynamik, hvilket fremmer omfordeling af ressourcer til sektorer med høj produktivitet. Både forsknings- og innovationsaktiviteten og produktivitetsgevinsterne er dog fortsat koncentreret i nogle få store virksomheder, mens små og mellemstore virksomheder har svært ved at følge med (se også afsnit 2). I Danmarks fremstillingssektor har de største virksomheder med over 2 000 ansatte et produktivitetsniveau, der er mere end dobbelt så højt som i de mindre virksomheder.

Danmark scorer godt på de fleste konkurrenceevneindikatorer, men høje omkostninger, skatter og lønninger kræver konstante produktivitetsgevinster. Dansk økonomi har en række grundlæggende styrker, der samlet set gør den konkurrencedygtig, herunder et fleksibelt arbejdsmarked med få konflikter, en højtuddannet arbejdsstyrke, god infrastruktur og en velfungerende offentlig forvaltning. Høje omkostninger, herunder høje lønninger og skatter, skaber imidlertid et konstant pres for at opnå yderligere produktivitetsvækst og udsætter virksomhederne for konkurrence fra producenter med lavere omkostninger. Mangel på kvalifikationer og misforhold mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer i visse dele af arbejdsmarkedet kan hæmme produktivitetsgevinster og vækst (se afsnit 4).

Danmarks investeringsniveau er på linje med EU-gennemsnittet, men bedre adgang til finansiering kan sætte skub i private erhvervsinvesteringer. Den danske økonomis samlede investeringskvote ligger

([7]) Målt ved BNP pr. arbejdstime efter købekraftstandarder.

([8]) Økonomiministeriet, økonomisk undersøgelse, december 2024.

tæt på EU-gennemsnittet, hvilket tyder på, at de samlede investeringer stort set er tilfredsstillende ud fra et makroøkonomisk synspunkt, og at det samlede investeringsniveau er godt. Der er et velfungerende marked for særligt dækkede obligationer (*realkredit*), som støtter boligfinansiering og dermed investeringer i private boliger. Offentlige og private investeringer er blevet styrket af støtte til grønne og digitale investeringer under den danske genopretnings- og resiliensplan. Selv om adgangen til finansiering generelt er god, står nogle virksomheder over for vanskeligheder (jf. bilag 5).

Vejen banes for konkurrencedygtig dekarbonisering

Midt i den voksende internationale konkurrence og strammere markedsvilkår er den offentlige støtte til dekarbonisering fortsat stærk og målrettet. Danmark er førende inden for nettonulteknologier([9]), navnlig vindkraft og teknologier til CO_2-fangst og -lagring. Danmark har gennemført en række foranstaltninger til støtte for grønne investeringer og FoU-aktiviteter inden for sektorer for grøn omstilling, herunder skatteincitamenter, tilskudsordninger og adgang til vækstlån og venturekapital gennem programmer, der forvaltes af Danmarks Eksport- og Investeringsfond. Den skelsættende politiske aftale om et *"Grønt Danmark"* (jf. afsnit 3) og efterfølgende lovforslag skaber rammerne for en væsentlig omlægning af arealanvendelsen i Danmark, navnlig med hensyn til landbrug. Det vil kræve en betydelig indsats at sikre gennemførelsen heraf.

Yderligere elektrificering på tværs af sektorer kan bidrage til at dekarbonisere økonomien på en omkostningseffektiv måde og give forbrugerne mulighed for at drage fordel af produktion af vedvarende energi til en overkommelig pris. Vedvarende energikilder udgør størstedelen af Danmarks elproduktionsmiks og skaber ideelle betingelser for yderligere dekarbonisering gennem øget elektrificering (se afsnit 3). Intelligente og fleksible elnet spiller en afgørende rolle i en situation, der er kendetegnet ved en høj udbredelse af vedvarende energi og et stort potentiale for stigende indenlandsk og international efterspørgsel efter elektricitet. Danmark kan drage fordel af en øget indsats med hensyn til planlægning og støtte til netopgraderinger og fremme af lagring, prisfleksibelt elforbrug og andre markedsbaserede fleksibilitetsløsninger (se afsnit 3).

([9]) Nettonulteknologier er teknologier, der anses for afgørende for at nå EU's klima- og energimål for 2030 og 2050. Se Europa-Kommissionen, *Forslag til Europa-Parlamentets og Rådets forordning om fastlæggelse af en ramme for foranstaltninger til styrkelse af Europas økosystem for produktion af nettonulteknologiprodukter ("forordningen om nettonulindustri")*, 16.3.2023 – forordningen om nettonulindustri.

Tekstbo

Hindringer for private og offentlige investeringer

De private investeringer i Danmark i procent af BNP har været faldende i de seneste år, mens de offentlige nettoinvesteringer i procent af BNP er steget. Den private faste nettokapitaldannelse i procent af BNP faldt i 2024, hovedsagelig på grund af høje renter, men Danmarks femårige gennemsnit på 4,12 % ligger stadig lidt over EU-gennemsnittet på 4,01 %. Derimod steg den offentlige faste nettokapitaldannelse i 2024, men forblev en smule under EU-gennemsnittet på 1,01 %.

Med hensyn til de vigtigste hindringer for private investeringer fremhævede danske virksomheder:

- **Mangel på kvalificeret arbejdskraft**. 71 % af de danske virksomheder rapporterede i 2024, at mangel på kvalificeret arbejdskraft var en langsigtet hindring for investeringer.

Omvendt identificerer betydeligt færre danske virksomheder end EU-gennemsnittet erhvervsregulering, adgang til finansiering, transportinfrastruktur eller digital infrastruktur som hindringer for investeringer.

Danmark demonstrerede bedste praksis inden for forvaltning af offentlige investeringer, navnlig med hensyn til planlægning, udvælgelse og budgettering af vej-, jernbane- og IT-projekter. Ikke desto mindre er der plads til yderligere forbedringer, og en fjernelse af følgende hindringer kan gøre investeringsbeslutningerne endnu mere effektive:

- **udvidelse af omfanget af eksterne kvalitetskontrolprocesser i forbindelse med projektvurdering og -udvælgelse** til at omfatte undersøgelse af alternative løsninger og foretage mere omfattende vurderinger for bedre at kunne danne grundlag for de endelige investeringsbeslutninger
- **udvidelse af styringsmodeller for bedste praksis** til yderligere sektorer såsom energiinfrastruktur og indkøb af forsvarsmateriel, der bygger på de gode resultater inden for vej-, jernbane- og IT-sektorerne
- **systematisk gennemførelse af efterfølgende evalueringer af alle store projekter længe efter, at projektet blev iværksat (f.eks. efter 3-5 år),** hvilket muliggør en mere omfattende vurdering og mere velinformerede beslutninger om fremtidige investeringer.

Gennemførelsen af **genopretnings- og resiliensplanen** er godt i gang. På nuværende tidspunkt har Danmark opfyldt 57 % af milepælene og målene i sin genopretnings- og resiliensplan.

Det er fortsat vigtigt at fremskynde gennemførelsen af **programmerne vedrørende samhørighedspolitikken**. Midtvejsevalueringen giver mulighed for hurtigere fremskridt og bedre håndtering af EU's strategiske prioriteter vedrørende konkurrenceevne, forsvar, boliger, vandresiliens og energiomstillingen.

Mens Danmark har udnyttet **STEP** til at omfordele nogle af midlerne under samhørighedspolitikken til denne prioritet, kan landet yderligere støtte udviklingen eller fremstillingen af kritiske digitale, dybe, rene og ressourceeffektive teknologier og bioteknologier.

INNOVATION, ERHVERVSKLIMA OG PRODUKTIVITET

Et stærkt erhvervsklima driver væksten

Danmark har et sundt og stabilt erhvervsklima med fokus på digitalisering og bæredygtighed. Danmark har en stærk konkurrenceposition takket være landets fremragende resultater inden for innovation, uddannelse og digitale offentlige tjenester kombineret med en velfungerende infrastruktur. Dette afspejles i internationale undersøgelser af konkurrenceevnen: I 2024 lå Danmark på førstepladsen i EU og tredjepladsen globalt ifølge IMD's World Competitiveness Ranking (se bilag 4). Der er et godt potentiale for yderligere økonomisk vækst takket være et erhvervsklima, der giver mulighed for en effektiv omfordeling af ressourcer til produktive aktiviteter, hvilket fremgår af dets erhvervsfrekvens og andelen af højvækstvirksomheder, som overstiger EU-gennemsnittet. Ikke desto mindre har virksomhederne svært ved at rekruttere kvalificeret arbejdskraft og står over for usikre fremtidsudsigter, hvilket kan hæmme investeringer og vækst (se afsnit 4). Danmark gør løbende en indsats for at forbedre erhvervsklimaet og mindske den administrative byrde for virksomhederne, som det fremgår af nylige initiativer som f.eks. iværksætterstrategien([10]), erhvervsudviklingsstrategien 2024-2027([11]) og strategien for biovidenskab([12]).

En solid institutionel ramme baseret på erhvervsvenlig regulering og en digitaliseret offentlig forvaltning har bidraget til at styrke dansk konkurrenceevne. Landet er førende inden for digitale offentlige tjenester med hensyn til en stærk onlinetilstedeværelse og nem adgang, hvilket giver folk mulighed for at forvalte de fleste tjenester online (se bilag 6). Dette skyldes til dels de betydelige fremskridt, der er gjort med hensyn til at forenkle lovgivningen og mindske den administrative byrde. I overensstemmelse med sin tilgang om digitalt som standard til levering af offentlige tjenester arbejder regeringen på at sikre, at alle borgere kan drage fordel af de opnåede fremskridt, og at ingen lades i stikken i den digitale omstilling.

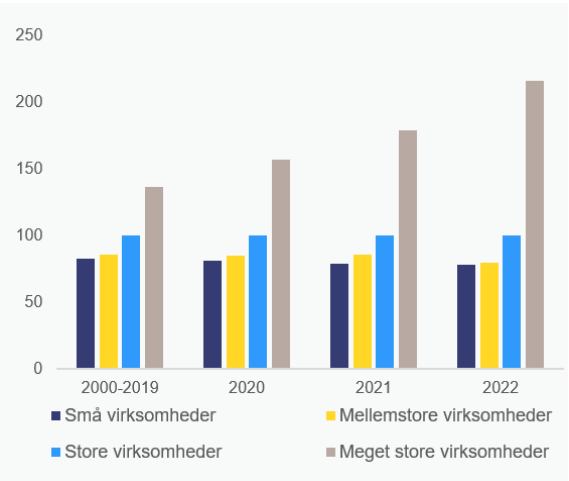
Danmarks innovationslandskab: udligning af produktivitetsforskellen og fremme FoU-kapaciteten

Danmark rangerer højt på produktivitetsvækst i EU, drevet af et stærkt forsknings- og innovationsgrundlag. Ifølge den europæiske resultattavle for innovation 2024 (se bilag 3) er Danmark førende inden for forskning og innovation. Landet kan prale af en stærk offentlig forskningsbase, der nyder godt af betydelige investeringer, hvilket resulterer i videnskabelige publikationer af høj kvalitet og stærke internationale forbindelser, hvilket afspejles i en stor andel af internationale videnskabelige sampublikationer. Danske universiteter overfører let viden til den private sektor og støtter dermed den kommercielle anvendelse af forskningsresultater. Desuden er de offentlige udgifter til forskning og udvikling (FoU) de højeste i EU, hvilket

([10]) Udenrigsministeriet, Invest in Denmark, New Government Strategy Priorities Improvement of Business Framework Conditions and International Talent Acquisition, 2024.
([11]) Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, Virksomhedsudvikling i hele Danmark 2024-2027, 2024.
([12]) Udenrigsministeriet, Invest in Denmark, New Danish life science strategy, 2024.

yderligere styrker Danmarks innovationsresultater.

Figur 2.1: ***Produktivitet i fremstillingsindustrien efter størrelse (store virksomheders produktivitetsniveau = 100)***

(1) Indekset i figuren er baseret på en gennemsnitlig afvigelse fra medianproduktiviteten, hvor produktiviteten beregnes som timeproduktivitet og værditilvækst deflateret på 69-brancheniveau.
Små virksomheder: 10-49 fuldtidsansatte, mellemstore: 50-249 fuldtidsansatte, store: 250-1 999 fuldtidsansatte, mega: > 2 000 + fuldtidsansatte.
Kilde: Danmarks Statistik og Økonomiministeriet.

Fordelene ved innovation er ujævnt fordelt. Meget store virksomheder (med over 2 000 ansatte) har haft betydelige produktivitetsgevinster, mens små og mellemstore virksomheder (SMV'er) har svært ved at følge med. Denne tendens er særlig udtalt i sektorer, hvor industriel forskning og udvikling er koncentreret blandt nogle få store virksomheder, f.eks. medicinalindustrien. Denne koncentration forværrer produktivitetsforskellene, da mindre virksomheder kæmper for at indføre nye teknologier. I Danmark har medicinalindustrien været en vigtig drivkraft for innovation og produktivitetsvækst, mens andre sektorer oplever langsommere fremskridt. Dette afspejles også i regionale forskelle, hvilket fremgår af en voksende forskel i BNP mellem hovedstaden og de øvrige regioner, som sandsynligvis skyldes variationer i produktivitetsvæksten (se bilag 17). Der er allerede indført en række målrettede politikker for at afhjælpe disse forskelle og udvide innovationsgrundlaget, herunder øget finansiel støtte til SMV'ers innovation, forbedret adgang til finansiering og arbejdsmarkedspolitikker, der støtter udvikling og matchning af kvalifikationer (de regionale fyrtårnsprojekter er et eksempel herpå). Innovationsindsatsen kan styrkes yderligere ved at fremme mere samarbejde mellem virksomheder, forskningsinstitutioner og offentlige myndigheder med henblik på at omsætte ny viden til innovation. En sådan indsats vil supplere de nuværende strategier med fokus på erhvervsudvikling, biovidenskab, grøn forskning, teknologi og innovation. Ved at tilskynde flere virksomheder til at engagere sig i FoU-aktiviteter kan sådanne foranstaltninger fremme et mere inklusivt og dynamisk innovationsøkosystem, hvor både store virksomheder og SMV'er kan trives.

Danmark styrker virksomhedernes incitament til at investere i FoU gennem højere skattefradragssatser for FoU. Som reaktion på pandemien fastsatte Danmark midlertidigt et højere skattefradrag for FoU-aktiviteter, som afspejlet i den danske genopretnings- og resiliensplan. Dette midlertidige skub bidrog til at stimulere innovation, den grønne og den digitale omstilling og øgede investeringer i forskning og avancerede teknologier. Initiativer som f.eks. de fire grønne offentlig-private FoU-partnerskaber, som Danmarks Innovationsfond har indgået([13]) og programmet "SMV:Digital"([14]), der har til formål at tilskynde SMV'er til at indføre digital teknologi, bidrog også til dette positive resultat. Dette gav næring til drøftelser om fordelene ved at gøre et højere niveau af FoU-støtte permanent for at opretholde innovation og gøre det muligt for Danmark at bevare sin konkurrenceevne på lang sigt. Gennem en politisk aftale om et stærkere erhvervsliv([15]) har Danmark således besluttet at sætte yderligere skub i FoU-incitamenterne ved gradvist at øge skattefradragssatsen i de kommende år([16]).

([13]) Innomissions, Danmarks Innovationsfond, Innomissions | Innovationsfonden.

([14]) SMV:Digital-programmet, SMV:Digital.

([15]) Bred politisk aftale om Et stærkere erhvervsliv – Regeringen.dk (på dansk).

([16]) I 2026 vil skattesatsen stige til 114 % for udgifter op til 1 mia. DKK, hvilket er en stigning fra 108 % i 2025, og

Biovidenskab er en vigtig innovativ sektor i Danmark. Danmark har sat sig det ambitiøse mål at blive førende inden for biovidenskab inden 2030, med planer om at styrke sundhedsinnovation, forbedre adgangen til risikovillig kapital og skabe gunstige betingelser for udenlandske investeringer. Sektoren har dog stadig et betydeligt uudnyttet potentiale, og der er behov for en yderligere indsats for at styrke forskningskapaciteten, gøre bedre brug af sundhedsdata og tilskynde til offentlig-private partnerskaber. Ud over biovidenskab peges der i den danske erhvervsudviklingsstrategi på andre nøglesektorer, der kan bidrage til landets økonomiske vækst og drage fordel af den ekspertise, der er til rådighed i forskellige regioner i landet, herunder robotteknologi, grøn energi, bioløsninger, vandteknologi, vindenergi og CO_2-fangst, -anvendelse og -lagring.

Opskalering af virksomheder er fortsat en udfordring

På trods af en blomstrende opstartskultur har mange virksomheder svært ved at skalere op. Danmark er hjemsted for mange succesfulde nystartede virksomheder, herunder nogle få enhjørninger (privat ejede virksomheder til en værdi af over 1 mia. EUR), men kæmper for at fastholde virksomheder med potentiale for høj vækst. Selv om venturekapitalfinansieringen ligger over EU-gennemsnittet og bliver bedre, halter den stadig bagefter visse andre nordiske lande. Investering i private equity i Danmark er steget og nåede op på 0,9 % af det nominelle BNP i 2021-2023, hvilket er en stigning fra 0,7 % i 2015-2020 og er over EU-gennemsnittet på 0,6 %. Tilsvarende steg venturekapitalinvesteringerne til 0,16 % af det nominelle BNP i 2021-2023, hvilket er mere end det dobbelte af de 0,06 %, der blev registreret i den foregående femårsperiode, og langt bedre end EU-gennemsnittet på 0,08 % (se bilag 5). Desuden supplerer investeringer fra den statsfinansierede Eksport- og Investeringsfond (EIFO) det private venturekapitalmarked. EIFO's direkte investeringer, såsom ventureinvesteringer i danske virksomheder, er steget betydeligt i de seneste år. Højvækstvirksomheder, der ønsker at skalere op og udvide deres aktiviteter, kræver ofte betydelige mængder kapital, kendt som accelerationskapital. Danmarks accelerationsinvesteringer var tidligere relativt lave sammenlignet med andre lande, men steg til over OECD-gennemsnittet i perioden fra 2020 til 2022([17]).

Danmark tager skridt til at støtte væksten i nystartede virksomheder. For at nystartede virksomheder kan trives og forblive i Danmark i stedet for at flytte til udlandet, er det afgørende at forbedre adgangen til finansiering og fremme et gunstigt erhvervsklima. Rammebetingelserne for lancering af børsintroduktioner og den skattemæssige behandling af kapitalgevinster er blandt de vigtige faktorer, der kan bidrage til at fastholde venture- og vækstkapital. Danmarks 2024-iværksætterstrategi tager fat på disse spørgsmål ved at indføre skatterelaterede foranstaltninger, etablere en retlig ramme for egenkapitalcrowdfunding af anpartsselskaber, halvere kapitalkravet for oprettelse af anpartsselskaber og gøre det lettere for nye virksomheder at åbne en basal betalingskonto.

Danmark har taget skridt til at forbedre adgangen til finansiering for vækstvirksomheder og mindske de lovgivningsmæssige hindringer, der gjorde långivningen dyr og vanskelig for bankerne. I begyndelsen af 2025 vedtog Finanstilsynet nye regnskabsregler for banker. I henhold til de tidligere regler blev vækstvirksomheder, der indberettede regnskabsmæssige tab, behandlet som virksomheder i finansielle vanskeligheder, hvilket gjorde det vanskeligt for dem at sikre økonomisk overkommelig finansiering, navnlig inden for innovative sektorer eller

den vil stige yderligere til 116 % i 2027. Fra 2028 fastsættes fradragssatsen permanent til 120 % med udgifter over loftet på 1 mia. DKK, der nyder godt af en fast sats på 110 %.

([17]) Erhvervsministeriet, Iværksætteri i Danmark, 2023 (på dansk).

højrisikosektorer. I henhold til de nye regler vil vækstvirksomheder med regnskabsmæssige tab ikke længere systematisk blive betragtet som kriseramte virksomheder, hvis de har rejst mindst 10 mio. DKK (ca. 1,35 mio. EUR) i egenkapital og har en positiv egenkapital. Dette bør reducere finansieringsomkostningerne for højrisikovirksomheder (jf. bilag 5).

DEKARBONISERING, OVERKOMMELIGE ENERGIPRISER OG BÆREDYGTIGHED

Førende inden for grøn omstilling og nettonulproduktion

Danmark er frontløber i udbredelsen og produktionen af nettonulteknologier, navnlig vindkraft og teknologier til CO_2-fangst og -lagring. Midt i den voksende internationale konkurrence og strammere markedsvilkår er den offentlige støtte til rene teknologier og nettonulteknologier fortsat stærk og målrettet. Danmark tegner sig for en betydelig del af EU's samlede kapacitet til fremstilling af vindkraftkomponenter og elektrolysatorer (se bilag 7). Danmark spiller desuden en vigtig rolle i udviklingen af teknologier til CO_2-fangst og -lagring og skabelsen af en europæisk værdikæde for denne sektor.

Der er allerede truffet flere foranstaltninger til støtte for grønne investeringer og forskning og udvikling, og der er planlagt yderligere foranstaltninger. Disse omfatter skatteincitamenter, tilskudsordninger og adgang til vækstlån og venturekapital gennem programmer, der forvaltes af Danmarks Eksport- og Investeringsfond (se bilag 2 og 5 for yderligere oplysninger). I overensstemmelse med den politiske aftale, der blev indgået i november 2024 om "*Rød løber for produktionsvirksomheder*", er der planer om en kvikskranke, der vil strømline lovgivningsprocessen for oprettelse eller udvidelse af produktionsanlæg for nettonulteknologi og ren teknologi. Der er også planer om industriparker, hvor fremstillingsvirksomhederne vil have tilstrækkelig plads og god adgang til den nødvendige infrastruktur, hvilket sikrer en hurtigere og mere gnidningsløs etableringsproces([18]).

Fremme af en økonomisk overkommelig og kulstoffattig fremtid

Danmarks elektricitet produceres hovedsagelig fra vedvarende energikilder, men den nationale udviklingsplan for havvindkraft blev standset i 2024. En bemærkelsesværdig andel på 88 % af Danmarks elektricitet produceres fra vedvarende energikilder, og vindenergi tegner sig for 58 %([19]). Andelen af elektricitetsefterspørgsel, der dækkes af vindkraft, er den højeste i Den Europæiske Union([20]). Et udbud om 3GW havvind i Nordsøen tiltrak ingen bud, og et andet udbud i begyndelsen af 2025 om yderligere 3GW i de danske indre stræder blev annulleret. Efter drøftelser med 17 virksomheder om den manglende interesse har Energistyrelsen offentliggjort de vigtigste resultater af denne markedsdialog, som peger på en kombination af faktorer: stærkt stigende omkostninger (kapitaludgifter, driftsudgifter og finansieringsomkostninger), dårlige indtjeningsmuligheder på det danske elmarked (navnlig i budområdet Danmark-Vest) og usikkerhed på el- og brintmarkederne([21]). Som reaktion på disse resultater forbereder

([18]) *Aftale om Rød løber for produktionsvirksomheder*), 21.11.2024.

([19]) Ember, Electricity Data Explorer, tilgængelig på Electricity Data Explorer | Ember.

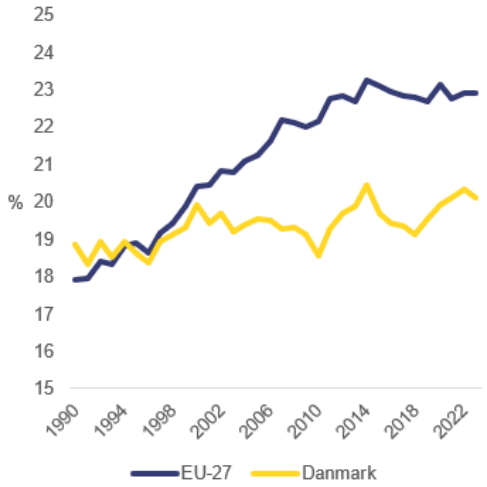
([20]) Wind energy in Europe: 2024 Statistics and the outlook for 2025-2030 | WindEurope, februar 2025.

([21]) Se Energistyrelsen offentliggør resultater fra markedsdialogen om 3 GW havvind.

myndighederne sig på at iværksætte et nyt udbud om havvind på 3 GW i år på mere attraktive vilkår. Den overordnede ramme er fastlagt i den politiske aftale om "*udbudsrammer for tre havvindmølleparker*" af 19. maj 2025([22]). Aftalens parter har afsat skønsmæssigt 27,6 mia. DKK i statsstøtte til udviklere, som vil blive tildelt i forbindelse med fremtidige udbud vedrørende yderligere havvindenergikapacitet på mindst 3 GW. Støtten forventes at blive ydet via en tovejsdifferencekontrakt over en 20-årig periode. I onshoresektoren vil Danmark drage fordel af en hurtig gennemførelse af de anbefalinger, der er skitseret i rapporten fra det nationale energikrisehold (NEKST) med titlen *Mere sol og vind på land*([23]). I rapporten blev der foreslået en række foranstaltninger til at strømline og fremskynde tilladelsesprocedurerne og de administrative procedurer for udbredelse af vind- og solenergi på land, hvoraf nogle allerede er blevet gennemført. Genopretnings- og resiliensfaciliteten yder støtte til NEKST's arbejde på dette område.

Yderligere elektrificering på tværs af sektorer vil bidrage til at reducere de samlede drivhusgasemissioner og give forbrugerne mulighed for at drage fordel af produktion af vedvarende energi til en overkommelig pris. Elektricitet tegnede sig for ca. en femtedel af landets endelige energiforbrug i 2023, og denne andel har været stort set stabil i det seneste årti (se bilag 8 for yderligere oplysninger). Den høje andel af vedvarende energi i Danmarks elproduktionsmiks betyder, at der er et betydeligt potentiale for yderligere elektrificering på tværs af sektorer for at opnå en omkostningseffektiv dekarbonisering af økonomien. Ifølge en analyse bestilt af Energistyrelsen kan op til 92 % af den danske industris samlede termiske energiforbrug elektrificeres (se bilag 7). Højere indenlandsk efterspørgsel efter elektricitet vil også styrke det langsigtede forretningsmæssige grundlag for udviklere til at udvide kapaciteten inden for vedvarende energi og dermed fremme yderligere investeringer og vækst i sektoren for ren energi. Endelig er elektrificering et område, der kan udvides for at opfylde landets energieffektivitetsambitioner.

Figur 3.1: ***Elektrificeringsgrad: Danmark og Den Europæiske Union***

(1) Energibalance: endeligt forbrug – energiforbrug
Kilde: Eurostat (nrg_ind_re__custom_16166844).

Fremme af fleksibilitet og opgradering af elnettet er fortsat afgørende for at drive omstillingen til ren energi

For at opnå en højere grad af elektrificering og udbredelse af vedvarende energi er det nødvendigt at opgradere elnettet og fremme markedsbaserede fleksibilitetsløsninger såsom lagring og prisfleksibelt elforbrug. Energistyrelsen offentliggjorde i november 2024 to rapporter, hvori mulighederne for at styrke fleksibiliteten i elnettet, f.eks. gennem fleksible nettilslutningsbetingelser og netprodukter, og for at fremme et marked for fleksibilitetstjenester undersøges([24]). Rapporten om fremme af et

([22]) *Aftale om udbudsrammer for tre havvindmølleparker*, 19. maj 2025.

([23]) NEKST-arbejdsgruppens rapport "Mere sol og vind på land", februar 2024.

([24]) De to rapporter er tilgængelige (på dansk) her: To nye analyser undersøger hvordan fleksibilitet kan bidrage til omkostningseffektiv udbygning af elnettet.

fleksibilitetsmarked var baseret på en analyse foretaget af en arbejdsgruppe under ledelse af Energistyrelsen, som involverede flere brancheorganisationer samt Energinet, den nationale transmissionssystemoperatør. Denne samordnede tilgang til at sikre, at fremtidige politikker er i overensstemmelse med industriens behov og kapacitet, er prisværdig. Rapportens anbefalinger er endnu ikke formelt blevet godkendt af regeringen, men de foreslåede foranstaltninger forventes at optimere anvendelsen af elnettet og styrke modstandsdygtigheden. Danmark kan f.eks. give husholdninger og små virksomheder en stærkere position på fleksibilitetsmarkedet ved at indføre takstincitamenter og regler for at fremme deltagelsen i distribuerede energiressourcer og i balancerings- og fleksibilitetstjenester. Mere fleksible net forventes også at styrke forretningsgrundlaget for udviklere af vedvarende energi ved at sikre mere afbalancerede produktions- og forbrugsniveauer i løbet af dagen og færre tilfælde af negative priser.

For at sikre udbygningen af elnettet optrapper regeringen arbejdet med at gennemføre NEKST-anbefalingerne. I december 2024 fremsatte en særlig NEKST-arbejdsgruppe anbefalinger til en hurtigere udvidelse af elnettet og fremhævede, at øget fleksibilitet i forbrug og produktion kan bidrage til at danne grundlag for en beslutning om at prioritere netudvidelse eller i nogle tilfælde fungere som et alternativ til netudvidelse([25]). Den 20. december 2024 blev der indgået en politisk aftale på grundlag af disse anbefalinger, hvori der blev udpeget tre områder, hvor tilladelsesprocedurerne for elinfrastruktur kan forenkles, herunder ved at fritage projekter fra miljøkonsekvensvurderinger, forudsat at den relevante naturbeskyttelses- og miljølovgivning overholdes([26]). Det forventes, at infrastrukturprojekter inden for disse områder kan gennemføres et til tre år hurtigere end under den almindelige procedure. Parterne forpligtede sig også til at gennemføre andre NEKST-anbefalinger, herunder nye ekspropriationsprocedurer. Selv om disse tilsagn er et positivt skridt fremad, er en hurtig gennemførelse af det bredere sæt af NEKST-anbefalinger fortsat afgørende for at sikre, at netforvaltningen er i stand til at opfylde behovene for øget installeret kapacitet til vedvarende energi og højere efterspørgsel efter elektricitet i fremtiden.

En skelsættende aftale baner vejen for en mere bæredygtig arealforvaltning

Danmark tager skridt til at tackle landbrugets drivhusgasemissioner, men intensive landbrugsmetoder udgør stadig en stor risiko for biodiversiteten, jordbundens sundhed og kvaliteten af de akvatiske og marine økosystemer. Landbruget er den dominerende form for arealanvendelse i Danmark og dækker 60 % af landets samlede areal. Intensiv landbrugspraksis resulterer i overdreven udvaskning af næringsstoffer og afstrømning fra marker med alvorlige konsekvenser for jordbundens sundhed og for akvatiske og marine økosystemer, hvilket i sidste ende fører til forringelse af naturkapitalen. Danmark har desuden den mindste andel af arealer i Natura 2000-nettet i EU, og bevaringsstatus for græsarealer, vådområder/tørveområder og skovhabitater, der er beskyttet i henhold til habitatdirektivet, er enten ugunstig, dårlig eller utilstrækkelig (se bilag 9). For at lette presset på land- og havøkosystemerne fra intensivt landbrug (se bilag 9) og reducere emissionerne er regeringen og de fleste oppositionspartier nået frem til en bred politisk aftale om et "Grønt Danmark", der baner vejen for en historisk omlægning af arealanvendelsen([27]). Hvis de gennemføres effektivt, vil de aftalte foranstaltninger bidrage til at reducere

([25]) NEKST-arbejdsgruppens rapport "Hurtigere udbygning af elnettet", december 2024.

([26]) Aftale om hurtigere og mere effektiv udbygning af elnettet, 20.12.2024.

([27]) Aftale om Implementering af et Grønt Danmark, 18.11.2024. Aftalen afspejler i vid udstrækning de forpligtelser, der er skitseret i trepartsaftalen af 24.6.2024 mellem regeringen og centrale sektor- og miljøorganisationer (se bilag 9).

emissionerne og samtidig sikre en retfærdig og rimelig omstilling. Foranstaltningerne omfatter: i) oprettelse af en arealfond til en værdi af over 40 mia. DKK til støtte for skovrejsning, jordomlægning, strategisk erhvervelse og ekstensivering af jord, ii) en fornyet indsats for at genoprette og beskytte vandmiljøer og iii) indførelse af en CO_2-afgift på emissioner fra kulstofrig jord fra 2028 og på husdyremissioner fra 2030. Den nye arealfond dækker hovedsagelig frivillige og kompensationsbaserede foranstaltninger, herunder skovrejsning, jordudtagning og genopretning af tørvemoser. Deres frivillige karakter indebærer en risiko for lav eller langsom udbredelse, hvilket bringer gennemførelsen i fare, men der er også et beskatningselement, der giver virksomhederne yderligere incitamenter. De foranstaltninger, der er skitseret i aftalen, og som suppleres af andre initiativer under Danmarks strategiske plan for den fælles landbrugspolitik og genopretnings- og resiliensplanen, forventes at medføre langsigtede forbedringer af den bæredygtige arealforvaltning. Der er oprettet et nyt ministerium, der skal føre tilsyn med en hurtig gennemførelse og løbende overvågning. 23 lokale trepartsorganer([28]) er desuden blevet oprettet i hele landet for at nå til enighed om lokale jordomlægningsplaner inden udgangen af 2025.

Omstilling til en cirkulær økonomi og forbedring af affaldshåndtering

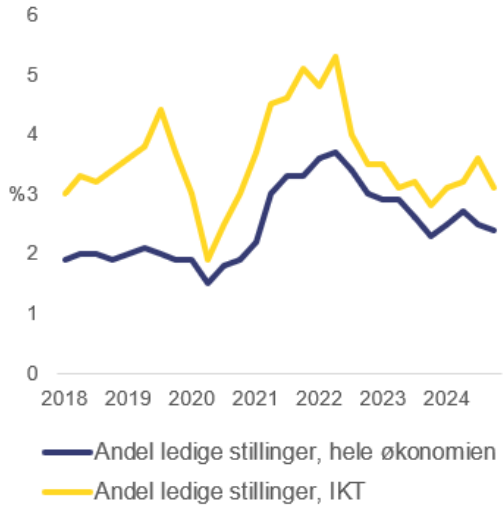
Selv om der har været en vis positiv udvikling, er der behov for en vedvarende indsats for at fremskynde overgangen til en cirkulær økonomi og forbedre affaldshåndteringen i Danmark. I 2022, som er det seneste år, for hvilket der foreligger pålidelige data, havde Danmark den næsthøjeste produktion af fødevareaffald og kommunalt affald pr. indbygger i EU. I 2023 blev landets udnyttelsesgrad for cirkulære materialer igen fastsat til 2014-niveauet – som er det højeste registrerede – men lå stadig under EU-gennemsnittet (se bilag 7). Danmarks genanvendelsesprocent for kommunalt affald ligger også under EU-gennemsnittet baseret på de seneste tilgængelige data. De fleste kommuner i Danmark har indført et særskilt indsamlingssystem for alle affaldsstrømme, hvilket er et skridt i den rigtige retning, og systemet forventes at være fuldt implementeret i løbet af 2025. Forbrændingsraten for kommunalt affald er ikke faldet betydeligt i de seneste fem år, og Danmark forbrænder fortsat den største mængde kommunalt affald pr. indbygger i EU, hvilket er mere end dobbelt så meget som EU-gennemsnittet. Danmarks handlingsplan for en cirkulær økonomi fra 2021 omfatter en række foranstaltninger til affaldsforebyggelse og -håndtering i hele den cirkulære værdikæde. Planen fokuserer på tre hovedområder: biomasse, byggeaffald og plast. Danmark er imidlertid nødt til at intensivere indsatsen for at reducere affaldsproduktion og -forbrænding, erstatte affaldsforbrænding med mere miljøvenlige kilder til varmeproduktion i nationale fjernvarmesystemer og forbedre økonomiens overordnede cirkularitet med særligt fokus på indsamling og genanvendelse af elektronikaffald. Indførelsen af strengere regler for håndtering af erhvervsaffald, som trådte i kraft den 1. januar 2025, var en positiv udvikling.

([28]) Organer bestående af repræsentanter for kommuner, landbrugsorganisationer, lokale naturbeskyttelsesforeninger og Naturstyrelsen, der påbegyndte arbejdet den 1.2.2025. De vil spille en central rolle i gennemførelsen af foranstaltningerne i aftalen om et Grønt Danmark, jf. Ministeriet for Grøn Trepart (på dansk).

KVALIFIKATIONER, KVALITETSJOB OG SOCIAL RETFÆRDIGHED

Manglen på arbejdskraft og kvalifikationer er særlig alvorlig i sundhedssektoren og den digitale sektor

Figur 4.1: ***Andel af ledige stillinger i Danmark: i alt og specifikt for IKT***

Kilde: Danmarks Statistik.

Danmark har et stramt arbejdsmarked, som er præget af udbredt mangel på kvalificeret arbejdskraft. Dette gælder navnlig for sundhedspersonale og IKT-specialister, men også for faglærte arbejdstagere i bygge- og anlægssektoren og andre sektorer, herunder dem, der er knyttet til den grønne omstilling. For nogle erhverv er manglen på kvalificeret arbejdskraft imidlertid aftaget som følge af en stigning i udbuddet af arbejdskraft, navnlig som følge af en betydelig tilstrømning af udenlandske arbejdstagere.

Danmark kæmper for at fastholde sundhedspersonalet, da efterspørgslen efter social- og sundhedsassistenter vokser på grund af en aldrende befolkning. Med mekaniske fremskrivninger, der tyder på, at der er behov for ca. 15 000 sundhedsassistenter inden 2035, er der et stigende pres for at løse dette problem. Fastholdelse af kvalificeret arbejdskraft er en stor udfordring i denne henseende. Mange forlader det offentlige sundhedssystem på grund af en stor arbejdsbyrde og en ujævn fordeling af tilkaldevagter, hvilket kan forårsage utilfredshed og udbrændthed. Der er også mangel på psykiatrisk og andet specialiseret sundhedspersonale, navnlig i perifere regioner, hvilket forværrer problemet yderligere. Rekruttering af sundhedspersonale til regionale hospitaler og fastholdelse af personale med de rette færdigheder i områder med stor efterspørgsel er løbende udfordringer.

Regeringen har iværksat målrettede arbejdsmarkedsreformer. Disse reformer har til formål at øge udbuddet af arbejdskraft, navnlig inden for sundhedspleje, ved at gøre det lettere at ansætte tredjelandsstatsborgere. Dette vil indebære en forenkling af arbejdstilladelsesprocedurerne og samarbejde med internationale rekrutteringsbureauer. Andre foranstaltninger omfatter bedre integration af erhvervsrettet uddannelse inden for sundhedspleje og langtidspleje. Der er behov for en yderligere indsats for at tiltrække og fastholde fagfolk på dette område. Dette omfatter løbende faglig udvikling, mere attraktive arbejdsvilkår og en mere afbalanceret fordeling af plejeopgaver for at forhindre udbrændthed og sikre patientpleje af høj kvalitet.

Virksomhederne har svært ved at rekruttere IKT-specialister. Mere end 10 % af de danske virksomheder melder om ledige IKT-stillinger, der er svære at besætte, hvilket er betydeligt mere end EU-gennemsnittet på 6 % (se bilag 10). Danmark har taget skridt til at løse dette problem ved at styrke uddannelsen inden for STEM-fagene

(naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik). Desuden vil Danmark som led i sin digitale udviklingsstrategi fokusere på at stille videreuddannelse til rådighed for IT-specialister og tilskynde internationale datalogistuderende til at blive på det danske arbejdsmarked. Danmark vil foretage indkaldelser frem til 2026 for at gennemføre disse foranstaltninger.

Gennemførelsesprocent for videregående uddannelser i Danmark er steget betydeligt i det seneste årti, men andelen af STEM-studerende er fortsat forholdsvis lav. De foranstaltninger, som Danmark har indført for at styrke undervisningen i naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik, omfatter digitale værktøjer, samarbejde mellem skoler og initiativer, der skal tilskynde kvinder til at tilmelde sig STEM-kurser (se bilag 12). Den nylige universitetsreform vil føre til en gradvis reduktion i antallet af universitetsstuderende i de kommende år, hvilket har mødt en vis kritik fra både arbejdsgivere og studerende.

På trods af et godt opkvalificeringssystem bliver nogle ladt i stikken

Danmark har et godt system til opkvalificering og omskoling af arbejdstagere, hvilket bidrager til gode kvalifikationsmatch. Det danske erhvervsuddannelsessystem forvaltes delvist af arbejdsmarkedets parter, hvilket sikrer ekspertviden om færdigheder og mangel på færdigheder samt hvordan de kan afhjælpes. Nogle arbejdsgivere mener dog, at systemet er langsomt til at reagere på efterspørgslen efter nye færdigheder.

Personer, der ikke er i uddannelse, beskæftigelse eller erhvervsuddannelse, og sårbare grupper har et uudnyttet potentiale. I de seneste år har Danmark haft en høj beskæftigelses- og erhvervsfrekvens og nåede op på henholdsvis 80,2 % og 84,8 % i 2024. Øget beskæftigelse blandt ældre arbejdstagere har bidraget hertil (se bilag 10). Selv om unge, tredjelandsstatsborgere og personer med handicap klarer sig godt i forhold til deres jævnaldrende i EU, står de fortsat over for hindringer på arbejdsmarkedet. I 2024 var 8 % af de unge ikke i beskæftigelse, uddannelse eller erhvervsuddannelse, hvilket er under EU-gennemsnittet på 11 %. Ikke desto mindre øger lav indskrivning og høj frafaldsprocent fra erhvervsuddannelser og uddannelsesforløb vanskelighederne i sektorer, der står over for mangel på kvalificeret arbejdskraft. Som reaktion herpå har Danmark truffet foranstaltninger, der skal hjælpe personer, der ikke er i beskæftigelse, uddannelse eller erhvervsuddannelse, med at finde arbejde eller tilmelde sig kurser, samt forebyggende foranstaltninger, der skal tilskynde folk til at forblive i beskæftigelse, f.eks. ved at forbedre arbejdsmarkedsforholdene for unge med fritidsjob. Desuden har en kommission, der har fået til opgave af den danske regering at foretage en tilbundsgående analyse af unges trivsel i det danske samfund, og som fremlagde sine resultater i februar 2025, foreslået mere end 30 initiativer og foranstaltninger, der har til formål at forbedre unges trivsel.

Et generelt velfungerende uddannelsessystem har stadig visse mangler, der fører til kvalifikationskløfter. Det danske uddannelsessystem giver ikke alle elever de samme muligheder for at realisere deres fulde potentiale. I 2024 lå andelen af unge, der forlader skolen tidligt, på 10,4 %, hvilket er over både EU-gennemsnittet og EU-målet (se bilag 12). Der er stor forskel mellem by og land, og unge med indvandrerbaggrund er næsten dobbelt så tilbøjelige til at forlade uddannelsessystemet tidligt som indfødte danskere. Underpræstation med hensyn til grundlæggende færdigheder er lav efter EU-standarder, men er steget, idet studerende med en svag socioøkonomisk baggrund og udenlandsk fødte studerende opnår stadig dårligere resultater i matematik. Der er fortsat kvalitetsforskelle mellem førskoleundervisnings- og børnepasningsinstitutioner, da kommunerne kæmper for at tiltrække og fastholde kvalificeret arbejdskraft til folkeskolen.

Danmarks igangværende omfattende uddannelsesreform anlægger en mere praktisk tilgang til almen uddannelse og har til formål at give alle parter større autonomi, navnlig skoler og lærere. Reformen vil blive gennemført gradvist og forventes afsluttet senest i 2030.

Stærk social beskyttelse afværger risikoen for fattigdom

På trods af voksende uligheder er det sociale beskyttelsessystem fortsat effektivt med hensyn til at forebygge fattigdom. Takket være det stærke sociale beskyttelsessystem klarer Danmark sig fortsat godt med hensyn til de fleste sociale indikatorer. Ikke desto mindre er uligheden og risikoen for fattigdom steget i de seneste år, om end fra et lavt niveau, og ligger i øjeblikket et godt stykke over niveauet før pandemien, idet andelen af personer i risiko for fattigdom og social udstødelse nåede op på 18 % i 2024 (se bilag 11). Boligernes prisoverkommelighed er fortsat et problem, hvilket fremgår af en relativt høj andel af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter (se afsnit 1). Der er også uopfyldte behov for lægebehandling, som forværres yderligere af manglen på arbejdskraft i de medicinske erhverv og det demografiske pres. Ved den nylige reform af systemet for sociale ydelser indførte Danmark foranstaltninger i den nyligt reformerede mindsteindkomstordning for at lette sårbare husholdningers økonomiske situation. Disse omfatter et skattefrit tilskud til fritidsaktiviteter for børn af modtagere af sociale ydelser, et tilskud, der dækker 100 % af modtagerens – og deres børns – udgifter til medicin, og et lempeligere indkomstfradrag, der sikrer, at modtagerne kan tjene op til 335/670 EUR om måneden – afhængigt af satsen – uden fradrag i ydelserne.

VIGTIGSTE KONSTATERINGER

For at styrke konkurrenceevnen, bæredygtigheden og den sociale retfærdighed vil Danmark drage fordel af:

- at **gennemføre genopretnings- og resiliensplanen**, herunder REPowerEU-kapitlet; hurtigt at gennemføre **samhørighedspolitikken**, hvor mulighederne i forbindelse med midtvejsevalueringen udnyttes og EU's instrumenter anvendes på en optimal måde, herunder **Invest EU og** STEP, for at forbedre konkurrenceevnen

- **at fremme innovative virksomheders vækst i hjemlandet** ved at lette adgangen til venturekapital og private equity og skabe bedre rammebetingelser for vellykkede børsintroduktioner

- at **udvide innovationsgrundlaget** ved at hjælpe SMV'er med bedre at udnytte deres FoU- og innovationspotentiale med henblik på at mindske produktivitetsforskellene mellem store og små virksomheder

- **at dekarbonisere økonomien yderligere ved fortsat at støtte ren og effektiv produktion og anvendelse af energi og ved at fremskynde elektrificeringen på tværs af sektorer.** Dette omfatter også støtte til opgradering af nettet og fremme af rene fleksibilitetsløsninger på efterspørgsels- og udbudssiden

- **at fremme omstillingen til en mere bæredygtig og fremtidssikret arealforvaltning**, navnlig ved at sikre en hurtig gennemførelse af de foranstaltninger, der er fastsat i aftalen om et "Grønt Danmark" af 18. november 2024

- **at gøre yderligere fremskridt med omstillingen til en cirkulær økonomi og med affaldshåndtering** ved at fokusere på affaldsforebyggelse og øget genanvendelse, reducere forbrændingen af kommunalt affald og i mindre grad anvende affaldsforbrænding til varmeproduktion

- **at tilpasse uddannelses- og erhvervsuddannelsestilbud for at afhjælpe manglen på arbejdskraft og færdigheder** i nøglesektorer i forbindelse med den grønne og digitale omstilling

- **at forbedre undervisningen i grundlæggende færdigheder** for at afhjælpe uligheder med hensyn til opnåelse af resultater forbundet med socioøkonomisk baggrund og indvandrerbaggrund og kløften mellem by og land, herunder ved at tiltrække og fastholde kvalificeret arbejdskraft

- **at afhjælpe manglen på økonomisk overkommelige boliger** i byområder gennem nybyggeri.

BILAG

LISTE OVER BILAG

Finanspolitik 25

A1 Finanspolitisk overvågning og gældsholdbarhed 25

A2 Beskatning 32

Produktivitet 35

A3 Innovation til virksomheder 35

A4 Forenkling af virksomhedsdrift 45

A5 Kapitalmarkeder, finansiel stabilitet og adgang til finansieringsmidler 45

A6 Effektiv institutionel ramme 53

Bæredygtighed 58

A7 Ren industri og klimaforebyggelse 58

A8 Energiomstilling til overkommelige priser 66

A9 Klimatilpasning, beredskab og miljø 73

Retfærdighed 79

A10 Arbejdsmarked 79

A11 Socialpolitik 83

A12 Uddannelse og kvalifikationer 86

A13 Den sociale resultattavle 90

A14 Sundhed og sundhedssystemer 91

Horisontal 94

A15 Verdensmålene for bæredygtig udvikling 94

A16 Fremskridt med de landespecifikke henstillinger og anvendelse af EU-midler 97

A17 Konkurrencedygtige regioner 105

LISTE OVER TABELLER

A1.1 Offentlig saldo og gæld 26

A1.2 Vækst i nettoudgifterne 26

A1.3 Nettoudgifter (prognose og faktisk resultat), årlige og kumulerede afvigelser i forhold til henstillingen 27

A1.4 Forsvarsudgifter og den nationale undtagelsesklausul 27

A1.5 Makroøkonomiske udviklinger og prognoser 28

A1.6 Offentlig budgetstilling 28

A1.7 Udvikling i gælden 29

A1.8 Tilskud inden for rammerne af genopretnings- og resiliensfaciliteten 29

A1.9 Forventet ændring i aldersrelaterede udgifter i 2024-2040 og 2024-2070 30

A1.10 Indikatorer for databasen vedrørende finanspolitisk styring 31
A2.1 Beskatningsindikatorer 33
A3.1 Centrale innovationsindikatorer 38
A5.1 Indikatorer for den finansielle sektor 52
A6.1 Udvalgte indikatorer for reduktion af administrative byrder og forenkling 54
A6.2 Centrale mål for det digitale årti overvåget gennem indekset over den digitale økonomi og det digitale samfund 55
A7.1 Centrale indikatorer for ren industri og modvirkning af klimaændringer: Danmark 65
A8.1 Centrale energiindikatorer 72
A9.1 Nøgleindikatorer for fremskridt med hensyn til klimatilpasning, beredskab og miljø 78
A13.1 Den sociale resultattavle for Danmark 90
A14.1 Nøgleindikatorer for sundhed 92
A16.1 Udvalgte EU-midler med vedtagne tildelinger – sammenfattende data (mio. EUR) 100
A16.2 Oversigt over de landespecifikke henstillinger for 2019-2024 101
A17.1 Udvalgte indikatorer på regionalt plan i Danmark 106

LISTE OVER FIGURER

A2.1 Andele af skatteindtægter i 2023 32
A2.2 Skattekile for enlige og sekundære forsørgere, % af de samlede arbejdskraftomkostninger, 2024 34
A3.1 Erhvervslivets udgifter til FoU i % af BNP 36
A4.1 Forenkling af virksomhedsdrift: valgte indikatorer 40
A5.1 Nettoopsparing-investeringsbalance 45
A5.2 Kapitalbalancen over for udlandet 46
A5.3 Kapitalmarkeder og finansielle formidlere 46
A5.4 Sammensætningen af ikkefinansielle selskabers finansiering som % af BNP 48
A5.5 Sammensætning af husholdningernes finansielle aktiver pr. indbygger og i % af BNP 49
A6.1 Tillid til retsvæsenet, regionale/lokale myndigheder og regeringen 53
A6.2 Indikatorer for reguleringspolitik og -styring 53
A6.3 Deltagelsesfrekvens for 25-64-årige i voksenuddannelse (%) efter erhverv 56
A7.1 Drivhusgasemissionsintensiteten i fremstillings- og energiintensive sektorer, 2022 60
A7.2 Fremstillingsindustriens produktion: i alt og udvalgte sektorer, indeks (2021 = 100), 2017-2023 61
A7.3 Drivhusgasemissioner i indsatsfordelingssektorerne, 2005 og 2023 62
A7.4 Behandling af kommunalt affald 63
A8.1 Energipriskomponenter i detailleddet for husholdninger og erhvervsforbrugere, 2024 66
A8.2 Månedlige gennemsnitlige day-ahead-engrospriser på elektricitet og europæiske benchmarkpriser på naturgas (nederlandsk TTF) 67
A8.3 Danmarks installerede kapacitet for vedvarende energi (venstre) og sammensætningen af elektricitetsproduktionen (højre) 69
A9.1 Direkte afhængighed(1) af økosystemtjenester(2) af bruttoværditilvæksten genereret af den økonomiske sektor i 2022 75
A10.1 Centrale arbejdsmarkedsindikatorer (%) 79
A10.2 Beveridge-kurve 81
A11.1 Risikosats for fattigdom eller social udstødelse, aldersgrupper 83
A11.2 Fattigdom blandt personer i arbejde, grupper 84
A12.1 Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, opdelt efter urbanisering og fødeland 86
A12.2 Underpræstation i matematik i Danmark efter fødselsland og baggrund 87
A14.1 Forventet levetid ved fødslen, år 91
A14.2 Påvirkelig dødelighed 92
A15.1 Fremskridt hen imod verdensmålene i Danmark 95
A16.1 Fordeling af midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten i Danmark efter politikområde 98
A16.2 Fordeling af samhørighedspolitikkens fonde på tværs af politiske mål i Danmark 98
A17.1 Gennemsnitlig årlig vækst i realt BNP pr. indbygger i forhold til BNP pr. indbygger i 2013 105
A17.2 Arbejdsproduktivitet pr. time 105
A17.3 Sociale indikatorer efter urbaniseringsgrad, 2024 106

LISTE OVER KORT

A17.1. Greenhouse gas emissions per capita, 2023 97

Dette bilag indeholder en række tabeller, der er relevante for vurderingen af den finanspolitiske situation i Danmark, herunder hvordan Danmark følger op på Rådets henstillinger under den reformerede ramme for økonomisk styring.

Den reformerede ramme, som trådte i kraft den 30. april 2024([29]), har til formål at styrke gældsholdbarheden og fremme bæredygtig og inklusiv vækst gennem vækstfremmende reformer og prioriterede investeringer. De mellemfristede planer for finans- og strukturpolitiske tiltag (i det følgende benævnt planer) udgør hjørnestenen i rammen, og medlemsstaternes budgetmæssige tilsagn på mellemlang sigt fastsættes deri. Sidstnævnte defineres på grundlag af væksten i nettoudgifter, som er den eneste operationelle indikator for den finanspolitiske overvågning.

Danmark fremsendte sin plan den 20. september 2024. Planen dækker perioden frem til 2028 og indeholder en finanspolitisk tilpasning over fire år. Den 21. januar 2025 vedtog Rådet henstillingen om godkendelse af Danmarks plan([30]).

Vurderingen af gennemførelsen af Rådets henstilling om godkendelse af Danmarks plan foretages på grundlag af endelige data fra Eurostat og Kommissionens forårsprognose 2025 og under hensyntagen til den årlige statusrapport, som Danmark fremsendte den 30. april 2025. På baggrund af Danmarks anmodning om at aktivere den nationale undtagelsesklausul([31]) i overensstemmelse med Kommissionens meddelelse af 19. marts 2025([32]) tages der i vurderingen, hvor det er relevant, også hensyn til den forventede stigning i forsvarsudgifterne på grundlag af Kommissionens forårsprognose 2025.

Bilaget er bygget op på følgende måde: For det første præsenteres udviklingen inden for **offentligt underskud og offentlig gæld** på grundlag af de tal, der er indberettet i tabel A1.1. Dernæst følger vurderingen af **gennemførelsen af Rådets henstilling om godkendelse af planen**, der er baseret på de relevante tal i tabel A1.2 til A1.8, herunder data om forsvarsudgifter.

Bilaget indeholder også oplysninger om **omkostningerne ved aldring** og **de nationale finanspolitiske rammer**. Risiciene for den finanspolitiske holdbarhed drøftes i Debt Sustainability Monitor 2024([33]).

Udviklingen inden for offentligt underskud og offentlig gæld

Danmarks offentlige overskud udgjorde 4,5 % af BNP i 2024. Ifølge Kommissionens forårsprognose 2025 forventes det at falde til 1,5 % af BNP i 2025. Den offentlige gældskvote udgjorde 31,1 % ved udgangen af 2024, og den forventes ifølge Kommissionen at falde til 29,7 % ved udgangen af 2025. Nedbringelsen

([29]) Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/1263 om effektiv samordning af de økonomiske politikker og om multilateral budgetovervågning udgør sammen med den ændrede forordning (EF) nr. 1467/97 om gennemførelse af proceduren i forbindelse med uforholdsmæssigt store underskud og det ændrede rådsdirektiv 2011/85/EU om medlemsstaternes budgetrammer de væsentligste elementer i den reformerede ramme for økonomisk styring i EU.

([30]) EUT C, C/2025/654, 10.2.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/654/oj

([31]) Den 30. april 2025 anmodede Danmark Kommissionen og Rådet om at aktivere den nationale undtagelsesklausul. På dette grundlag vedtog Kommissionen en henstilling med henblik på Rådets henstilling, der giver Danmark mulighed for at afvige fra og overstige den nettoudgiftskurs, som Rådet har fastsat (COM(2025)603).

([32]) Meddelelse fra Kommissionen om tilpasning til øgede forsvarsudgifter inden for rammerne af stabilitets- og vækstpagten af 19. marts 2025, C(2025) 2000 final.

([33]) Europa-Kommissionen (2025) "Debt Sustainability Monitor 2024", *European Economy-Institutional Papers* 306.

af gælden forventes at fortsætte i 2026, om end i et mindre dynamisk tempo som følge af et forventet lavere offentligt overskud.

Tabel A1.1: ***Offentlig saldo og gæld***

	Variables		2024	2025		2026	
			Outturn	APR	COM	APR	COM
1	General government balance	% GDP	4.5	0.8	1.5	n.a.	0.6
2	General government gross debt	% GDP	31.1	30.0	29.7	n.a.	29.4

Kilde: Kommissionens forårsprognose 2025 (COM) og den årlige statusrapport

Udvikling i nettoudgifterne

Nettoudgifternes([34]) vækst i Danmark i 2025 forventes af Kommissionen([35]) at ligge over det anbefalede maksimum, svarende til en afvigelse på 2,1 % af BNP. Den kumulerede vækstrate i nettoudgifterne for 2024 og 2025 samlet set forventes også at ligge over den anbefalede maksimale kumulerede vækstrate, hvilket svarer til en afvigelse på 0,5 % af BNP. Forskellen mellem Kommissionens beregninger og de nationale myndigheders skøn skyldes, at Kommissionen har anvendt et højere skøn af den konjunkturbestemte arbejdsløshedsunderstøttelse.

Tabel A1.2: ***Vækst i nettoudgifterne***

	Annual			Cumulative*		
	REC	APR	COM	REC	APR	COM
	Growth rates					
2024	n.a.	5.1%	3.3%	n.a.	n.a.	n.a.
2025	5.0%	8.2%	10.0%	12.6%	13.7%	13.6%
2026	5.7%	n.a.	5.4%	18.9%	n.a.	19.7%

* De kumulerede vækstrater beregnes med 2023 som basisår.

Kilde: Rådets henstilling om godkendelse af Danmarks nationale mellemfristede plan for finans- og strukturpolitiske tiltag, den årlige statusrapport og Kommissionens beregning på grundlag af Kommissionens forårsprognose 2025 (COM)

Vurderingen af nettoudgiftsvæksten og navnlig sammenligningen med den anbefalede nettoudgiftskurs tager i betragtning, at Danmark har anmodet om aktivering af den nationale undtagelsesklausul for at lette overgangen til højere forsvarsudgifter. De offentlige forsvarsudgifter i Danmark beløb sig til 1,2 % af BNP i 2021, 1,2 % af BNP i 2022 og 1,8 % af BNP i 2023([36]). Ifølge Kommissionens forårsprognose 2025 forventes forsvarsudgifterne at udgøre 2,1 % af BNP i 2024 og 3,0 % af BNP i 2025. På grundlag af de aktuelle fremskrivninger af forsvarsudgifterne ligger den afvigelse, der forventes for Danmark, inden for rammerne af den fleksibilitet, som den nationale undtagelsesklausul tillader.

([34]) Nettoudgifter er defineret i artikel 2, nr. 2) i forordning (EU) 2024/1263 som offentlige udgifter, eksklusive i) renteudgifter, ii) diskretionære foranstaltninger på indtægtssiden, iii) udgifter til EU-programmer, der fuldt ud modsvares af indtægter fra EU-midler, iv) nationale udgifter til medfinansiering af programmer finansieret af Unionen, v) konjunkturbestemte elementer af udgifter til arbejdsløshedsunderstøttelse samt vi) engangsforanstaltninger og andre midlertidige foranstaltninger.

([35]) Kommissionens forårsprognose 2025 *European Economy-Institutional paper 318*, maj 2025.

([36]) Eurostat, offentlige udgifter efter formålsklassifikationen for offentlig forvaltning og service (COFOG).

Tabel A1.3: ***Nettoudgifter (prognose og faktisk resultat), årlige og kumulerede afvigelser i forhold til henstillingen***

	Variables		2023	2024	2025	2026
			Outturn	Outturn	COM	COM
1	Total expenditure	bn NAC	1313.5	1375.7	1492.2	1569.2
2	Interest expenditure	bn NAC	18.6	21.7	22.5	23.0
3	Cyclical unemployment expenditure	bn NAC	4.2	13.7	14.9	16.8
4	Expenditure funded by transfers from the EU	bn NAC	5.7	3.6	4.1	6.4
5	National co-financing of EU programmes	bn NAC	0.5	0.2	0.2	0.2
6	One-off expenditure (levels, excl. EU funded)	bn NAC	5.3	18.3	0.0	0.0
7=1-2-3-4-5-6	**Net nationally financed primary expenditure (before discretionary revenue measures, DRM)**	**bn NAC**	**1279.2**	**1318.2**	**1450.4**	**1522.8**
8	Change in net nationally financed primary expenditure (before DRM)	bn NAC		39.0	132.2	72.4
9	DRM (excl. one-off revenue, incremental impact)	bn NAC		-2.9	0.3	-5.4
10=8-9	**Change in net nationally financed primary expenditure (after DRM)**	**bn NAC**		**41.9**	**131.9**	**77.8**
11	Outturn / forecast net expenditure growth	% change		3.28%	10.0%	5.4%
12	Recommended net expenditure growth*	% change		7.2%	5.0%	5.7%
13=(11-12) x 7	Annual deviation	bn NAC		-50.2	66.0	-4.9
14 (cumulated from 13)	Cumulated deviation	bn NAC		-50.2	15.8	10.9
15=13/17	**Annual balance**	**% GDP**		**-1.7**	**2.1**	**-0.1**
16=14/17	**Cumulated balance**	**% GDP**		**-1.7**	**0.5**	**0.3**
17	p.m. Nominal GDP	bn NAC	2804.7	2960.9	3119.1	3239.8

* Vækstraten for 2024 er ikke en henstilling, men danner grundlaget, da det seneste år med endelige data ved fastsættelsen af nettoudgiftskursen var 2023.

Kilde: Kommissionens forårsprognose 2025 og Kommissionens beregning

Tabel A1.4: ***Forsvarsudgifter og den nationale undtagelsesklausul***

			2021	2022	2023	2024	2025	2026
1	Total defence expenditure	% GDP	1.2	1.2	1.8	2.1	3.0	3.0
2	*of which: gross fixed capital formation*	% GDP	0.3	0.2	0.3	0.3	0.5	0.7
3	Flexibility from increases in defence expenditure	% GDP					1.5	1.5
4	**Cumulated balance after flexibility**	**% GDP**					**-1.0**	**-1.2**

Kilde: Eurostat (COFOG), Kommissionens forårsprognose 2025 og Kommissionens beregning

Tabel A1.5: ***Makroøkonomiske udviklinger og prognoser***

	Variables		2024	2025		2026	
			Outturn	APR	COM	APR	COM
1=7+8+9	**Real GDP**	**% change**	**3.7**	**2.3**	**3.6**	**n.a.**	**2.0**
2	Private consumption	% change	0.9	1.6	1.6	n.a.	1.7
3	Government consumption expenditure	% change	1.4	4.2	4.4	n.a.	2.1
4	Gross fixed capital formation	% change	2.7	3.5	2.4	n.a.	2.5
5	Exports of goods and services	% change	7.5	3.3	5.4	n.a.	2.5
6	Imports of goods and services	% change	3.0	3.1	4.0	n.a.	2.6
	Contributions to real GDP growth						
7	- Final domestic demand	pps	1.4	1.8	2.2	n.a.	1.8
8	- Change in inventories	pps	-1.0	0.0	-0.1	n.a.	0.0
9	- Net exports	pps	3.3	0.5	1.4	n.a.	0.2
10	Output gap	% pot GDP	-0.8	1.0	0.4	n.a.	0.3
11	Employment	% change	0.8	0.0	0.5	n.a.	0.0
12	Unemployment rate	%	6.2	2.8	6.2	n.a.	6.3
13	Labour productivity	% change	2.8	2.3	3.1	n.a.	1.9
14	HICP	% change	1.3	2.0	1.6	n.a.	1.5
15	GDP deflator	% change	1.8	1.9	1.7	n.a.	1.9
16	Compensation of employees per head	% change	4.4	4.7	3.9	n.a.	2.9
17	Net lending/borrowing vis-à-vis the rest of the world	% GDP	12.7	n.a.	13.3	n.a.	13.1

Kilde: Kommissionens forårsprognose 2025 (COM) og den årlige statusrapport

Tabel A1.6: ***Offentlig budgetstilling***

	Variables (% GDP)	2024	2025		2026	
		Outturn	APR	COM	APR	COM
1=2+3+4+5	**Revenue**	**51.0**	**49.3**	**49.3**	**n.a.**	**49.0**
	of which:					
2	- Taxes on production and imports	13.4	13.3	13.1	n.a.	13.1
3	- Current taxes on income, wealth, etc.	31.0	29.9	29.8	n.a.	29.4
4	- Social contributions	0.7	0.7	0.7	n.a.	0.7
5	- Other (residual)	5.9	5.4	5.8	n.a.	5.8
8=9+16	**Expenditure**	**46.5**	**48.5**	**47.8**	**n.a.**	**48.4**
	of which:					
9	- Primary expenditure	45.7	47.8	47.1	n.a.	47.7
	of which:					
10	- Compensation of employees	14.1	14.2	14.3	n.a.	14.3
11	- Intermediate consumption	8.1	8.9	8.5	n.a.	8.7
12	- Social payments	15.4	15.7	15.5	n.a.	15.7
13	- Subsidies	1.2	1.4	1.3	n.a.	1.3
14	- Gross fixed capital formation	3.1	4.4	3.8	n.a.	3.9
15	- Other	3.8	3.2	3.7	n.a.	3.7
16	- Interest expenditure	0.7	0.7	0.7	n.a.	0.7
18=1-8	**General government balance**	**4.5**	**0.8**	**1.5**	**n.a.**	**0.6**
19=1-9	**Primary balance**	**5.2**	**1.5**	**2.2**	**n.a.**	**1.3**
20	Cyclically adjusted balance	5.0	n.a.	1.3	n.a.	0.4
21	One-offs	-0.6	-0.4	0.0	n.a.	0.0
22=20-21	**Structural balance**	**5.6**	**-0.3**	**1.3**	**n.a.**	**0.4**
23=22+16	Structural primary balance	6.3	0.4	2.0	n.a.	1.1

Kilde: Kommissionens forårsprognose 2025 (COM) og den årlige statusrapport

Tabel A1.7: ***Udvikling i gælden***

	Variables	2024	2025		2026	
		Outturn	APR	COM	APR	COM
1	**Gross debt ratio* (% of GDP)**	**31.1**	**30.0**	**29.7**	**n.a.**	**29.4**
2=3+4+8	Change in the ratio (pps. of GDP)	-2.5	-1.1	-1.4	n.a.	-0.3
	Contributions**					
3	**Primary balance**	**-5.2**	**-1.5**	**-2.2**	**n.a.**	**-1.3**
4≈5+6+7	**'Snow-ball' effect**	**-1.0**	**-0.6**	**-0.9**	**n.a.**	**-0.4**
	of which:					
5	- Interest expenditure	0.7	0.7	0.7	n.a.	0.7
6	- Real growth effect	-1.2	-0.7	-1.1	n.a.	-0.6
7	- Inflation effect	-0.6	-0.6	-0.5	n.a.	-0.5
8	**'Stock-flow' adjustment**	**3.8**	**1.0**	**1.7**	**n.a.**	**1.4**

* Udløbet af perioden.
** "Sneboldseffekten" tager højde for renteudgifternes indvirkning på den akkumulerede offentlige gæld samt indvirkningen af væksten i realt BNP og inflationen på den offentlige gældskvote (gennem nævneren). Stock-flow-justeringen omfatter forskelle i kasseregnskabsprincippet og regnskabsføring efter periodiseringsprincippet (herunder forskydninger i udbetalinger af tilskud fra genopretnings- og resiliensfaciliteten), akkumulering af finansielle aktiver samt værdiansættelse og andre resteffekter.
Kilde: Kommissionens forårsprognose 2025 og Kommissionens beregning (COM) samt den årlige statusrapport

Tabel A1.8: ***Tilskud inden for rammerne af genopretnings- og resiliensfaciliteten***

	Revenue from RRF grants (% of GDP)							
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
1	RRF grants as included in the revenue projections	n.a.	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1
2	Cash disbursements of RRF grants from EU	n.a.	0.1	0.0	0.1	0.1	0.0	0.1

	Expenditure financed by RRF grants (% of GDP)							
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
3	Total current expenditure	0.0	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
4	Gross fixed capital formation	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
5	Capital transfers	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
6=4+5	Total capital expenditure	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

	Other costs financed by RRF grants (% of GDP)							
		2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026
7	Reduction in tax revenue	0.0	0.1	0.1	0.0	0.0	0.0	0.0
8	Other costs with impact on revenue	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
9	Financial transactions	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0

Kilde: Årlig statusrapport

Aldringsomkostninger

De samlede aldersrelaterede udgifter i Danmark forventes at stige fra 24,5 % af BNP i 2024 til ca. 26,3 % i 2040 og derefter falde igen til ca. 26 % i 2070, hvilket er tæt på EU-gennemsnittet(se tabel A1.9**).** Den overordnede dynamik skyldes hovedsagelig den store forventede stigning i udgifterne til langtidspleje og i mindre grad sundhedsudgifterne, som delvis opvejes af lavere pensions- og uddannelsesudgifter, navnlig i perioden efter 2040, hvor pensionsudgifterne forventes at falde med 2 procentpoint af BNP.

De offentlige sundhedsudgifter forventes at udgøre 7,1 % af BNP i 2024 (over EU-gennemsnittet på 6,6 %) og forventes at stige med 0,3 procentpoint i 2040 og med yderligere

0,4 procentpoint i 2070([37]). De offentlige udgifter til langtidspleje forventes at udgøre 3,1 % af BNP i 2024 (et godt stykke over EU-gennemsnittet på 1,7 %) og forventes at stige med 1,6 procentpoint af BNP i 2040 og med yderligere 1,5 procentpoint af BNP i 2070([38]).

Tabel A1.9: ***Forventet ændring i aldersrelaterede udgifter i 2024-2040 og 2024-2070***

	age-related expenditure 2024 (% GDP)	change in 2024-2040 (pps GDP) due to: pensions	healthcare	long-term care	education	total	age-related expenditure 2040 (%GDP)	
DK	24.5	*0.1*	*0.3*	*1.6*	*-0.2*	***1.8***	26.3	**DK**
EU	24.3	*0.5*	*0.3*	*0.4*	*-0.3*	***0.9***	25.2	EU

	age-related expenditure 2024 (% GDP)	change in 2024-2070 (pps GDP) due to: pensions	healthcare	long-term care	education	total	age-related expenditure 2070 (%GDP)	
DK	24.5	*-1.9*	*0.7*	*3.1*	*-0.6*	***1.3***	25.8	**DK**
EU	24.3	*0.2*	*0.6*	*0.8*	*-0.4*	***1.3***	25.6	EU

Kilde: Rapporten om befolkningsaldringen 2024 (EC/EPC).

National finanspolitisk ramme

Danmarks uafhængige finanspolitiske institution, De Økonomiske Råd, har en høj status som rådgivende organ, men deres uafhængighed hviler hovedsagelig på uformel praksis. Det består af Det Økonomiske Råd og Det Miljøøkonomiske Råd, hvis fælles uafhængige formandskab fungerer som Danmarks uafhængige finanspolitiske institution og som et produktivitetsråd. Da De Økonomiske Råds budget er underlagt en årlig reduktionsregel på 2 % i faste priser, indebærer det et løbende behov for at reducere personaleniveauet. Dets flytning fra København til Jylland risikerer at komplicere dets opgave med at overvåge den finanspolitiske udvikling. Dets uafhængighed hæmmes af manglende formaliseret adgang til oplysninger.

Danmark har bedste praksis for planlægning, udvælgelse og budgettering af offentlige investeringsprojekter inden for vej/jernbane- og IT-sektoren. Danmark fremad – Infrastrukturplan 2035([39]) er en 14-årig strategisk mobilitetsplan, der dækker veje og jernbaner og integrerer klimahensyn. Der er fastlagt standardiserede bedømmelses- og udvælgelsesmetoder med flere beslutningspunkter og ekstern kvalitetssikring (for projekter over 350 mio. DKK) for alle projekter i planen([40]). Denne praksis følger den nyeste stage gate-model for store investeringsprojekter, hvor projektudvælgelsesprocessen omfatter flere beslutningspunkter, efterhånden som projektet bevæger sig gennem de forskellige faser og bliver mere konkret([41]). Analysen tyder på, at den første eksterne kvalitetskontrolproces kan udvides til at omfatte undersøgelse af alternativer eller tilvejebringelse af andre løsninger end dem, der indgår i projektmaterialet([42]), mens den anden kontrol senere i processen bør være betydeligt mere detaljeret og grundig, da den danner grundlag for den endelige politiske investeringsbeslutning([43]). Disse

([37]) Centrale præstationskarakteristika, nylige reformer og investeringer i det danske sundhedssystem behandles i bilag 11 "Sundhed og sundhedssystemer".

([38]) Tilstrækkeligheden og kvaliteten af det danske langtidsplejesystem er omfattet af bilag 9 "Socialpolitik".

([39]) https://fm.dk/media/hduprait/danmark_fremad_infrastrukturplan_2035_a.pdf

([40]) Zerjav, V., Welde, M. og Volden G. (kommende), "Governance of public investment projects: a comparative perspective" (red.), Landekapitel om Danmark, Wiley Publishing House.

([41]) Belu Manescu, C. (2024), "The Planning of Public Investments in EU Member States: Long-Term Strategy, Selection and Budgeting Issues", GD ECFIN's oplæg nr. 213"

([42]) Transportministeriet (2022a). Terms of reference – Ekstern kvalitetssikring af fase 1 undersøgelser. København, Transportministeriet.

([43]) Transportministeriet (2022b). Terms of reference – Ekstern kvalitetssikring af fase 2 undersøgelser. København, Transportministeriet.

forvaltningsmodeller kan udvides til andre sektorer såsom energiinfrastruktur. De samlede budgetomkostninger til store projekter godkendes på forhånd af Folketinget, hvilket skaber en stabil ramme for finansiering af flerårige projekter.

Tabel A1.10: ***Indikatorer for databasen vedrørende finanspolitisk styring***

2023	**Denmark**	**EU Average**
Country Fiscal Rule Strength Index (C-FRSI)	11.49	14.52
Medium-Term Budgetary Framework Index (MTBFI)	0.62	0.73

Indekset over styrken af de nationale finanspolitiske regler (C-FRSI) viser styrken af de nationale finanspolitiske regler aggregeret på landeniveau baseret på i) retsgrundlaget, ii) hvor bindende reglen er, iii) overvågningsorganer, iv) korrektionsmekanismer og v) modstandsdygtighed over for chok. Indekset over mellemfristede budgetrammer (MTBFI) viser styrken af nationale mellemfristede budgetrammer baseret på i) dækningen af de mål/lofter, der indgår i de nationale mellemfristede budgetplaner; ii) sammenhængen mellem disse mål/lofter og de årlige budgetter; iii) inddragelsen af det nationale parlament i udarbejdelsen af planerne; iv) inddragelsen af uafhængige finanspolitiske institutioner i udarbejdelsen af planerne og v) deres detaljeringsgrad. En højere score er forbundet med en højere regel- og budgetramme-styrke.
Kilde: Database vedrørende finanspolitisk styring

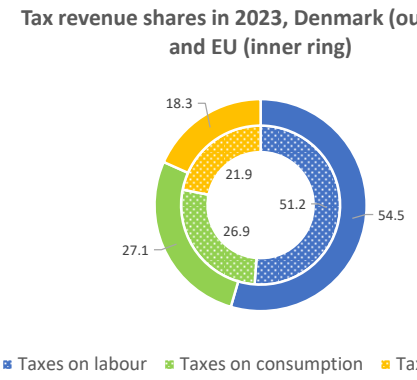
Dette bilag indeholder en indikatorbaseret oversigt over Danmarks skattesystem. Det indeholder oplysninger om: i) skattesammensætningen, ii) skattesystemets konkurrence- og retfærdighedsaspekter og iii) skatteopkrævning og -efterlevelse.

Danmarks skatteindtægter er forholdsvis høje i forhold til BNP. De er afbalancerede mellem forskellige skattetyper på en vækstfremmende måde. Tabel A2.1 viser Danmarks indtægter fra forskellige skattetyper i procent af BNP. Danmarks samlede skatteindtægter i procent af BNP (43,4 %) var blandt de højeste i EU i 2023. Andelen steg yderligere til 44,6 % i 2024. Indtægterne fra beskatning af arbejdskraft og i et vist omfang forbrug og miljø var forholdsvis høje i forhold til andre EU-lande udtrykt i procent af BNP. Skatten på arbejde i 2023 som andel af BNP var højere i Danmark end EU-gennemsnittet, og skatten på arbejde som andel af de samlede skatter var også højere end EU-gennemsnittet i 2023 på 54,5 % mod 51,2 % (se figur A2.1). Danmarks indtægter fra miljøafgifter som en procentdel af BNP er faldende, men ligger stadig lidt over EU-gennemsnittet og beløb sig til 7,7 mia. EUR i 2023([44]).

Det danske ejendomsskattesystem er for nylig blevet reformeret. I 2023 var Danmarks periodiske ejendomsskatter blandt de højeste i EU i procent af både BNP og af de samlede skatteindtægter([45]). Danmark har imidlertid også et af de højeste skattefradrag for rentebetalinger på realkreditlån i EU, og dette tilskynder til finansiering af beboelsesejendomme gennem gæld. Et nyt ejendomsskattesystem, der har til formål at bevare de fordelingsmæssige og allokerende virkninger af det danske skattesystem, trådte i kraft den 1. januar 2024. Det nye system er baseret på nye og forbedrede oplysninger for hver ejendom og giver ejeren af ejendommen mulighed for at tilføje flere data om sin ejendom til systemet. Der er også foretaget justeringer af systemet for at sikre kvaliteten af klageproceduren. Dataindsamling og -nøjagtighed udgør fortsat udfordringer for de danske myndigheder og deres forvaltning af ejendomsskattesystemet.

Danmarks genopretnings- og resiliensplan fokuserer på en retfærdig omstilling til grønnere energikilder og digitaliseringstjenester. Den omfatter en grøn skattereform, som indeholder flere retsakter, der skal fremskynde dekarboniseringen i en lang række sektorer. F.eks. forventes investeringer i den grønne omstilling at blive tilskyndet gennem en ny fremskyndet afskrivningsforanstaltning, der indføres i 2024, og som giver virksomhederne mulighed for hurtigere at afskrive værdien af disse investeringer, hvilket resulterer i skattebesparelser. Nye afgifter på CO_2-emissioner, der dækker forskellige sektorer, blev godkendt af Folketinget i juni 2024 med virkning fra januar 2025. I november 2024 stemte Folketinget også for den grønne trepartsaftale ("trepart", fordi den dækker tre områder: landbrug, natur og klima) i sin helhed, indførelse af en klimaafgift på landbruget på 40 EUR pr. ton CO_2-ækvivalent, stigende til 100 EUR pr. ton fra 2035. Der vil dog gælde et gennemsnitligt grundfradrag på 60 % for landbrugerne, hvilket reelt vil sænke omkostningerne til afgiften til 16 EUR pr. ton i 2030. Denne nedsatte sats vil gradvist blive indfaset indtil 2035, hvorefter den fulde sats på 40 EUR pr. ton vil finde anvendelse.

Figur A2.1: ***Andele af skatteindtægter i 2023***

Kilde: Data om udviklingstendenser på skatteområdet, GD TAXUD.

Danmark har en stabil selskabsskatteramme med satser, der ligger tæt på EU- og OECD-gennemsnittene. Danmarks lovbestemte selskabsskattesats lå på 22,0 % i 2023 – uændret siden 2016 og lidt over EU-gennemsnittet på 21,2 %. Den gennemsnitlige effektive selskabsskattesats var lavere, nemlig 19,5 %, men stadig over EU-gennemsnittet på 18,9 %. Danmark

([44]) Statistikker | Eurostat, indtægter fra miljøafgifter som procent af BNP, 28.1.2025. DK 2,05 % mod EU 2,03 % i 2023.

([45]) Europa-Kommissionen, 2025, Data on Taxation Trends – Europa-Kommissionen

tilbyder en række skatteincitamenter i form af skattefradrag for visse typer kapitaludgifter. De danske skatteregler giver skatteyderen valget mellem en øjeblikkelig afskrivning af kapitaludgifter til FoU eller en skattemæssig afskrivning over fem år. I december 2024 ændrede Danmark sin skatteramme (med virkning fra januar 2025) for at afskaffe "iværksætterskatten" ved at afskaffe beskatningen af udbytte af "skattefri porteføljeaktier" (dvs. kapitalandele på mindre end 10 % af aktierne i et unoteret selskab, som besiddes af et selskab) og gradvist hæve tærsklen for progression i indkomstskatten af kapitalgevinster af aktier fra 63 300 DKK i 2024 til 83 100 DKK fra og med indkomståret 2027.

Danmarks skattebyrde på arbejde er lavere end EU-gennemsnittet på tværs af indkomstfordelingen. Skattekilen på arbejde([46]) for Danmark i 2024 lå lidt over EU-gennemsnittet for enlige på 50 % af gennemsnitslønnen (32,0 % mod 31,8 % for EU-27), men under EU-gennemsnittet for enlige på 100 % af gennemsnitslønnen (36,1 % mod 40,3 % for EU-27). Skattekilen for sekundære forsørgere på 67 % af gennemsnitslønnen, hvis ægtefæller tjener gennemsnitslønnen, lå på omkring EU-gennemsnittet i 2023. Forskellen mellem skattekilerne for sekundære og enlige forsørgere på 67 % af gennemsnitslønnen var imidlertid større for Danmark end EU-gennemsnittet. Den højere skattekile for sekundære forsørgere (som ofte er kvinder) i Danmark indebærer lavere incitamenter for sekundære forsørgere end for enlige forsørgere på samme lønniveau. Samlet set bidrog Danmarks skatte- og socialsikringssystem i 2023 til at mindske uligheden (målt ved ginikoefficienten) med væsentligt mere end EU-gennemsnittet. Der blev i 2024 vedtaget en personlig indkomstskattereform, som bl.a. indfører en ny ekstraskat på 5 % for indkomster over 2 588 300 DKK (ca. 336 000 EUR). Reformen omfatter også indførelse af et nyt mellemskattetrin, som vil reducere marginalskattesatserne for indkomster mellem 618 400-750 000 DKK. Reformen øger desuden bl.a. skattefradraget for enlige forsørgere. Reformen træder i kraft fra 2026 og forventes at reducere skatten på arbejde med 10 mia. DKK. (1,3 mia. EUR) (netto) årligt fra dette år.

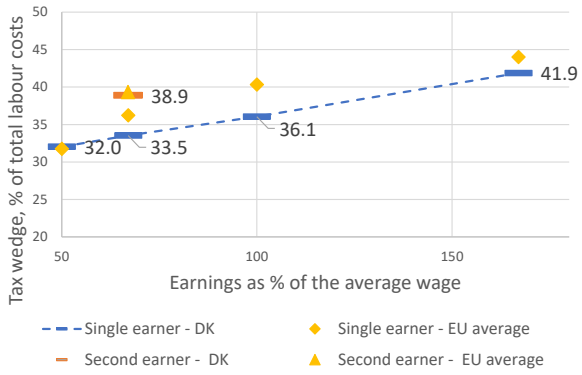
([46]) Skattekilen defineres som summen af personlige indkomstskatter og arbejdstager- og arbejdsgiversocialsikringsbidrag ekskl. familieydelser, udtrykt som en procentdel af de samlede arbejdskraftomkostninger (summen af bruttoløn og socialsikringsbidrag betalt af arbejdsgiveren).

Tabel A2.1: ***Beskatningsindikatorer***

		Denmark					EU-27				
		2010	2021	2022	2023	2024	2010	2021	2022	2023	2024
Tax structure	Total taxes (including compulsory actual social contributions) (% of GDP)	45.1	47.4	42.0	43.4	44.6	37.8	40.2	39.7	39.0	
By tax base	Taxes on labour (% of GDP)	22.8	23.8	22.4	23.7		19.8	20.5	20.1	20.0	
	of which, social security contributions (SSC, % of GDP)	12.6	9.7	8.2	8.0		12.9	13.0	12.7	12.7	
	Taxes on consumption (% of GDP)	14.5	13.1	12.3	11.8		10.9	11.2	10.9	10.5	
	of which, value added taxes (VAT, % of GDP)	9.4	9.6	9.2	9.1		6.8	7.3	7.4	7.1	
	Taxes on capital (% of GDP)	7.7	10.4	7.4	8.0		7.1	8.5	8.7	8.5	
Some tax types	Personal income taxes (PIT, % of GDP)	24.8	26.9	23.4	24.8		8.6	9.6	9.4	9.3	
	Corporate income taxes (CIT, % of GDP)	2.3	4.0	3.3	3.8		2.2	2.9	3.2	3.2	
	Total property taxes (% of GDP)	2.5	2.4	2.3	2.2		1.9	2.2	2.1	1.9	
	Recurrent taxes on immovable property (% of GDP)	2.0	1.8	1.7	1.7		1.1	1.1	1.0	0.9	
	Environmental taxes (% of GDP)	4.0	2.8	2.4	2.0		2.5	2.4	2.1	2.0	
	Effective carbon rate in EUR per tonne of CO_2 equivalents	NA	101.2	NA	101.7		NA	86.0	NA	84.8	
Progressivity & fairness	Tax wedge at 50% of average wage (single person) (*)	31.2	31.1	31.7	31.8	32.0	33.9	31.8	31.5	31.5	31.8
	Tax wedge at 100% of average wage (single person) (*)	35.9	35.7	35.9	35.9	36.1	40.9	39.9	39.9	40.2	40.3
	Corporate income tax - effective average tax rates (1) (*)	22.0	19.4	19.4	19.5		21.3	19.3	19.1	18.9	
	Difference in Gini coefficient before and after taxes and cash social transfers (pensions excluded from social transfers) (2) (*)	12.2	12.0	11.0	10.3		8.6	8.2	7.9	7.7	
Tax administration & compliance	Outstanding tax arrears: total year-end tax debt (including debt considered not collectable) / total revenue (in %) (*)		12.1	13.0				35.5	32.6		
	VAT gap (% of VAT total tax liability, VTTL) (**)		4.5	8.6				6.6	7.0		

(1) Fremadrettet effektiv skattesats (KPMG).
(2) En højere værdi indikerer en stærkere omfordelingseffekt af beskatningen.
(*) Simpelt gennemsnit for EU-27
(**) Yderligere oplysninger om momsgabet findes i 2024-rapporten fra Europa-Kommissionen, Generaldirektoratet for Beskatning og Toldunion, "VAT gap in the EU", https://data.europa.eu/doi/10.2778/2476549.
For yderligere oplysninger om skatteindtægter og den anvendte metode, se webstedet Data on Taxation, https://ec.europa.eu/taxation_customs/taxation-1/economic-analysis-taxation/data-taxation_en
Kilde: Europa-Kommissionen, OECD.

Figur A2.2: ***Skattekile for enlige og sekundære forsørgere, % af de samlede arbejdskraftomkostninger, 2024***

Skattekilen for sekundære forsørgere forudsætter en førsteforsørger på 100 % af gennemsnitslønnen og ingen børn. Se for den fulde metode OECD, 2016, "Taxing Wages 2014-2015".
Kilde: Europa-Kommissionen.

Danmark klarer sig forholdsvis godt med hensyn til overholdelse af skattereglerne og skatteforvaltning. Danmarks nyeste IT-system for beskatning (PSRM) har indført et nyt effektivitetsniveau i den digitaliserede opkrævning af offentlig gæld og dermed styrket offentlighedens tillid til det danske skattesystem. De seneste tal viser, at Gældsstyrelsen inddrev ca. 14 mia. DKK. (ca. 1,9 mia. EUR) i 2023 – et rekordhøjt tal – sammenlignet med 8,9 mia. DKK (ca. 1,2 mia. EUR) i 2018. Udestående skatterestancer udgjorde 13,0 % af de samlede indtægter i 2022. Dette lå betydeligt under EU-27-gennemsnittet på 32,6 %, selv om sidstnævnte blev trukket op af meget store værdier i nogle få medlemsstater. Momsgabet (en indikator for effektiviteten af håndhævelsen og overholdelsen af momsreglerne, hvor et lavt gab indikerer høj effektivitet) steg betydeligt til 8,6 % i 2022 fra 4,5 % året før og ligger nu over EU-gennemsnittet på 7,0 %.

Danmark har gode resultater inden for forskning og innovation (FoI), men står over for udfordringer med hensyn til at få flere små og mellemstore virksomheder (SMV'er) engageret i innovation og digital omstilling. I den europæiske resultattavle for innovation 2024 rangeres Danmark som "innovationsførende" med 136 % af EU-gennemsnittet, og landets resultater er steget mere end EU-gennemsnittet([47]). Danmarks FoU-intensitet([48]), på 2,99 % i 2023, stiger fortsat og er tæt på at nå EU-målet på 3 %. FoU-aktiviteterne er imidlertid koncentreret i et lille antal store virksomheder med en voksende produktivitetsforskel mellem store og små virksomheder og et fald i højvækstvirksomheders beskæftigelsesandel. Med hensyn til virksomhedernes anvendelse af digitale teknologier er der på trods af landets generelt gode resultater også meget store forskelle på tværs af forskellige typer virksomheder – større virksomheder fører an, mens mindre virksomheder stadig står over for meget betydelige udfordringer.

Videnskab og innovative økosystemer

Danmark har en meget stærk offentlig forskningsbase, der understøttes af betydelige investeringer og leverer fremragende resultater. Danmarks andel af videnskabelige publikationer blandt de 10 % mest citerede publikationer på verdensplan målt i procent af de samlede publikationer ligger over EU-gennemsnittet (12,5 % mod 9,6 %). De stærke internationale forbindelser i den offentlige videnskabelige base understreges af andelen af internationale videnskabelige sampublikationer i de samlede publikationer, som også ligger over EU-gennemsnittet (68 % mod 55,9 %). Danske universiteter deltager også aktivt i videnoverførselsaktiviteter for at fremme kommerciel udnyttelse af offentlige forskningsresultater gennem deres videnoverførselskontorer([49]). Dette samlede resultat understøttes af et niveau for offentlige udgifter til FoU, som med 1,15 % af BNP er det højeste i EU. Antallet af forskere ansat i den offentlige sektor pr. 1 000 af den erhvervsaktive befolkning er også det næsthøjeste i EU (7,3 mod et EU-gennemsnit på 4,2).

Erhvervsinnovation

Den danske økonomi nyder godt af en stor mængde erhvervsmæssige FoU-aktiviteter, selv om de er relativt koncentreret i et begrænset antal store virksomheder. Selv om erhvervslivets FoU-intensitet har været faldende i det seneste årti, er den steget en smule siden 2021 og ligger stadig et godt stykke over EU-gennemsnittet (1,83 % mod 1,49 %). I 2020 steg skattefradraget for FoU-udgifter fra 101,5 % til 130 % for 2020-2022 med et virksomhedsloft på 50 mio. DKK for støtteberettigede udgifter. Det blev for nylig besluttet at fastsætte en permanent forhøjelse af fradraget for FoU-aktiviteter til 120 % med et samlet udgiftsloft på 1 mia. DKK([50]). Antallet af forskere ansat af erhvervslivet pr. 1 000 af den erhvervsaktive befolkning er næsten dobbelt så stort som EU-gennemsnittet (10,3 mod 5,7), og det samme gælder antallet af patentansøgninger pr. mia. af BNP i købekraftsstandarder (5,4 mod 2,8). Som bemærket i gennemgangen af det danske FoI-system foretaget af faciliteten til understøtning af politikker under Horisont([51]) og i en senere analyse foretaget af Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd([52]) er FoU-investeringerne relativt koncentreret i et lille antal store virksomheder, navnlig i lægemiddelsektoren. Desuden tyder den voksende produktivitetsforskel mellem store og små virksomheder på svagheder i udbredelsen af teknologiske fremskridt, og

([47]) Europa-Kommissionen, 2024, *den europæiske resultattavle for innovation (EIS), landeprofil: Danmark,* ec_rtd_eis-country-profile-dk.pdf.

([48]) Defineret som udgifter til FoU i procent af BNP.

([49]) Uddannelses- og Forskningsministeriet, Teknologioverførsel.

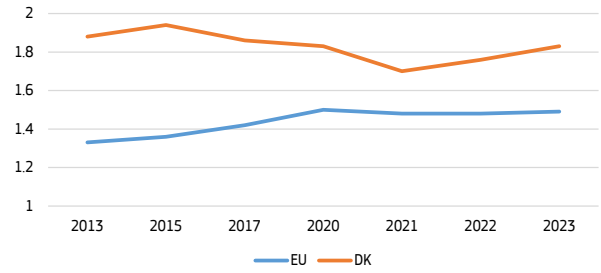
([50]) Et stærkere erhvervsliv: https://www.em.dk/Media/638544588960392858/Et%20st%c3%a6rkere%20erhvervsliv.pdf).

([51]) Peer review af det danske FoI-system, faciliteten til understøtning af politikker under Horisont 2020, 2019 (s. 30-34), PSF Denmark_Final report.

([52]) Danmarks Forsknings- og Innovationspolitiske Råd: Vi bør sikre, at dansk innovation drives af en bred kreds af virksomheder DFiRbrief_42 (2023).

højvækstvirksomheders beskæftigelsesandel har været faldende (fra 19,6 % i 2012 til 13 % i 2020). Alt dette viser, at der er et behov for at udvide innovationsgrundlaget og inddrage flere virksomheder i FoU-aktiviteter.

Figur A3.1: ***Erhvervslivets udgifter til FoU i % af BNP***

Kilde: Eurostat.

De danske innovationsresultater understøttes især af stærke forbindelser mellem videnskab og erhvervsliv. Antallet af offentlig-private videnskabelige sampublikationer som en procentdel af det samlede antal publikationer ligger fortsat på et højt niveau og et godt stykke over EU-gennemsnittet (13,8 % mod 7,7 % i 2023). I 2021-2024 finansierede Uddannelses- og Forskningsministeriet og Erhvervsstyrelsen 13 nationale klynger inden for Danmarks stærkeste og mest lovende erhvervs- og teknologiområder. Formålet med klyngeprogrammet var at styrke danske virksomheders produktivitet og konkurrenceevne gennem samarbejde om innovation og overførsel af viden mellem virksomheder og vidensinstitutioner. Dette omfattede aktiviteter, der fremmede samarbejde om videnbaseret innovation mellem virksomheder og forskningsinstitutioner samt andre deltagere i innovationsøkosystemet([53]).

Digitaliseringsniveauet for danske virksomheder er blandt de højeste i EU. 90,5 % af virksomhederne (med 10-249 ansatte) havde mindst et grundlæggende niveau af digital intensitet i 2024, hvilket er over EU-gennemsnittet på 72,9 %. Landet ligger også betydeligt over EU-gennemsnittet med hensyn til andelen af virksomheder, der har taget avancerede digitale teknologier i brug (27,6 % af dem havde indført kunstig intelligens i 2024, hvilket er over EU-gennemsnittet på 13,5 %, 66,2 % havde indført cloud i 2023, hvilket er over EU-gennemsnittet på 38,9 %, og 49,5 % havde indført dataanalyse i 2023, hvilket også er over EU-gennemsnittet på 33,2 %).

Digital transformation er mindre fremskreden i mindre virksomheder. Omfanget af udbredelsen blandt virksomheder varierer på tværs af forskellige typer virksomheder, hvor større virksomheder fører an, og mindre virksomheder, navnlig SMV'er, stadig står over for udfordringer i forbindelse med anvendelsen af digitale løsninger. I 2023 anvendte 65,4 % af SMV'erne f.eks. cloudløsninger mod 89,7 % af de store virksomheder. Tilsvarende anvendte 48,3 % af SMV'erne dataanalyse i 2023 mod 88,3 % af de store virksomheder. Det er sandsynligt, at der vil blive foretaget flere investeringer frem til 2027 takket være den ajourførte digitaliseringsstrategi([54]), og landet forventes at fokusere mere på vækst og digitalisering af SMV'er. Der vil blive lagt særlig vægt på at hjælpe SMV'er med at erhverve de nødvendige digitale færdigheder til at blive mere produktive og konkurrencedygtige. Det nationale initiativ SMV:Digital giver f.eks. vejledning til SMV'er om, hvordan de anvender digitale løsninger, samt værktøjer til at vurdere deres digitale modenhed og identificere områder, der kan forbedres, sammen med finansiel støtte for at tilskynde dem til at indføre nye teknologier. Danmark har også oprettet fem europæiske digitale innovationsknudepunkter for at forbedre den digitale kapacitet for virksomhederne og den offentlige sektor.

Danmark tager skridt til at blive et af de bedste lande for iværksættere. I 2024 vedtog landet en strategi for iværksætteri med titlen "Et iværksætterland i verdensklasse". Den har til formål at styrke Danmarks iværksætterøkosystem ved at forbedre adgangen til kapital, mindske bureaukratiet, tiltrække og udvikle talenter, fremme videnbaseret innovation og sikre landsdækkende støtte til iværksætteraktiviteter([55]).

([53]) Uddannelses- og Forskningsministeriet, Viden og erhvervsklynger.

([54]) Finansministeriet, 2022, Danmarks digitaliseringsstrategi, https://fm.dk/media/og2bknlb/danmarks-digitaliseringsstrategi_sammen-om-den-digitale-udvikling_web_a.pdf.

([55]) Erhvervsministeriet, 2024, Web_Iværksætterudspil_110624.pdf.

Finansiering af innovation

Danmark er en regional leder inden for venturekapital og investering i private equity. Den gennemsnitlige årlige værdi af investeringer i private equity og venturekapital i forhold til det nominelle BNP steg til henholdsvis 0,9 % og 0,16 % i 2021-2023 fra 0,7 % og 0,06 % i 2015-2020, hvilket fortsat er højere end de respektive EU-gennemsnit (0,6 % og 0,08 %). I 2023 skilte Danmark sig ud som det eneste land blandt de 10 bedste venturekapitaløkosystemer i Europa, der oplevede vækst. Venturekapitalinvesteringerne, hvoraf næsten to tredjedele var afsat til nystartede sundhedsteknologiske virksomheder, steg med 2,1 % i 2023 til ca. 1,2 mia. EUR, hvilket er det næstbedste år nogensinde. I de sidste fem år før 2023 var de vigtigste sektorer for venturekapitalinvesteringer sundhed (26 %), virksomhedssoftware (15 %) og fintech (14,7 %).

Innovativt talent

Kvalifikationer inden for FoI er relativt stærke og fortsætter med at stige. Antallet af nyuddannede inden for naturvidenskab og ingeniørvirksomhed pr. 1 000 af befolkningen i alderen 25-34 år ligger lidt over EU-gennemsnittet (19,5 mod 17,6), mens det tilsvarende antal nyuddannede inden for databehandling ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet (5,8 mod 3,6).

Det danske iværksætteruddannelsessystem er veludviklet og implementeret med et stærkt fokus på at støtte iværksætteraktiviteter på alle skoleniveauer. Danmark har klare målsætninger for iværksætteruddannelse, og Fonden for Entreprenørskab sikrer, at initiativer og planlægning koordineres. De studerendes deltagelse i iværksætteruddannelse er også relativt høj: I skoleåret 2018/2019 modtog 16 % af grundskolebørnene og 44 % af eleverne på sekundærtrinnet iværksætteruddannelse. Dette tal var 29 % for studerende på korte og mellemlange videregående uddannelser og 9 % for universitetsstuderende, hvilket er en stigning i forhold til tidligere år([56]).

([56]) Fonden for Entreprenørskab (2020), Entreprenørskab for alle – evner til at skabe, forandre og gøre en forskel. Hentet fra https://www.ffe-ye.dk/media/791592/strategi-for-fonden-for-entreprenoerskab-2020-2025.pdf.

Tabel A3.1: ***Centrale innovationsindikatorer***

Denmark	2012	2017	2020	2021	2022	2023	2024	EU average (1)	USA
Headline indicator									
R&D intensity (gross domestic expenditure on R&D as % of GDP)	2.98	2.94	2.97	2.74	2.87	2.99	:	2.24	3.45
Science and innovative ecosystems									
Public expenditure on R&D as % of GDP	1.01	1.07	1.13	1.03	1.1	1.15	:	0.72	0.64
Scientific publications of the country within the top 10% most cited publications worldwide as % of total publications of the country	14.8	13.4	12.5	12.5	:	:	:	9.6	12.3
Researchers (FTE) employed by public sector (Gov+HEI) per thousand active population	5.6	6.2	6.3	6.6	7.3	7.3	:	4.2	:
International co-publications as % of total number of publications	55.3	62.5	67.6	67.6	67.8	68	:	55.9	39.3
R&D investment & researchers employed in businesses									
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) as % of GDP	1.96	1.86	1.83	1.7	1.76	1.83	:	1.49	2.70
Business enterprise expenditure on R&D (BERD) performed by SMEs as % of GDP	:	0.55	0.49	:	:	:	:	0.40	0.30
Researchers employed by business per thousand active population	8.4	9.1	8.9	8.6	10.3	10.3	:	5.7	:
Innovation outputs									
Patent applications filed under the Patent Cooperation Treaty per billion GDP (in PPS €)	6.3	6.3	6.6	5.7	5.4	:	:	2.8	:
Employment share of high-growth enterprises measured in employment (%)	19.59	17.61	12.98	:	:	:	:	12.51	:
Digitalisation of businesses									
SMEs with at least a basic level of digital intensity % SMEs (EU Digital Decade target by 2030: 90%)	:	:	:	:	88.8	:	90.47	72.91	:
Data analytics adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	:	:	49.49	:	33.17	:
Cloud adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	62.22	:	66.16	:	38.86	:
Artificial intelligence adoption % enterprises (EU Digital Decade target by 2030: 75%)	:	:	:	23.89	:	15.17	27.58	13.48	:
Academia-business collaboration									
Public-private scientific co-publications as % of total number of publications	12.1	13	13.4	13.60	13.5	13.8	:	7.7	8.9
Public expenditure on R&D financed by business enterprises (national) as % of GDP	0.027	0.029	0.029	:	:	:	:	0.050	0.020
Public support for business innovation									
Total public sector support for BERD as % of GDP	0.076	0.076	:	:	:	:	:	0.204	0.251
R&D tax incentives: foregone revenues as % of GDP	0.010	0.020	0.094	0.100	0.096	0.061	:	0.102	0.141
BERD financed by the public sector (national and abroad) as % of GDP	0.066	0.056	:	:	:	:	:	0.100	0.110
Financing innovation									
Venture capital (market statistics) as % of GDP, total (calculated as 3-year moving average)	0.035	0.032	0.095	0.147	0.139	0.156	:	0.078	:
Seed stage funding share (% of total venture capital)	4.8	4.8	8.3	3.9	7.1	9.4	:	7.3	:
Start-up stage funding share (% of total venture capital)	43.4	44.7	41.3	50.3	48.9	54.4	:	44.0	:
Later stage funding share (% of total venture capital)	51.8	50.5	50.4	45.8	43.9	36.2	:	48.7	:
Innovative talent									
New graduates in science and engineering per thousand population aged 25-34	19.2	19.0	18.9	20.1	19.5	:	:	17.6	:
Graduates in the field of computing per thousand population aged 25-34	4.0	5.6	5.7	6.2	5.8	:	:	3.6	:

(1) EU-gennemsnit for det seneste tilgængelige år eller året med det højeste antal landedata.

Kilde: Eurostat, GD JRC, OECD, Science-Metrix (Scopus-databasen), Invest Europe og den europæiske resultattavle for innovation.

Danmark har et meget gunstigt og stabilt erhvervsklima med et stærkt fokus på digitalisering og bæredygtighed. Danmark har fastholdt en stærk position i den globale konkurrenceevne takket være en kombination af faktorer såsom gode resultater inden for innovation og uddannelse, et gunstigt erhvervsklima, ekspertise inden for digitale offentlige tjenester og velfungerende infrastruktur. Landet fik førstepladsen i EU i IMD's World Competitiveness Ranking 2024, navnlig takket være dets gode resultater inden for digitalisering og et klart fokus på bæredygtighed. SMV'er nyder godt af lave lovgivningsmæssige hindringer, veludviklet digital og transportinfrastruktur og god generel adgang til finansiering. Manglen på kvalificeret arbejdskraft og usikkerheden om fremtiden er imidlertid hindringer for erhvervsinvesteringer.

Investeringsklima

Erhvervstilliden rettede sig i 2024 og vendte tilbage til positivt territorium, da den danske økonomi begyndte at opleve robust vækst. Efter negativ vækst i første kvartal 2024, steg den økonomiske aktivitet og industriproduktionen igen i andet halvår 2024. Tillidsindikatoren for fremstillingssektoren i Danmark blev igen positiv([57]). Erhvervsinvesteringerne forblev afdæmpede i 2024 på grund af høje renter, men forventes at tage fart i 2025, fordi den danske økonomi nu oplever robust vækst (BNP steg med 3 % i 2024 og forventes at vokse med 2,9 % i 2025 ifølge den danske regering([58])).

Danmarks private investeringer har været faldende (selv om de stadig ligger over EU-gennemsnittet), mens de offentlige investeringer er steget. Faste nettoinvesteringer som andel af BNP faldt fra 5,6 % i 2022 til 2,4 % i 2024. På trods af dette fald ligger Danmarks femårige gennemsnit på 4,12 % stadig lidt over EU-gennemsnittet på 4,01 %. Private investeringer er afgørende for at understøtte Danmarks fremtidige økonomiske vækst. De offentlige investeringer er steget i de seneste år. En række politiske foranstaltninger har til formål at støtte private investeringer. Disse omfatter strategien for erhvervsfremme 2024-2027([59]) og incitamenter til FoU-investeringer (se også bilag 3). I 2022 udgjorde de offentlige nettoinvesteringer 0,79 % af BNP og steg til 0,97 % i 2024. Danmarks femårige gennemsnit på 0,83 % ligger dog stadig lidt under EU-gennemsnittet på 1,01 %([60]).

Danmark er fortsat en meget attraktiv destination for udenlandske direkte investeringer. Ifølge Danmarks Nationalbank steg beholdningen af udenlandske direkte investeringer (FDI) i Danmark med ca. 2 % i 2023 efter et fald i de foregående to år, som var præget af covid-19-pandemien og Ruslands invasion af Ukraine. En lignende vækst forventes også i 2024([61]). FDI-beholdningerne ejes hovedsagelig af Sverige, Nederlandene, Norge, Luxembourg og Det Forenede Kongerige (i faldende orden). FDI er for det meste rettet mod finansiering og forsikring, erhvervstjenester, engros- og detailhandel, fremstillingsvirksomhed, fast ejendom samt information og kommunikation. Strategien for tiltrækning af udenlandske investeringer 2024-2027 udgør rammen for Danmarks indsats for at tiltrække, fastholde og udvikle udenlandske direkte investeringer([62]).

Virksomhederne fremhæver mangel på kvalificeret arbejdskraft og usikkerhed om fremtiden som de største investeringshindringer. Ifølge Den Europæiske Investeringsbanks (EIB) investeringsundersøgelse var de vigtigste langsigtede hindringer for investeringer, som danske virksomheder indberettede i 2024, manglen på kvalificeret arbejdskraft (71 %) (se bilag 10 og 12) og usikkerheden om fremtiden (56 %). Andelen af virksomheder med store begrænsninger i udbuddet af arbejdskraft lå under EU-gennemsnittet i 2024 (13,4 % i forhold til EU-gennemsnittet på 20,2 %) og var lidt lavere end i 2023 (17,1 %). Ledige stillinger ligger fortsat lidt over EU-gennemsnittet. Andelen af virksomheder,

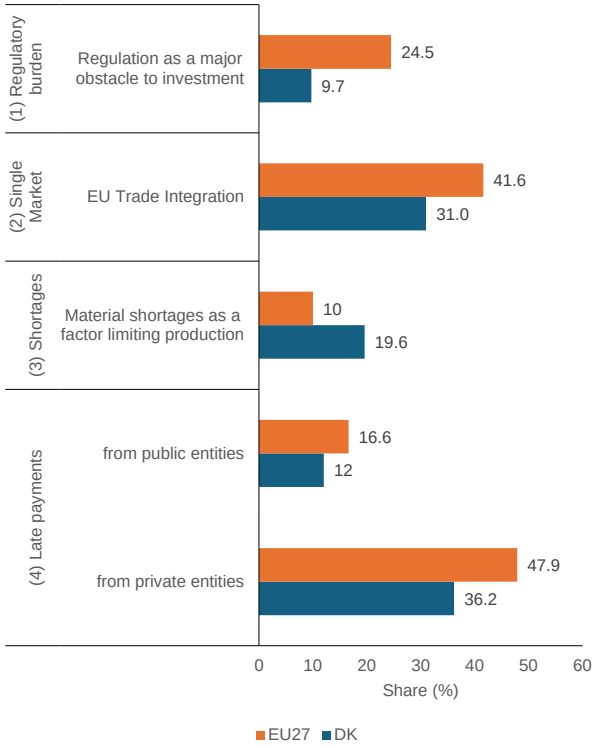
([57]) Danmarks Statistik, 2024, Tillidsindikatorer for erhvervene, dst.dk.
([58]) Økonomiministeriet, 2024, Økonomisk Redegørelse: Dansk økonomi står fortsat stærkt.
([59]) Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, 2024, Virksomhedsudvikling i hele Danmark 2024-2027, https://erhvervsfremmebestyrelsen.dk.
([60]) AMECO, 2024.
([61]) Udenrigsministeriet, 2024, Foreign Direct Investments into Denmark grew 2 % last year.
([62]) Udenrigsministeriet, 2024, Invest in Denmark Strategy 2024-2027.

der står over for væsentlige forsyningsbegrænsninger, faldt betydeligt i 2024 (19,6 % sammenlignet med 24,8 % i 2023)([63]). 45 % af virksomhederne identificerede stadig energipriserne som et problem i 2024, men el- og gaspriserne var allerede faldet betydeligt fra deres højdepunkt i 2022 (se også bilag 8).

Danske virksomheder nyder godt af erhvervsvenlig regulering, god generel adgang til finansiering og veludviklet infrastruktur. Ifølge EIB's investeringsundersøgelse([64]) identificerer færre danske virksomheder end EU-gennemsnittet (40 % mod 66 %) erhvervsregulering som en hindring. Faktisk har Danmark i de senere år været den EU-medlemsstat, der har den laveste andel af virksomheder, der indberetter regulering som en hindring for investeringer. Adgang til finansiering rapporteres sjældnere som en hindring for investeringer (28 % i forhold til EU-gennemsnittet på 45 %). På grund af Danmarks veludviklede infrastruktur betragter de fleste virksomheder ikke transportinfrastruktur (DK 30 % mod EU 45 %) eller digital infrastruktur (DK 23 % mod EU 41 %) som en hindring.

Danmark er førende inden for konnektivitetsinfrastruktur. Takket være betydelige offentlige og private investeringer har Danmark udbredt adgang til højhastighedsbredbånd, fiberoptiske net og 5G-teknologi i overensstemmelse med målene for det digitale årti. Med 97,2 % lå Danmarks net med meget høj kapacitet (VHC-net) over EU-gennemsnittet i 2023. Danmark scorede også et godt stykke over gennemsnittet for fiberdækningen, som lå på 84 % (sammenlignet med 64 % i EU som helhed). 5G-dækningen nåede op på 100 % af alle befolkede områder, og 5G i 3,4-3,8 GHz-båndet dækkede 85 % af de danske husstande (betydeligt over EU-gennemsnittet på 50,6 %). Med hjælp fra den nationale bredbåndsfond (støttet af genopretnings- og resiliensfaciliteten) forbedrer Danmark hurtig bredbåndsadgang i landdistrikter og fjerntliggende områder, hvor kommercielle investeringer er mindre økonomisk levedygtige. Med hensyn til digitale infrastrukturers modstandsdygtighed er risikoen for eksponering for cybersikkerhedshændelser fortsat høj, men virksomhedernes bevidsthed om cybersikkerhed øges som reaktion herpå.

Figur A4.1: ***Forenkling af virksomhedsdrift: valgte indikatorer***

Andel af (1) virksomheder, (2) gennemsnitlig eksport og import inden for EU i forhold til BNP, (3) virksomheder og (4) SMV'er.
Kilde: (1) EIB IS, (2) Eurostat, (3) ECFIN BCS og (4) SAFE-undersøgelse.

Faldet i antallet af konkurser i 2024 (efter en stigning i 2023) tyder på en tilbagevenden til niveauet før pandemien. Forsinkelsen i afregningen mellem virksomheder er gradvist steget siden 2021 (og nåede i gennemsnit 18,1 dage i 2024) og ligger derfor over EU-gennemsnittet på 15,5 dage. Dette kan påvirke SMV'er med lav likviditet inden for sektorer som bygge- og anlægssektoren. Forsinkelsen i afregningen fra den offentlige sektor har ligget under EU-gennemsnittet siden 2021 og nåede op på 13,2 dage i gennemsnit i 2024 sammenlignet med EU-gennemsnittet på 15,2 dage (se tabel A4.1). Konkursraten steg kraftigt i 2023, men faldt i 2024, hvor antallet af konkurser var det laveste siden 2020-21. Omfanget af konkurser synes derfor at vende tilbage til niveauet før pandemien.

En ny garantifacilitet skal hjælpe SMV'er med at investere i grønne initiativer og øge deres konkurrenceevne. Andelen af SMV'er, der

([63]) Europa-Kommissionen, 2024, Konjunktur- og forbrugerundersøgelser.
([64]) Den Europæiske Investeringsbank, 2024, EIB investment survey 2024.

betragter adgang til finansiering som en hindring for investeringer, ligger under EU-gennemsnittet([65]). Danske virksomheder har en stærk præference for aktieinvesteringer og andre finansieringskilder. Kun 41 % foretrækker banklån til udvidelse af deres virksomhed (EU-gennemsnittet er 63 %([66])). Siden oktober 2024 har danske SMV'er og mid-caps kunnet opnå finansiering til grønne investeringer på 320 mio. DKK gennem en ny garantiaftale mellem Den Europæiske Investeringsfond og Ringkjøbing Landbobank. Denne ordning støttes af Europa-Kommissionens InvestEU-initiativ og har til formål at støtte bæredygtige investeringer med fokus på projekter for vedvarende energi såsom vindmøller og solpaneler([67]) (se også bilag 5).

Der etableres mange virksomheder i Danmark, men nystartede virksomheder og små og innovative virksomheder kæmper for at vokse og opskalere. Danmark har en af de højeste andele af grønne nystartede virksomheder([68]) og højvækstvirksomheder([69]) i EU. Adgang til vækstkapital og rekruttering af kvalificeret arbejdskraft er imidlertid afgørende udfordringer for nystartede virksomheder og afgør ofte, om de bliver i Danmark eller flytter andre steder hen([70]). Venturekapitalfinansiering er mindre udtalt end i nogle af de andre nordiske lande, men har forbedret sig og er bedre end EU-gennemsnittet (se også bilag 3).

Reguleringsmæssige og administrative hindringer

Danmark har et meget gunstigt erhvervsklima med særlig fokus på digitale offentlige tjenester. Danmark rangerer konsekvent højt i globale indikatorer for konkurrenceevne og regeringsførelse, hvilket afspejler et stabilt og robust erhvervsklima. Nylige initiativer (f.eks. iværksætterstrategien([71]), erhvervsudviklingsstrategien 2024-2027([72]) og strategien for biovidenskab([73])) viser Danmarks vilje til yderligere at forbedre erhvervsklimaet og mindske den administrative byrde for virksomhederne. Den danske selskabsskattesats på 22,0 % ligger lidt under OECD-gennemsnittet på 23,9 %. Skattesystemet ser ikke ud til at være alt for komplekst([74]), til dels takket være en særlig vægt på digitalisering.

Danmark er førende inden for digitale offentlige tjenester. Administrative procedurer er normalt udformet som "digitale som standard". 98 % af alle offentlige tjenester udbydes online (se også bilag 6). Landet klarer sig også godt med hensyn til elektronisk fakturering, elektroniske indkøb og teknisk og politisk støtte. Virksomhedsudskiftingsraten og antallet af højvækstvirksomheder ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet, hvilket viser, at Danmarks erhvervsklima fremmer en effektiv omfordeling af ressourcer til mere produktive aktiviteter.

Det indre marked

Danmark er en lille, åben og diversificeret økonomi, som er godt integreret i EU's indre marked. Danmark er tæt integreret i det indre marked, selv om landets handelsintegration på 32 % for både varer og tjenesteydelser lå lidt under EU-gennemsnittet på 43 % i 2023([75]). I 2023 blev Danmarks overskud i varehandelen inden for EU til et underskud, men det beholdt sit overskud i handelen med lande uden for EU. Danmarks største eksportpartnere omfatter Tyskland (16 % af Danmarks samlede eksport), Sverige (9 %), Nederlandene (7 %), Norge (6 %), USA (6 %), Det Forenede Kongerige (5 %), Polen (5 %), Frankrig (4 %), Kina (3 %), Italien (3 %), Spanien (2 %) og Finland (2 %). Danmarks

([65]) Den Europæiske Investeringsbank, 2024, EIB investment survey 2024.
([66]) Den Europæiske Centralbank, Europa-Kommissionen, 2024, Survey on the access to finance of enterprises.
([67]) Den Europæiske Investeringsfond, 2024, Financial helping hand to Danish SMEs: guarantee agreement to support green investments.
([68]) OECD, 2022, The New Green Economy, oecd.org.
([69]) Den Europæiske Centralbank, Europa-Kommissionen, 2024, Survey on the access to finance of enterprises.
([70]) Dansk Erhverv, 2022, "Denmark: Danmark er en unicorn-fabrik – men hvorfor forlader vækstvirksomhederne Danmark?", danskerhverv.dk.
([71]) Udenrigsministeriet, Invest in Denmark, 2024, New Government Strategy Priorities Improvement of Business Framework Conditions and International Talent Acquisition.
([72]) Danmarks Erhvervsfremmebestyrelse, 2024, Virksomhedsudvikling i hele Danmark 2024-2027.
([73]) Udenrigsministeriet, Invest in Denmark, 2024, New Danish life science strategy.
([74]) Europa-Kommissionen, 2022, Tax compliance costs for SMEs.
([75]) Eurostat, 2024, International trade in goods.

vigtigste eksportprodukter omfatter lægemidler (15 % af den samlede eksport), maskiner og computere (12 %), mineralske brændstoffer (10 %), elektriske maskiner og udstyr (7 %), optiske, tekniske og medicinske apparater (4 %), køretøjer (3 %), fisk (3 %), kød (3 %), møbler (3 %) og andre fødevarer (2 %)([76]).

Danmark klarer sig generelt godt med hensyn til at gennemføre EU-direktiver i national ret og håndtere traktatbrudsprocedurer. Danmarks manglende gennemførelse og overensstemmelse hvad angår direktiverne om det indre marked er bedre end EU-gennemsnittet. Gennemførelsesunderskuddet er i overensstemmelse med det mål på 0,5 %, der foreslås i akten for det indre marked, og overensstemmelsesunderskuddet ligger tæt på det (0,7 % i stedet for 0,5 %) (se tabel A4.1). Antallet af verserende traktatbrudssager ligger betydeligt under EU-gennemsnittet (14 sammenlignet med EU-gennemsnittet på 24). Den forsinkede gennemførelse af direktiverne om det indre marked og traktatbrudsprocedurernes varighed ligger imidlertid begge over EU-gennemsnittet (se tabel A4.1), hvilket tyder på, at der er plads til forbedringer. I 2024 løste Danmark 92,7 % af de SOLVIT-sager, det behandlede som det ledende center (EU-gennemsnittet var 84,9 %)([77]).

Danmark har et konkurrencevenligt regelsæt. Ifølge OECD's indikatorer for regulering af produktmarkederne har Danmark en konkurrencevenlig lovgivningsramme og er blandt de lande, der klarer sig bedst med hensyn til regulering af produktmarkedet. Landets licens- og tilladelsesordning er i overensstemmelse med international bedste praksis, hvilket gør Danmark til et af de lande i EU, der klarer sig bedst på dette område([78]). Hvad angår lovregulerede erhverv er lovgivningsmæssige begrænsninger i Danmark på linje med EU-gennemsnittet, undtagen for ejendomsmæglere, hvor begrænsningerne ligger over EU-gennemsnittet. Dette skyldes til dels, at ejendomsmæglere forvalter ejendomstransaktionsprocessen i Danmark, mens denne opgave typisk varetages af notarer eller advokater i andre medlemsstater. Den tid, det tager at blive ejendomsmægler i Danmark, kan tages op til fornyet vurdering. Desuden er advokater i Danmark underlagt krav om retlig form og aktiebesiddelse, uforenelighedsregler og tværfaglige begrænsninger([79]).

Offentlige udbud

Danmark klarer sig godt med hensyn til offentlige indkøb, herunder e-indkøb. Udbuddet foregår primært på lokalt plan. Staten og regionerne har en lavere andel af offentlige indkøb. Hver ordregivende myndighed er ansvarlig for sit eget udbud, men kan anvende rammekontrakter, der forvaltes af den centrale indkøbsenhed. Danmark klarer sig generelt godt med hensyn til offentlige udbud, selv om andelen af bud fra SMV'er kan forbedres. Danmark har en relativt lav andel af udbud med kun én tilbudsgiver og direkte tildelinger (se tabel A4.1), hvilket tyder på en tilfredsstillende grad af konkurrence i forbindelse med offentlige udbudsprocedurer. Danmark er en af de førende EU-medlemsstater med hensyn til at sikre en bred tilgængelighed af digitale offentlige tjenester. Danmark klarer sig også godt med hensyn til brugen af e-indkøb (se også bilag 6).

([76]) Danmarks Statistik, 2025, Import og eksport af varer og tjenester – Danmarks Statistik.

([77]) Europa-Kommissionen, Single Market and Competitiveness Scoreboard.

([78]) OECD, indikatorer for regulering af produktmarkederne (PMR), 2023, Denmark PMR country note.

([79]) Europa-Kommissionen, 2021, meddelelse om status over og ajourføring af anbefalingerne til reformer af reguleringen af liberale erhverv fra 2017, COM(2021) 385, eur-lex.europa.eu, OECD, 2023, indikatorer for regulering af produktmarkederne, oecd.org; Den Internationale Valutafond, 2023, artikel IV-landerapport om Danmark, imf.org.

Tabel A4.1: ***Forenkling af virksomhedsdrift: indikatorer***

Denmark							
POLICY AREA	**INDICATOR NAME**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**	**EU-27 average**
Investment climate							
Shortages	Material shortage, firms facing constraints, %[1]	6.5	27.7	49.7	24.8	19.6	10.0
	Labour shortage, firms facing constraints, %[1]	4.2	23.7	34.5	17.1	13.4	20.2
	Vacancy rate, vacant posts as a % of all available ones (vacant + occupied)[2]	1.8	3.0	3.4	2.7	2.6	2.3
Infrastructure	Transport infrastructure as an obstacle to investment, % of firms reporting it as a major obstacle[3]	3.9	8.5	7.7	4.1	6.3	13.4
	VHCN coverage, %[4]	-	94.9	96.3	97.2	-	78.8
	FTTP coverage, %[4]	-	74.1	77.9	84.0	-	64.0
	5G coverage, %[4]	-	98.0	97.8	100	-	89.3
Reduction of regulatory and administrative barriers							
Regulatory environment	Impact of regulation on long-term investment, % firms reporting business regulation as a major obstacle[3]	5.8	5.3	6.5	2.8	9.7	24.5
Late payments	Payment gap - corporates B2B, difference in days between offered and actual payment[5]	20.1	12.1	11.3	15.7	18.1	15.6
	Payment gap - public sector, difference in days between offered and actual payment[5]	23.8	9.7	13.9	15.2	13.2	15.1
	Share of SMEs experiencing late payments, %*[6] — from public or private entities in the last 6 months	24.9	35.1	39.3	44.2	-	-
	Share of SMEs experiencing late payments, %*[6] — from private entities in the previous or current quarter	-	-	-	-	36.2	47.9
	Share of SMEs experiencing late payments, %*[6] — from public entities in the previous or current quarter	-	-	-	-	12.0	16.6
Single Market							
Integration	EU trade integration, % (Average intra-EU imports + average intra EU exports)/GDP[2]	26.1	27.7	31.7	31.7	31.0	41.6
	EEA Services Trade Restrictiveness Index[7]	0.037	0.037	0.037	0.037	0.040	0.050
Compliance	Transposition deficit, % of all directives not transposed[8]	0.3	0.4	0.5	0.9	0.5	0.8
	Conformity deficit, % of all directives transposed incorrectly[8]	1.0	1.1	1.0	0.9	0.7	0.9
	SOLVIT, % resolution rate per country[8]	92.5	95.5	91.7	91.0	92.7	84.9
	Number of pending infringement proceedings[8]	19.0	18.0	15.0	16.0	14.0	24.4
Public procurement							
Competition and transparency in public procurement	Single bids, % of total contractors**[8]	15	18	23	17	23	-
	Direct awards, %**[8]	6	6	5	5	11	7.0

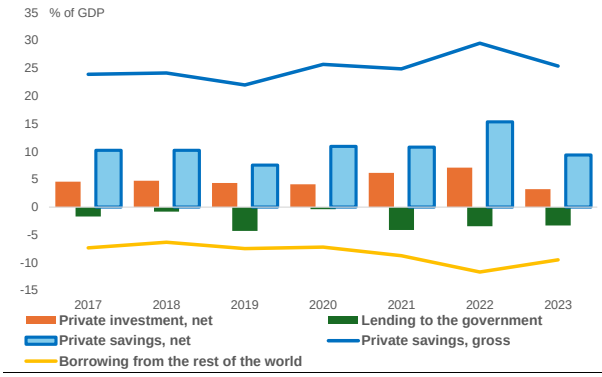
* Ændring af metode i 2024: særskilt indberetning af forsinkede betalinger fra offentlige og private enheder.
** Dataene for 2024 om enkeltstående bud er foreløbige og kan blive udsat for ændringer. Bemærk venligst, at ca. 14 % af de samlede data i øjeblikket mangler, hvilket kan påvirke oplysningernes nøjagtighed og fuldstændighed. På grund af manglende data beregnes EU-gennemsnittet af data om direkte tildelinger uden Rumænien.
Kilde: (1) ECFIN BCS, (2) Eurostat, (3) EIB IS, (4) landerapporter om det digitale årti, (5) Intrum Payment Report, (6) SAFE-undersøgelse, (7) OECD og (8) indtil 2023: resultattavlen for det indre marked og konkurrenceevne, 2024: dataområdet for offentlige udbud.

På baggrund af høj indenlandsk opsparing og betydelige udenlandske nettoaktiver drager den danske økonomi fordel af dybe nationale kapitalmarkeder og veludviklede og stabile bank- og ikke-bankmæssige finansielle sektorer. Den højtudviklede finansielle sektor i Danmark bidrager positivt til finansieringen af virksomheder. Ikke desto mindre kan betingelserne for den indenlandske vækst i innovative virksomheder og for at tiltrække international kapital stadig forbedres. Takket være den store tilgængelighed af indenlandsk opsparing og kapital er danske virksomheder relativt mindre afhængige af gæld end deres ligestillede i EU til at finansiere deres balancer. Finansieringen af realkreditlån gennem omsættelige særligt dækkede obligationer fritager banksektoren for de dermed forbundne kredit- og likviditetsrisici og understøtter yderligere bankernes modstandsdygtighed. Et højt niveau af finansiel forståelse, digital adoption og generel tillid til samfundet bidrager til at fremme begge dele: i) detailinvestorers stærke deltagelse på kapitalmarkederne og ii) den omfattende udvikling af institutionelle investorer og professionel kapitalforvaltning. Men selv om Danmark betragtes som en "fabrik for enhjørninger" ("enhjørninger" er unoterede virksomheder til en værdi af 1 mia. EUR eller derover), har Danmark en tendens til ikke at fastholde innovative virksomheder med stort vækstpotentiale, til dels på grund af den skattemæssige behandling af urealiserede kapitalgevinster.

Tilgængelighed og anvendelse af indenlandske opsparinger

Den danske økonomi investerer størstedelen af sin relativt høje nettoopsparing i udlandet. I det seneste årti har den private opsparingskvote ekskl. forbrug af fast realkapital vedvarende svinget omkring sit 10-årige gennemsnit på 10,4 % af BNP med et maksimum på 15,4 % i 2022 (se figur A5.1). Den private nettoinvesteringskvote, som måler den private sektors nettobidrag til kapitalakkumuleringen i landet, var betydeligt mere volatil og udviste et 10-årigt gennemsnit på 4,2 % af BNP med et maksimum på 7,1 % i 2022. Samtidig var der i samme periode et regelmæssigt overskud på det offentlige budget på gennemsnitligt 1,9 % af BNP. Den høje positive balance mellem indenlandsk nettoopsparing og nettoinvesteringer samt de offentlige overskud resulterede således i, at Danmarks strukturelle nettoudlån til udlændinge i gennemsnit udgjorde 8,1 % af BNP med et toppunkt på 11,7 % i 2022. Hovedparten af den danske nettoopsparing, dvs. efter at der er taget højde for de investeringer, der er nødvendige for blot at opretholde den eksisterende kapitalstruktur i økonomien, anvendes således til at finansiere projekter i udlandet.

Figur A5.1: ***Nettoopsparing-investeringsbalance***

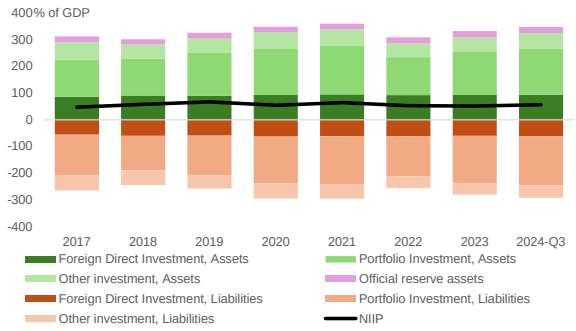

Kilde: AMECO.

Dansk økonomi har i overensstemmelse med sin faste stilling som nettokreditor over for resten af verden akkumuleret betydelige udenlandske aktiver og udviser en positiv nettostilling over for udlandet. Pr. tredje kvartal 2024 udgjorde de samlede aktiver fra udlændinge 348 % af BNP, mens passiverne fra udlændinge udgjorde 292 % af BNP, hvilket resulterede i en nettostilling over for udlandet svarende til 56 % af BNP (se figur A5.2). De akkumulerede udenlandske direkte nettoinvesteringer, som udgjorde 32 % af BNP pr. tredje kvartal 2024, tegnede sig for størstedelen af nettostillingen over for udlandet. Den betydelige beholdning af officielle valutareserveaktiver, som udgjorde 23 % af BNP, afspejler Nationalbankens tilsagn om at holde den danske krone inden for det snævre bånd for den officielle fastkurs. Nettoporteføljeinvesteringerne, som er direkte påvirket af prisvolatiliteten i aktieværdiansættelser i udlandet (aktiver) og i Danmark (passiver), blev negative i størrelsesordenen -11 % af BNP pr. tredje kvartal 2024. De blev dog mere end opvejet af nettobeholdningen af andre investeringer, som udgjorde 12 % af BNP på samme tid. Selv om dansk økonomi synes at være dybt integreret i de internationale kapitalstrømme, herunder som en stor modtager af udenlandsk kapital, er den ikke

desto mindre fortsat nettokapitaleksportør, navnlig gennem direkte investeringer i udlandet.

Figur A5.2: ***Kapitalbalancen over for udlandet***

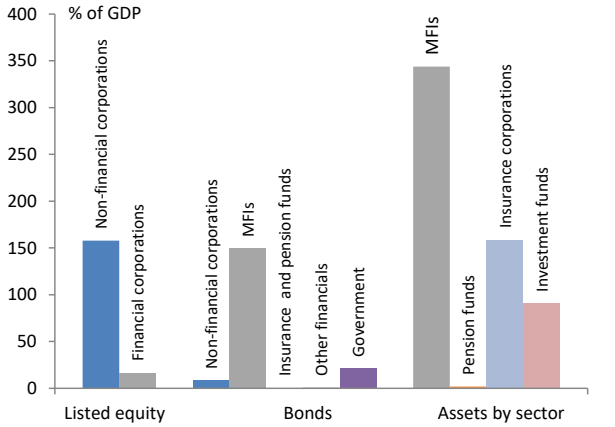
Kilde: ECB.

Kapitalmarkedernes struktur og den finansielle sektors størrelse

Den danske økonomi skiller sig ud med et af de dybeste indenlandske kapitalmarkeder i Europa. Markedskapitaliseringen af børsnoterede aktier nåede op på 174 % af BNP ved udgangen af 2023, hvilket er det højeste blandt alle medlemsstaterne (jf. figur A5.3). De ikke-finansielle selskaber tegnede sig typisk for mere end 90 % af kapitaliseringen, hvilket afspejler, i hvor høj grad aktiemarkedet i Danmark er gearet til at finansiere realøkonomiens ikke-finansielle segment. Den udestående mængde gældsinstrumenter nåede op på 181 % af BNP ved udgangen af 2023, hvilket er en af de højeste nationale scorer i EU. Obligationer udstedt af de monetære finansielle institutioner (MFI'er) tegnede sig for næsten 83 % af det samlede beløb. Dette afspejler de særlige forhold, der gør sig gældende for realkreditudlån i Danmark, hvor alle realkreditlån udelukkende finansieres gennem omsættelige særligt dækkede obligationer, som har meget stor likviditet og stor efterspørgsel, herunder fra udlændinge (se afsnittet om detaildeltagelse på kapitalmarkederne). Da regeringen har haft budgetoverskud, faldt mængden af statsobligationer fra 40 % af BNP ved udgangen af 2020 til 21 % ved udgangen af 2023.

Selv om den finansielle sektor i Danmark fortsat er domineret af banker, er finansielle formidlere, der ikke er banker, også meget udviklede. Efter at have toppet med 402 % af BNP i 2020 faldt banksektorens størrelse til 344 % af BNP i 2023, hvilket dog fortsat ligger betydeligt over EU-gennemsnittet på 257 % og placerer den danske banksektor på en tredjeplads i EU efter Luxembourg (1 847 %) og Frankrig (421 %). Udenlandsk tilstedeværelse er begrænset og tegner sig for omkring 7 % i form af aktiver. Bankkoncentrationen synes at være højere end gennemsnittet i EU, idet de fem største MFI'er tegner sig for mere end 65 % af sektoren. Forsikringssektoren med samlede aktiver på næsten 160 % af BNP ved udgangen af 2023 dominerer formidling uden for banksektoren og er den næststørste i EU (efter Luxembourg med 380 % af BNP). Dens meget store størrelse skyldes den blomstrende livsforsikring og andre pensionsopsparinger, der i officielle statistikker indgår som en del af forsikringsselskaber i stedet for pensionskasser. Som følge heraf rapporteres det, at sektoren for pensionsfonde kun havde samlede aktiver på 2 % af BNP ved udgangen af 2023. Selv om investeringsfondenes samlede aktiver faldt med 32 procentpoint til 91 % af BNP mellem 2021 og 2023, er de ikke desto mindre fortsat betydelige (se afsnittet om institutionelle investorer).

Figur A5.3: ***Kapitalmarkeder og finansielle formidlere***

Kilde: ECB, EIOPA og AMECO.

Banksektorens modstandsdygtighed

Den danske banksektor udviser stor modstandsdygtighed over for risici og lav eksponering over for sårbarheder. Historisk set har den samlede kapitaldækningsgrad i Danmark været forholdsvis højere end andre steder i

Europa. Som følge af høj indtjening og strengere regler for anvendelse af risikovægte på eksponeringer styrkedes bankernes samlede kapitalisering yderligere med 0,9 procentpoint og nåede op på 22,9 % i tredje kvartal 2024, hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet på 20,1 % (se tabel A5.1). Forbedringen skyldtes akkumuleringen af tabsabsorberende kapital af høj kvalitet, da CET1-ratioen steg fra 18,7 % i 2022 til 19,3 % i tredje kvartal 2024, hvilket er betydeligt over EU-gennemsnittet på 16,6 %. De fire institutter, der var genstand for den EU-dækkende stresstest i 2023 (Danske Bank, Jyske Bank, Nykredit og Sydbank), klarede sig godt i selv det mest negative scenario. De danske bankers samlede minimumskrav til kapitalgrundlag og nedskrivningsegnede passiver (MREL) udgjorde 40,1 % af de risikovægtede aktiver ved udgangen af 2023, hvilket var 8 procentpoint over det krævede niveau. For yderligere at styrke banksektorens modstandsdygtighed foreslog Det Systemiske Risikoråd i Danmark en systemisk buffer på 7 % for eksponeringer mod ejendomsselskaber, som trådte i kraft den 30. juni 2024.

Trods visse risici for forværring viser bankernes balancer en forbedret aktivkvalitet. Med en samlet andel af misligholdte lån på 1,3 % fra tredje kvartal 2024, hvilket er under EU-gennemsnittet på 1,9 %, er kreditkvaliteten fortsat robust. På trods af det højeste antal konkurser siden 2011 faldt virksomhedernes andel af misligholdte lån til 1,7 % fra tredje kvartal 2024. Selv om mere end 60 % af alle realkreditlån er variabelt forrentede, forringede rentestramningen ikke aktivkvaliteten. Det skyldes bl.a. bankernes forbedrede modstandsdygtighed over for kreditrisiko takket være de strengere udlånsregler, de indførte i den forlængede lavrenteperiode. Desuden er andelen af nye lån til variabel rente faldet betydeligt, f.eks. til ca. 30 % af realkreditlånene til husholdningerne. Bankernes samlede dækningsgrad for misligholdte lån efter de eksisterende hensættelser ligger dog fortsat næsten 5 procentpoint under EU-gennemsnittet, selv om den steg fra 27,3 % i 2016 til 37,5 % fra og med tredje kvartal 2024. Selv om dette i princippet kan tyde på, at bankerne overvurderer deres nettokapitalniveau, er dette ikke tilfældet i Danmark. Markedsfinansiering af realkreditlån udelukkende med særligt dækkede obligationer indebærer, at den tilknyttede kreditrisiko overføres til investorerne i obligationerne og ikke forbliver i bankerne.

De danske banker har en meget stærk likviditetsposition, og den langsigtede gældsudstedelse er på vej tilbage til niveauet fra før krisen. MFI'er i Danmark er udsat for en meget lav likviditetsfinansieringsrisiko og udviser en fremragende overensstemmelse mellem aktiver og passiver. Både systemiske og ikke-systemiske institutter overstiger den lovpligtige minimumslikviditetsdækningsgrad (LCR) og net stable funding ratio (NSFR), og ingen banker har et individuelt underskud. Pr. tredje kvartal 2024 var LCR og NSFR samlet set på henholdsvis 199 % og 127 %. Det meget høje samlede udlåns-/indlånsforhold (over 200 %) skal fortolkes i lyset af de særlige nationale forhold, der gør sig gældende for markedsbaseret realkreditfinansiering. Når den genberegnes for udelukkende forretningsbanker, som kun skylder indskud og derfor er eksponeret for likviditetsrisikoen, lå den samlede udlåns-/indlånskvote på 62,7 % ved udgangen af 2023, hvilket er et godt stykke under EU-gennemsnittet. Det bekræfter, at de danske forretningsbankers balancer er strukturelt mere robuste end andre steder i EU. Selv om gældsudstedelsen faldt i 2022 og 2023, til dels på grund af de højere rentespænd, er den steget, siden spændene begyndte at indsnævres. Bankerne har udstedt gæld for ca. 100 mia. DKK (13,4 mia. EUR) i 2024 for at refinansiere forfalden gæld og fastholde deres overskydende MREL-lag.

Modstandsdygtighed hos de finansielle formidlere uden for banksektoren

Den blomstrende forsikringssektor i Danmark, som dominerer finansiel formidling uden for banksektoren, er yderst solvent og giver ikke anledning til bekymringer for den finansielle stabilitet. Den største risiko er fortsat aktivbeholdningernes følsomhed over for ukontrollerede prisudsving. Denne risiko er steget i de seneste år efter et strategisk investeringspolitisk skift fra fastforrentede værdipapirer til større fokus på aktier og alternativer med variabel indkomst. Sektoren har hidtil modstået risikoen for fornyet prisfastsættelse af aktiver, hvilket fremgår af den robuste genopretning i 2023 efter et ikke ubetydeligt fald i de samlede aktiver i forhold til

BNP på næsten 20 procentpoint i 2022 som følge af korrektioner af aktivpriserne. Opsvinget er fortsat i 2024, hvor de samlede aktiver nåede et nyt nominelt højdepunkt svarende til 712 mia. EUR i andet kvartal 2024. Forsikringsselskabernes solvensprocent forblev robust på 244,3 % i 2023, hvilket er lidt over niveauet på 241,1 % i 2022. Skadesforsikring forventes fortsat at være yderst rentabel, hvilket fremgår af dens samlede andel på 85 %, hvilket er et godt stykke under EU-gennemsnittet på 97 % og blandt de laveste i EU.

Tilsynet, som ikke har opdaget uregelmæssigheder eller specifikke sårbarheder, forbliver årvågent. EIOPA's vurdering af mangler i forsikringsdækningen viser, at Danmark står over for en mellem til lav risiko med hensyn til naturbrande, en mellem risiko med hensyn til oversvømmelser og kystoversvømmelser og en høj risiko med hensyn til stormvejr. Med en forsikringsdækningsgrad på over 75 % anser EIOPA imidlertid den nuværende beskyttelsesdækningsmangel i Danmark for ikke at være væsentlig. Som led i sin 2025-strategi for at sikre sektorens modstandsdygtighed har Finanstilsynet udviklet en skræddersyet stresstest for forsikringssektoren, som supplerer EIOPA's øvelse og tager højde for særlige nationale forhold. De forberedende test, som ikke afslørede nogen specifik sårbarhed, blev gennemført på otte enheder i 2023.

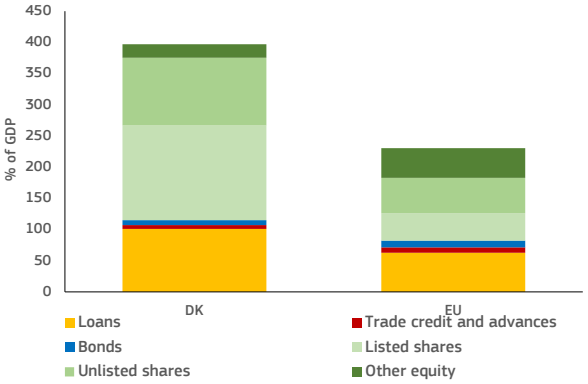
Finansieringskilder til virksomheder og bankernes rolle

Selv om danske virksomheder samlet set er mere forgældede end deres tilsvarende virksomheder i EU, er de relativt mindre afhængige af gældsfinansiering end deres EU-modparter til at finansiere deres aktiviteter. De ikkefinansielle selskabers finansielle låntagning i Danmark nåede op på næsten 101 % af BNP i 2023, hvilket er betydeligt højere end EU-gennemsnittet på ca. 63 % (se figur A5.4). I betragtning af den generelt meget større samlede balance for danske ikkefinansielle selskaber, som nåede op på 397 % af BNP ved udgangen af 2023 (mod 230 % i EU), var den relative andel af lån i deres finansieringsstruktur (25,4 %) imidlertid lavere end EU-gennemsnittet (27,2 %).

For at finansiere deres investeringer er danske virksomheder afhængige af interne ressourcer i lige så høj grad som deres kolleger i EU. EIB's investeringsundersøgelse fra 2024 viser, at danske virksomheder i 2023 finansierede ca. to tredjedele af deres investeringer med interne ressourcer, hvilket er lige så meget som den gennemsnitlige EU-virksomhed. Undersøgelsen viste også, at 15 % af virksomhederne i Danmark mente, at de havde investeret for lidt i de seneste tre år sammenlignet med 14 % i EU. Det tyder på, at der ikke er noget væsentligt investeringsunderskud i Danmark. Dette er dog muligvis ikke tilfældet for alle virksomheder, især for de 10 % af danske virksomheder, der anser sig selv for at være økonomisk begrænsede.

For at forbedre adgangen til finansiering, især for vækstvirksomheder, vedtog Finanstilsynet i begyndelsen af 2025 nye regnskabsregler for banker for at undgå at straffe vækstvirksomheder. I henhold til de nye regler vil vækstvirksomheder, så længe de har rejst mindst 10 mio. DKK (1,34 mio. EUR) i egenkapital og har en positiv egenkapital, ikke længere systematisk blive anset for at have finansielle vanskeligheder i tilfælde af regnskabsmæssige tab. Denne nye tilgang skal resultere i lavere kapitalomkostninger for mere risikobetonede virksomheder.

Figur A5.4: ***Sammensætningen af ikkefinansielle selskabers finansiering som % af BNP***

(1) Referenceperioden er ultimo 2023.
Kilde: Eurostat.

Danmarks højtudviklede og modstandsdygtige banksektor udgør en stabil finansieringskilde for økonomien. Realkreditlån, der tegner sig for mere end to tredjedele af bankernes udlån til ikkefinansielle

selskaber, ydes af seks specialiserede realkreditinstitutter, der udelukkende finansierer sig selv gennem omsættelige og ekstremt likvide dækkede obligationer. Samlet set forekommer banksektoren ret solid med fremragende likviditets- og kapitalpositioner samt forbedret operationel effektivitet og rentabilitet, som alle ligger over EU-gennemsnittet (se tabel A5.1). Ved udgangen af 2023 var mindre end 2 % af banklånene til ikkefinansielle selskaber misligholdte, hvilket var betydeligt lavere end EU-gennemsnittet på 3,4 %. Alt i alt tyder dette på, at virksomheder i Danmark sandsynligvis ikke vil stå over for udfordringer med at få adgang til stabile og overkommelige banklån i fremtiden.

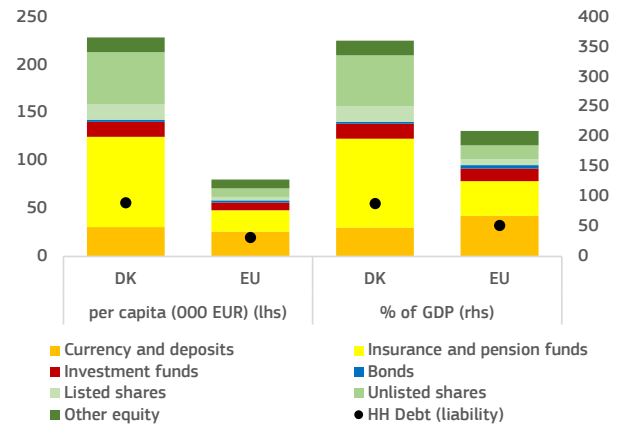
Efter to års stagnation har kreditefterspørgslen i Danmark vist tegn på opsving, siden renterne begyndte at falde medio 2024. På grund af stigende renter har kommercielle banklån (uden realkreditlån) til ikkefinansielle selskaber været stagnerende siden sommeren 2022 og udgjorde 16,5 % af BNP i oktober 2024. Realkreditlån til ikkefinansielle selskaber begyndte at stige i begyndelsen af 2023 og er vokset siden da, hvilket resulterede i en stigning på 16 % i værdi mellem oktober 2022 og oktober 2024, hvor de nåede op på, hvad der svarer til 36,1 % af BNP. Selv om de har tilkendegivet, at de nu står over for strammere kreditstandarder end tidligere, melder danske virksomheder ikke om væsentlige lånebegrænsninger. I de senere år er virksomhederne blevet påvirket af stigende finansieringsomkostninger. Ifølge data fra ECB toppede renten for nye virksomhedslån, alle typer og løbetider kombineret, med 5,05 % i januar 2024 mod 0,76 % to år tidligere. I oktober 2024 faldt renten på nye erhvervslån til 3,76 %.

Detailinvesteringer på kapitalmarkederne

Kapitalmarkederne i Danmark er meget veludviklede i forhold til størrelsen af den indenlandske økonomi. Ved udgangen af 2023 havde Nasdaq Copenhagen en markedsværdi svarende til ca. 175 % af BNP, dvs. ca. 4 900 mia. DKK (660 mia. EUR), med 124 selskaber noteret på hovedbørsen og 39 på First North-vækstmarkedet. Det danske aktiemarked tilbyder et af de bedste investeringsbeskyttelsesmiljøer i EU, og dets resultater er tæt forbundet med globale indekser. OMX20 Copenhagen-indekset (det ældste og mest kendte danske aktieindeks, der omfatter mange af landets største virksomheder) steg med næsten 30 % i de første to kvartaler af 2024, hvilket indebærer en samlet markedskapitalisering på mere end 204 % af BNP fra og med andet kvartal 2024, inden det siden da faldt med ca. 20 %.

Da alle realkreditlån i Danmark er markedsfinansierede, er landet blevet verdens største private marked for dækkede obligationer. Pr. december 2023 havde de seks realkreditinstitutter udstedt et beløb svarende til 441 mia. EUR i udestående dækkede realkreditobligationer. Det svarer til 114,5 % af BNP eller 5,4 gange den udestående statsgæld. Dette understreger betydningen af dækkede realkreditobligationer for investorer og kapitalforvaltere i Danmark. Historisk set har der aldrig foreligget misligholdelse i forbindelse med danske dækkede realkreditobligationer, og de har meget høj likviditet, bl.a. på grund af deres AAA-rating. Den udenlandske efterspørgsel efter danske dækkede realkreditobligationer, som toppede med 24,5 % af de udestående beløb i 2020, faldt til 19,7 % i september 2024. Den indenlandske efterspørgsel efter danske dækkede realkreditobligationer var pr. tredje kvartal 2024 fordelt mellem forsikrings- og pensionskasser (28,5 % af de udestående beløb), monetære finansielle institutioner (26 %), investeringsfonde (10,2 %), husholdninger (1,6 %) og andre (13,9 %).

Figur A5.5: ***Sammensætning af husholdningernes finansielle aktiver pr. indbygger og i % af BNP***

(1) Referenceperioden er ultimo 2023.
Kilde: Eurostat.

Danske detailinvestorers deltagelse på kapitalmarkederne ligger, selv om den er

meget høj efter EU-standarder, stadig under niveauet i USA. Med kontanter og indlån, der kun tegner sig for 13 % af deres finansielle formue (se figur A5.5), er danske husholdninger blandt de mest sofistikerede detailinvestorer i EU. Ved udgangen af 2023 svarede detailinvestorernes samlede finansielle aktiver i Danmark til 361 % af BNP, hvilket er langt over EU-gennemsnittet på 209 %, men stadig under det amerikanske gennemsnit på 437 %. Næsten hver anden dansker ejer aktier direkte, hvilket også er en af de højeste rater for detailinvesteringer i Europa. De fleste danskere ejer også aktier indirekte gennem de bredt ejede forsikrings- og pensionsfonde. Men generelt er billede af detailinvesteringerne i landet meget blandet. På den ene side har adgangen til investeringsopsparingskonti på favorable vilkår bidraget til at tiltrække detailinvestorer i Danmark allerede fra en ung alder. På den anden side kan den skattemæssige behandling af urealiserede kapitalgevinster modvirke langsigtede investeringer og hæmme Danmarks internationale konkurrenceevne.

De indenlandske institutionelle investorers rolle

Store forsikringsselskaber dominerer landskabet af institutionelle investorer i Danmark og bidrager væsentligt til finansieringen af økonomien. Med samlede aktiver svarende til 159 % af BNP i 2023 er forsikringssektoren i Danmark den næststørste i EU (efter Luxembourg) og næsten tre gange større end det europæiske gennemsnit i forhold til økonomiens størrelse. På grundlag af data fra Den Europæiske Tilsynsmyndighed for Forsikrings- og Arbejdsmarkedspensionsordninger om forsikringsselskabers aktiveksponeringer blev den danske forsikringssektors samlede balance ved udgangen af 2023 primært investeret i investeringsfonde (35 %), aktier (23,4 %), virksomhedsobligationer (23,1 %) og statsobligationer (10,2 %). På grundlag af de samme data synes arbejdsmarkedsrelaterede pensionskasser at være betydeligt mindre udviklede med samlede aktiver svarende til kun 2 % af BNP ved udgangen af 2023. I alt rejste forsikringsselskaber og pensionsfonde 21 % af de midler, der var afsat til venturekapital og privat egenkapital i landet mellem 2007 og 2023. Dette er den tredjestørste procentdel rejst af forsikringsselskaber og pensionsfonde, der var afsat til venturekapital og privat egenkapital, efter Sverige (30 %) og Finland (28 %) og et godt stykke over EU-gennemsnittet på 15 %.

Ud over forsikringsselskaber er kapitalforvaltning et andet vigtigt segment af den finansielle sektor i Danmark. På grundlag af data offentliggjort af European Fund and Asset Management Association svarede aktiver under forvaltning af særlige kapitalforvaltere stadig til 125 % af BNP, selv om de faldt med 5 % mellem 2022 og 2023 til 467 mia. EUR, hvilket placerede Danmark på en tredjeplads i EU for størrelsen af den indenlandske kapitalforvaltningsindustri, efter Nederlandene (192 %) og Frankrig (173 %). Danmark er det juridiske hjemsted for investeringsfonde med samlede aktiver på 275 mia. EUR, mens hjemmehørendes investeringer i investeringsfonde udgør 377 mia. EUR. Fonde hjemmehørende i Danmark er næsten ligeligt fordelt mellem investeringsinstitutter og alternative investeringsfonde. Aktiverne i disse fonde var primært fordelt mellem aktier (44 %), gældsinstrumenter (35 %) og investeringsfonde (16 %).

Dybden af venture- og vækstkapital

Danmark er en regional leder inden for investering i venturekapital og private equity. Den gennemsnitlige årlige værdi af investeringerne i private equity i Danmark i forhold til det nominelle BNP steg til 0,9 % i perioden 2021-2023 fra 0,7 % i 2015-2020 og var fortsat højere end EU-gennemsnittet for 2021-2023 på 0,6 %. Den gennemsnitlige årlige værdi af venturekapitalinvesteringer i forhold til det nominelle BNP steg til 0,16 % i perioden 2021-2023 fra 0,06 % i 2015-2020, hvilket også var vedvarende højere end EU-gennemsnittet for 2021-2023 på 0,08 %. I 2023 skilte Danmark sig ud som det eneste land blandt de 10 bedste venturekapitaløkosystemer i Europa, der oplevede vækst. Nye venturekapitalinvesteringer i landet, hvoraf næsten to tredjedele var afsat til nystartede sundhedsteknologiske virksomheder, steg med 2,1 % i 2023 til ca. 1,2 mia. EUR, hvilket er det næstbedste år nogensinde. I de fem år forud for 2023 var de vigtigste sektorer for venturekapitalinvesteringer i Danmark sundhed

(26 %), virksomhedssoftware (15 %) og finansteknologi (14,7 %).

På trods af en vedvarende stærk kapacitet til virksomhedsetablering i en sådan grad, at den får ry for at være en "enhjørningefabrik", formår Danmark ikke at fastholde virksomheder med stort vækstpotentiale. 9 af de 13 enhjørninger (69 %), der nogensinde er grundlagt i Danmark, har flyttet deres hovedkvarter ud af landet (kun 9 % af enhjørninger, der er grundlagt i Sverige, har forladt Sverige), hvilket er tegn på, at det danske erhvervsmiljø er præget af en meget lav fastholdelseskapacitet for højvækstvirksomheder. Rammebetingelserne for vellykkede børsintroduktioner og den skattemæssige behandling af kapitalgevinster er vigtige faktorer for at forbedre fastholdelsen af venture- og vækstkapital. I den forbindelse omfatter regeringens strategi for 2024-2026 til støtte for iværksætteri: i) forskellige skatterelaterede foranstaltninger, ii) planer om at etablere en retlig ramme for egenkapitalcrowdfunding af anpartsselskaber, iii) planer om at indføre en ramme for forenklet forvaltning af private pensioner, iv) planer om at halvere kapitalkravet i forbindelse med oprettelse af selskaber med begrænset ansvar og v) planer om at lette adgangen til en basal bankkonto for nye virksomheder.

Finansiering af den grønne omstilling

Danske institutionelle investorer følger en konsekvent strategi for at øge deres grønne investeringer. Halvdelen af de danske forsikringsselskaber har fastsat grønne investeringsmål, og næsten to tredjedele af dem sigter mod at reducere deres investeringer i klimaskadelige industrier. Ved udgangen af 2023 havde otte danske forsikringsselskaber, der tegner sig for 55 % af markedet, underskrevet internationale alliancer eller erklæringer for at modvirke klimaændringer. Pensionsselskaberne har allerede investeret 343 mia. DKK (46 mia. EUR) i den grønne omstilling.

Danske erhvervs- og realkreditinstitutter er også aktivt engageret i den grønne omstilling gennem både kundeaktiviteter og driftspraksis. Navnlig har disse banker fra 2023 fastsat grønne mål for 80 % af deres investeringer og for 61 % af deres lån. Alt i alt vurderer Nationalbanken, at den finansielle sektors finansiering af klimavenlige aktiviteter har oversteget 834 mia. DKK (112 mia. EUR).

Finansiel forståelse

Den danske befolknings meget høje finansielle forståelse bidrager til dens stærke detaildeltagelse på de finansielle markeder. Det danske samfund anerkender, at finansiel forståelse er afgørende for både at fremme detailinvestorers deltagelse på kapitalmarkederne og gøre SMV'er fortrolige med alternativer til bankfinansiering. Siden 2015 har et skoleprogram for elever i alderen 13 til 15 år gjort det muligt for unge at få kendskab til de grundlæggende begreber om finansiering (f.eks. budgettering, opsparing og bankvirksomhed) og forbrugerrettigheder. De danske myndigheder er forpligtet til at sikre, at alle dele af samfundet, især børn og unge, får en god forståelse af penge og finansielle anliggender tidligt i livet.

Som følge af denne uddannelsesindsats placerer Eurobarometerundersøgelsen fra 2023 om overvågning af finansiel forståelse i EU Danmark på tredjepladsen i EU med hensyn til finansiel viden. Det viser, at 40 % af danskerne har et højt niveau af finansiel viden (26 % i EU), og kun 15 % har et lavt niveau af finansiel viden (24 % i EU). Desuden erklærede kun 8 % af respondenterne (23 % i EU), at de føler en vis grad af ubehag ved at bruge digitale finansielle tjenesteydelser.

Tabel A5.1: ***Indikatorer for den finansielle sektor***

		2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024-Q3	EU
Banking sector	Total assets of MFIs (% of GDP)	363.6	351.0	385.8	401.5	361.5	345.9	343.9	327.9	248.4
	Common Equity Tier 1 ratio	18.1	17.8	18.0	19.1	18.7	18.7	19.8	19.3	16.6
	Total capital adequacy ratio	22.1	21.6	22.4	23.2	22.8	22.5	23.4	22.9	20.1
	Overall NPL ratio (% of all loans)	2.5	2.3	1.9	1.9	1.8	1.5	1.3	1.3	1.9
	NPL (% loans to NFC-Non financial corporations)	4.2	3.8	3.0	3.2	2.5	1.9	1.8	1.7	3.5
	NPL (% loans to HH-Households)	2.2	2.0	1.8	1.8	1.9	1.7	1.5	1.5	2.2
	NPL-Non performing loans coverage ratio	25.4	32.1	32.0	34.6	35.1	34.8	36.9	37.5	42.1
	Return on Equity[1]	10.8	8.0	8.7	4.5	8.2	3.8	11.7	12.1	10.0
	Loans to NFCs (% of GDP)	52.3	53.4	54.4	55.6	54.0	53.1	55.7	55.6	30.0
	Loans to HHs (% of GDP)	108.8	107.4	106.3	106.9	99.3	89.2	89.9	86.5	44.5
	NFC credit annual % growth	-	-	-	-	-	-	-	-	0.8
	HH credit annual % growth	-	-	-	-	-	-	-	-	0.7
Non-banks sector	Stock market capitalisation (% of GDP)	-	-	-	161.7	179.3	149.7	174.4	182.0	69.3
	Initial public offerings (% of GDP)	0.09	0.47	0.04	0.33	0.40	0.03	0.06	-	0.05
	Market funding ratio	43.7	41.1	40.3	39.2	37.1	34.6	32.9	-	49.6
	Private equity (% of GDP)	0.57	1.07	0.69	0.35	1.24	0.75	0.76	-	0.41
	Venture capital (% of GDP)	0.03	0.10	0.10	0.08	0.25	0.09	0.14	-	0.05
	Financial literacy (composite)	-	-	-	-	-	-	51.0	-	45.5
	Bonds (as % of HH financial assets)	1.0	0.9	0.7	0.6	0.4	0.5	0.9	-	2.7
	Listed shares (as % of HH financial assets)	5.4	4.8	5.5	6.3	7.0	6.8	7.2	-	4.8
	Investment funds (as % of HH financial assets)	8.0	6.9	7.1	7.1	7.3	6.7	6.9	-	10.0
	Insurance/pension funds (as % of HH financial assets)	46.2	47.5	47.7	45.5	42.2	40.5	41.2	-	27.8
	Total assets of all insurers (% of GDP)	148.8	142.8	163.0	171.3	169.0	149.7	158.6	161.0	54.8
	Pension funds assets (% of GDP)	-	-	-	-	-	-	-	-	23.4

1-3	4-10	11-17	18-24	25-27	Colours indicate performance ranking among 27 EU Member States.

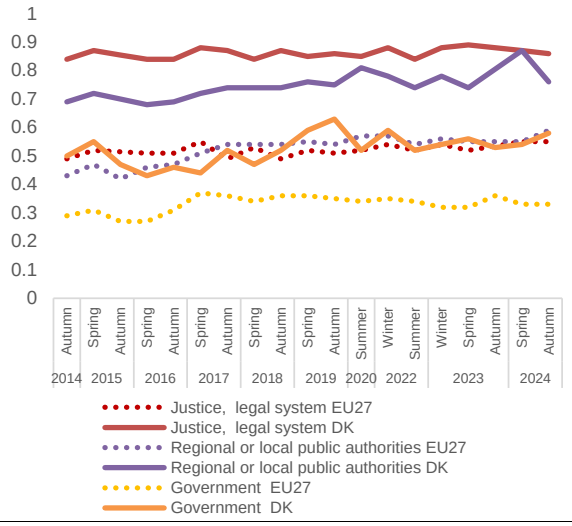
(1) Årlige data. EU-data for kreditvækst og pensionsfonde henviser til gennemsnittet i euroområdet.

Kilde: ECB, Eurostat, Europæisk Tilsynsmyndighed for Forsikrings- og Arbejdsmarkedspensionsordninger, GD FISMA's dashboard for kapitalmarkedsunionen og AMECO.

Danmarks institutionelle rammer påvirker landets konkurrenceevne. Danmarks offentlige institutioner har en høj grad af offentlig tillid. Landet udmærker sig inden for digitale offentlige tjenester og stræber efter at opnå en "digitalt som standard"-politik for levering af offentlige tjenester. De fleste offentlige tjenester kan tilgås online, og der er et højt niveau af onlineengagement. Regeringen fokuserer nu på at sikre, at ingen lades i stikken. Danmark træffer foranstaltninger til at mindske den administrative byrde. Det kan styrke myndighedstilsynet og de offentlige høringer. Retssystemets effektivitet står over for en negativ tendens, navnlig med hensyn til sagsbehandlingstiden.

Holdninger i offentligheden

Figur A6.1: ***Tillid til retsvæsenet, regionale/lokale myndigheder og regeringen***

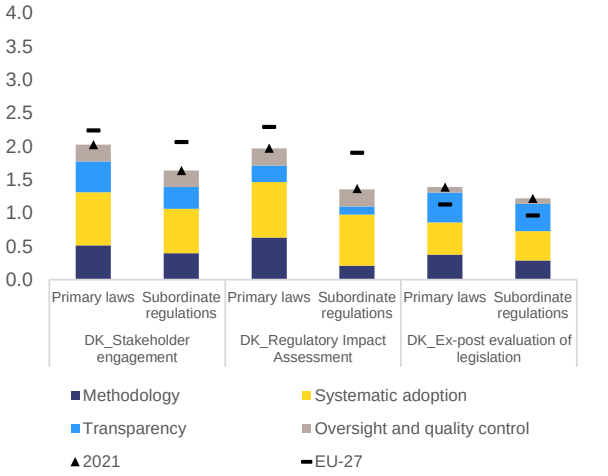
(1) EU27 fra 2019, EU28 før.
Kilde: Standard Eurobarometer-undersøgelser.

Danmarks offentlige institutioner er blandt de mest tillidsvækkende i EU (figur A6.1). Tilliden til retsvæsenet, retssystemet og de regionale og lokale myndigheder er forblevet stabil med kun små variationer over tid. Tilliden til regeringen er forbedret en smule siden 2023 (0,53) og nåede op på 0,58, hvilket er det højeste niveau i EU. Adspurgt om at øge deres tillid til den danske offentlige forvaltning foreslog ca. 40 % af borgerne at mindske bureaukratiet (EU-gennemsnit: 52 %), 36 % ønskede større gennemsigtighed med hensyn til offentlige beslutninger og offentlige udgifter (EU: 31 %) og 31 % foreslog en bedre kvalificeret offentlig forvaltning (EU: 30 %)([80]).

Lovgivningens kvalitet og forenkling af samme

Reguleringspraksis for udvikling og evaluering af lovgivning ligger lidt under EU-gennemsnittet. Resultaterne har været stort set stabile fra 2021 til 2024. Resultaterne af de efterfølgende evalueringer er generelt bedre end EU-gennemsnittet. Der kan ske forbedringer med hensyn til at styrke tilsynet med og kvalitetskontroller af offentlige høringer, konsekvensanalyser af lovgivningen og efterfølgende evalueringer af både primær og afledt lovgivning (figur A6.2). Folketinget har foretaget ændringer i lovgivningsprocessen for at give alle aktører mere tid til at bidrage til lovgivningsarbejdet([81]).

Figur A6.2: ***Indikatorer for reguleringspolitik og -styring***

Kilde: OECD (2025), "Regulatory Policy Outlook 2025" og "Better Regulation across the European Union 2025" (endnu ikke offentliggjort).

([80]) Europa-Kommissionen, 2023, Understanding Europeans' views on reform needs – april 2023 – Eurobarometer-undersøgelse.

([81]) De forlængede frister omfatter en minimumsperiode for behandling af lovgivning fra 30 til 40 dage, forberedelsestiden inden førstebehandlingen fra 2 til 7 dage og fristen for indgivelse af mundtlige forespørgsler flyttet fra fredag til torsdag kl. 12.00. Folketinget, 2024. Partier er enige om at sænke tempoet på Christiansborg.

Tabel A6.1: ***Udvalgte indikatorer for reduktion af administrative byrder og forenkling***

	Ex ante impact assessment of legislation		Ex post evaluation of legislation	
When developing new legislation, regulators are required to …	Identify and assess the impacts of the baseline or 'do nothing' option.	◑	Is required to consider the consistency of regulations and address areas of duplication.	◑
	Identify and assess the impacts of alternative non-regulatory options.	○	Is required to contain an assessment of administrative burdens.	●
	Quantify administrative burdens of new regulations.	○	Is required to contain an assessment of substantive compliance costs.	◑
	Quantify substantial costs of compliance of new regulations.	●	Compares the impact of the existing regulation to alternative options.	◑
	Assess macroeconomic costs of new regulations.	●	Periodic ex post evaluation of existing regulations is mandatory.	○
	Assess the level of compliance.	○	Government uses stock-flow linkage rules when introducing new regulations (e.g., one-in one-out).	◑
	Identify and assess potential enforcement mechanisms.	○	A standing body has published an in-depth review of specific regulatory areas in the last 3 years.	●
			In the last 5 years, public stocktakes have invited businesses and citizens to assess the effectiveness, efficiency, and burdens of legislation.	●

● Yes / For all primary laws ◕ For major primary laws ◑ For some primary laws ○ No / Never

(1) Denne tabel præsenterer en delmængde af indikatorer for reduktion af administrative byrder og forenkling med fokus på reguleringsomkostninger. Indikatorerne henviser til primær lovgivning.
Kilde: OECD (2025), Regulatory Policy Outlook 2025 [https://doi.org/10.1787/56b60e39-en] og Better Regulation across the European Union 2025 (endnu ikke offentliggjort).

Danmark har mulighed for yderligere at styrke sine mekanismer til forenkling af lovgivningen. Reguleringsmyndighederne er allerede forpligtet til at identificere administrative byrder([82]) og væsentlige overholdelsesomkostninger som følge af ny lovgivning. Desuden er der specifikke initiativer på vej til at mindske de administrative byrder (se bilag 4). Ved udarbejdelsen af lovgivning er de regulerende myndigheder imidlertid ikke forpligtet til at identificere og vurdere virkningen af referencescenariet eller muligheden for "ikke at gøre noget", til at identificere og vurdere virkningen af alternative ikkelovgivningsmæssige muligheder eller til at vurdere graden af overholdelse (tabel A6.1).

OECD's indikatorer for regulering af produktmarkedet viser, at Danmarks licenssystem er i overensstemmelse med de fleste, men ikke alle, bedste praksisser. Selv om regeringen f.eks. fører en ajourført onlinefortegnelse over alle tilladelser og licenser, der kræves/udstedes til virksomheder af offentlige organer, er der ikke noget krav om, at regeringen regelmæssigt skal gennemgå fortegnelsen og vurdere, om sådanne licenser og tilladelser stadig er påkrævet eller skal trækkes tilbage (se også bilag 4).

Social dialog

Arbejdsmarkedets parter bidrager væsentligt til lovgivningskvalitet og politikudformning i Danmark. Arbejdsmarkedets parter forhandler kollektive overenskomster, der omfatter løn, forældreorlov og arbejdstid, gennem kollektive forhandlinger. Dækningen er omfattende med 100 % i den offentlige sektor og 73 % i den private sektor([83]). Den danske regering handler primært gennem trepartsaftaler, der omfatter den selv, fagforeninger og arbejdsgiverorganisationer, og intervenerer minimalt og primært, når arbejdsmarkedets parter ikke når til enighed. Desuden høres arbejdsmarkedets parter om arbejdsmarkedslovgivningen inden vedtagelsen i

([82]) Rapport fra Det Nationale Forsknings- og Analysecenter for Velfærd https://www.vive.dk/media/pure/mxbd22rz/26268816.

([83]) Dansk Arbejdsgiverforening. Offentliggjort i januar 2025, data fra 2023.

Tabel A6.2: ***Centrale mål for det digitale årti overvåget gennem indekset over den digitale økonomi og det digitale samfund***

		Denmark			EU-27	Digital Decade target by 2030
		2022	2023	2024	2024	EU-27
Digitalisation of public services						
1	**Digital public services for citizens**	**83**	**84**	**84**	**79**	**100**
	Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
2	**Digital public services for businesses**	**89**	**89**	**89**	**85**	**100**
	Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030
3	**Access to e-health records**	**na**	**96**	**98**	**79**	**100**
	Score (0 to 100)	2021	2022	2023	2023	2030

Kilde: Rapport fra 2024 om status over det digitale årti.

Folketinget, hvilket øger lovgivningens effektivitet([84]).

Digitale offentlige tjenester

Danmark er fortsat en af EU's bedst præsterende med hensyn til digitale offentlige tjenester. Landet tilbyder flere løsninger, der skal sikre, at borgere og virksomheder kan få adgang til effektive, inkluderende og brugervenlige digitale offentlige tjenester. Danmark scorede over EU-gennemsnittet for både tilgængeligheden af digitale offentlige tjenester for borgere og virksomheder og med hensyn til adgang til e-sundhedsjournaler (tabel A6.2). I 2024 offentliggjorde Statsrevisorerne en rapport om digital tilgængelighed([85]) med det formål at sikre, at alle websteder er tilgængelige for personer med handicap. Med mange onlineplatforme, der giver adgang til forskellige specialiserede tjenester, er der imidlertid potentiale for dublering og forvirring.

Andelen af e-forvaltningsbrugere ligger også et godt stykke over EU-gennemsnittet (DK 98,7 %, EU 75 %). Desuden rapporterede 83,9 % af danskerne, at de bruger deres nationale eID til at få adgang til offentlige onlinetjenester, hvilket er betydeligt over EU-gennemsnittet på 36,1 %. Danmark har imidlertid endnu ikke oprettet og anmeldt eID-ordninger for juridiske personer i henhold til eIDAS-forordningen([86]). Det betyder, at danske virksomheder ikke kan autentificere sig selv for at få adgang til offentlige tjenester, der leveres af andre medlemsstater, herunder dem, der muliggøres af det tekniske engangssystem, som er en del af EU's fælles digitale portal([87]).

Danmark er i færd med at udvikle den nødvendige infrastruktur til problemfri, automatiseret udveksling af ægte dokumenter og data i hele EU. Der er stadig yderligere skridt, der skal tages, for at Danmark bliver teknisk klar til at tilslutte sig det tekniske engangssystem([88]).

([84]) For en analyse af inddragelsen af Danmarks arbejdsmarkedsparter på nationalt plan i det europæiske semester og genopretnings- og resiliensfaciliteten henvises til Eurofounds rapport fra 2025, Social styring på nationalt niveau af det europæiske semester og genopretnings- og resiliensfaciliteten.

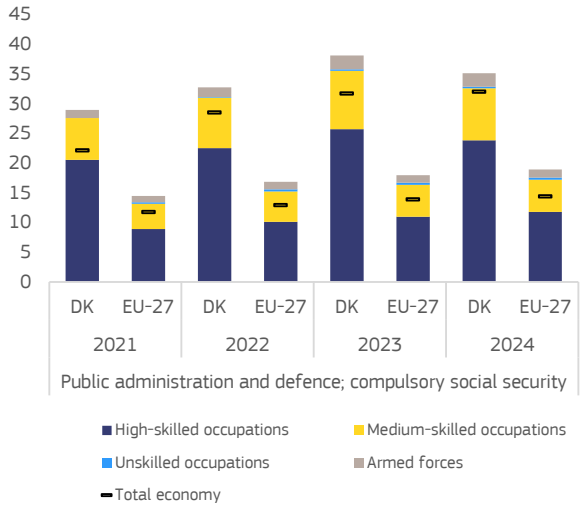
([85]) Statsrevisorerne, 2024.

([86]) Europa-Kommissionen, eIDAS-dashboard.

([87]) Europa-Kommissionen, 2020, The Once Only Principle System: A breakthrough for the EU's Digital Single Market.

([88]) Europa-Kommissionen, Once-Only Technical System Acceleratormeter.

Figur A6.3: ***Deltagelsesfrekvens for 25-64-årige i voksenuddannelse (%) efter erhverv***

Kilde: Europa-Kommissionen, baseret på arbejdsstyrkeundersøgelsen.

Offentlig forvaltning

Gennemsnitsalderen for tjenestemænd i Danmark er forholdsvis lav. Forholdet mellem ansatte i alderen 25-49 år og ansatte i alderen 50-64 år er steget siden 2021, hvilket tyder på en yngre arbejdsstyrke([89]). Andelen af tjenestemænd, der følger voksenuddannelse, ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet (figur A6.3). Danmark er imidlertid et af de EU-lande, hvor kønsbalance fortsat er et problem i den øverste offentlige sektor([90]).

Integritet

Opfattelsen af korruption ligger et godt stykke under EU-gennemsnittet([91])**.** I Danmark mener kun 17 % af virksomhederne, at korruption er udbredt (EU-gennemsnit: 64 %), og 6 % mener, at korruption er et problem, når man driver forretning (EU-gennemsnit: 36 %)([92]). Endelig mener kun 53 % af virksomhederne, at personer og virksomheder, der afsløres i at bestikke en højtstående embedsmand, straffes korrekt (EU-gennemsnit 31 %)([93]). Bestikkelse i udlandet betragtes som et højrisikoområde for korruption, som ikke efterforskes og retsforfølges tilstrækkeligt. OECD har understreget behovet for en vurdering af de risici for bestikkelse i udlandet, som danske virksomheder står over for([94]). Offentlige indkøb er derimod ikke et højrisikoområde i Danmark. Kun 13 % af virksomhederne (EU-gennemsnit: 27 %) mener, at korruption har forhindret dem i at vinde et offentligt udbud eller en offentlig indkøbskontrakt i praksis i de seneste tre år([95]).

Selv om de fleste medlemsstater har indført regler om lobbyvirksomhed med et offentligt register over lobbyister, har Danmark ikke indført en sådan ramme. Selv om myndighederne ser ikke noget behov for initiativer på dette område, har de bekræftet, at der ikke indsamles oplysninger om kontakter mellem offentlige og private interessenter([96]).

Retlige anliggender

Der er fortsat en negativ tendens med hensyn til retsvæsenets effektivitet. Gennemførelsesprocenten for civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist i første instans har endnu ikke vendt den negative tendens (93 % i 2022 og 93 % i 2023) (der er ingen data om forvaltningsretlige sager, da disse ikke registreres særskilt). Dette har også haft indvirkning på dispositionstiden for civil- og handelsretlige sager anlagt som følge af en tvist i første instans (268 dage i 2022 og 265 dage i

([89]) Eurostat, arbejdsstyrkeundersøgelse, beskæftigelse efter køn, alder og økonomisk aktivitet.

([90]) Det Europæiske Ligestillingsinstitut, 2024.

([91]) Ifølge Transparency International, Corruption Perceptions Index 2023 (2024) scorer Danmark 90/100 og ligger på førstepladsen i Den Europæiske Union og globalt.

([92]) Flash Eurobarometer 543 om virksomhedernes holdning til korruption i EU (2024).

([93]) Ibidem.

([94]) OECD (2023), Implementing the OECD Anti-Bribery Convention Phase 4 Report: Denmark. Se også landekapitlet for Danmark, s. 13 og 14.

([95]) Flash Eurobarometer 543 om virksomhedernes holdning til korruption i EU (2024).

([96]) Rapport om retsstatssituationen (2024), landekapitlet for Danmark, s. 12.

2023). Retssystemets kvalitet anses generelt for at være god med et højt digitaliseringsniveau. Navnlig anvendes digitale værktøjer i vid udstrækning ved domstolene, herunder et elektronisk sagsforvaltningssystem, teknologi til fjernkommunikation og et sikkert fjernarbejdsmiljø for dommere og personale. Med hensyn til retsvæsenets uafhængighed er der ikke rapporteret om systemiske mangler([97]).

([97]) En mere detaljeret analyse af retssystemets resultater i Danmark findes i EU's kommende resultattavle for retsområdet 2025 og rapporten om retsstatssituationen 2024.

Danmark er førende inden for nettonulteknologier, navnlig inden for vindenergi og CO_2-fangst og -lagring. Danmark yder effektiv og målrettet politisk støtte til fremstilling af nettonulteknologier. Industrien står imidlertid også over for udfordringer såsom øget international konkurrence, mangel på kvalificeret arbejdskraft eller store projekters kompleksitet og finansieringsbehov. Desuden er økonomien mere afhængig af importerede materialer end EU i gennemsnit. Danmarks madaffald og kommunale affald pr. indbygger er det næsthøjeste i EU, og ressourceeffektiviteten og cirkulariteten kan forbedres. Selv om Danmark har indført politikker til støtte for dekarboniseringen af industrien, er der plads til yderligere elektrificering. I dette bilag gennemgås de områder, der har behov for opmærksomhed i Danmarks omstilling til ren industri og indsats for modvirkning af klimaændringer, idet der ses på forskellige dimensioner.

Strategisk autonomi og teknologi til den grønne omstilling

Danmark drager fordel af en diversificeret portefølje af kapacitet til produktion af nettonulteknologier og er førende på verdensplan inden for vindenergisektoren([98]). Danmarks produktionskapacitet på tværs af nettonulteknologier omfatter en betydelig vindkraftkapacitet, der tegner sig for mellem 14 % og 19 % af EU's samlede kapacitet. Den dækker ca. 5,9-6,7 GW for naceller, ca. 4,7-5 GW for tårne og 5,5-5,6 GW for vinger. Danmarks eksportposition inden for vindmøllekomponenter er yderst konkurrencedygtig med centrale producenter som Vestas og Siemens Gamesa. Industrien står imidlertid over for udfordringer såsom øget international konkurrence, mangel på kvalificeret arbejdskraft og afhængighed af vigtige komponenter og råstoffer. Kompleksiteten og finansieringsbehovet i forbindelse med store vindenergiprojekter udgør også en udfordring.

Desuden har Danmark en produktionskapacitet inden for elektrolyseanlæg (400-650 MW/år, 7-12 % af EU's samlede kapacitet) og deltager aktivt i vigtige projekter af fælleseuropæisk interesse i brintværdikæden. Danmark har mindst fem produktionsanlæg til varmepumper, hvilket øger landets produktionskapacitet. I sektoren for netteknologier planlægger den førende virksomhed NKT at bygge sit største produktionsanlæg for højspændings-offshorekabler([99]).

Danmark er også en vigtig aktør inden for teknologier til CO_2-fangst og -lagring (CCS). Danmark har været en drivkraft i opbygningen af en europæisk CCS-værdikæde. I marts 2023 indledte Danmark det første grænseoverskridende CO_2-lagringsprojekt i EU, der har til formål at opfange CO_2 i Belgien og Tyskland. Greensand-projektet forventes at lagre op til otte mio. ton flydende CO_2 senest i 2030 på havbunden i Nordsøen. Da lagringsaktiviteterne forventes at starte ved udgangen af 2025 eller begyndelsen af 2026, forventes Greensand-projektet at blive det første CCS-projekt i fuld skala i Europa, der har til formål at modvirke klimaændringer([100]). Danmark har oprettet tre separate fonde til fangst, lagring og udnyttelse af både fossil og biogen CO_2([101]). Den danske genopretnings- og resiliensplan indeholder også en undersøgelse af den tekniske og økonomiske gennemførlighed af CO_2-oplagring i udtømte olie- og gasfelter i den danske del af Nordsøen.

Danmark yder effektiv og målrettet politisk støtte til fremstilling af nettonulteknologier. Med hensyn til finansiel støtte gennemførte Danmark i 2024 en tilskudsordning, der var godkendt i henhold til de midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser([102]), der yder

([98]) Europa-Kommissionen, ECORYS, 2024, The net-zero manufacturing industry landscape across the Member States – Den Europæiske Unions Publikationskontor.

([99]) NKT, 2024, We are building the world's largest high-voltage offshore cable factory | NKT.

([100]) Greensand-projektets websted: greensandfuture.com.

([101]) Yderligere oplysninger findes på Energistyrelsens hjemmeside, CCS-udbud og anden støtte til udvikling af CCS.

([102]) Europa-Kommissionen, 2023, Midlertidige krise- og omstillingsrammebestemmelser for statsstøtteforanstaltninger til støtte for økonomien efter Ruslands aggression mod Ukraine, EUR-Lex – 02023XC0317(01)-20240502 – DA – EUR-Lex.

statsstøtte til produktion af vindteknologi og elektrolyseanlæg (ca. 1 mia. DKK). Ordningen vil også blive gennemført i 2025 med et lavere budget. Desuden vil der i 2025 blive foretaget en kapitaltilførsel på 1 mia. kr. til Danmarks Eksport- og Investeringsfond (EIFO) for at øge adgangen til grøn venturekapital. Tilførslen vil nå op på 2 mia. DKK fra 2026 og fremefter.

Yderligere bebudede initiativer vil også bidrage til at støtte grønne investeringer og forsknings- og udviklingsaktiviteter: Disse omfatter bl.a. en permanent forhøjelse af fradragssatsen for FoU-investeringer (114 % i 2026, 116 % i 2027 og 120 % fra 2028 og fremefter), øget afskrivningsgrundlag (108 %) for investeringer i mere klimavenlig produktion foretaget mellem den 1. januar 2025 og den 31. december 2026, en ny garantiaftale mellem Den Europæiske Investeringsfond og Ringkjøbing Landbobank til støtte for grønne investeringer foretaget af danske små og mellemstore virksomheder og midcapselskaber (se bilag 4); oprettelse af en kvikskranke for fremstillingsvirksomheder, der er omfattet af forordningen om nettonulindustri, for at sikre en hurtigere og mere gnidningsløs reguleringsproces for etablering og udvidelse af produktionsanlæg og udpegning af industriparker, hvor fremstillingsvirksomheder kan finde egnede områder med god adgang til den nødvendige infrastruktur. I juli 2024 blev der fremlagt en ny aftale([103]) med det formål at tilpasse de eksisterende erhvervsrettede uddannelsesprogrammer for at imødekomme den stigende efterspørgsel efter grønne færdigheder og udvikle nye former for erhvervsuddannelse i forbindelse med nye job i den grønne økonomi.

Kritiske råstoffer

Dansk økonomi er mere afhængig af importerede materialer end EU i gennemsnit. Med 39,8 % af materialerne importeret i 2023, hvilket er over EU-gennemsnittet på 22 %, er Danmark udsat for forstyrrelser i forsyningskæden. Landets afhængighed af materialeimport har ligget over EU-gennemsnittet i mere end to årtier([104]). Med hensyn til kritiske råstoffer ligger Danmarks score for importkoncentrationsindekset lidt under EU-gennemsnittet (0,17 mod 0,22)([105]), men landet er afhængigt af en bred vifte af råstoffer og komponenter, herunder kritiske råstoffer, der er nødvendige for den grønne omstilling, såsom sjældne jordarter og permanente magneter til brug for vindmøller([106]).

Virksomhederne melder om mangel på materialer. I 2024 rapporterede 19,6 % af virksomhederne om mangel på vigtige materialer og primærprodukter, hvilket var over EU-gennemsnittet på 10,0 %, men mindre end i 2023, hvor 24,8 % rapporterede om en sådan mangel([107]). Undersøgelser viser, at de fleste fremstillingsvirksomheder har tilpasset deres strategier og øget lagerbeholdningerne og antallet af leverandører([108]). En yderligere forbedring af cirkulariteten vil også bidrage til at mindske afhængigheden af ustabile råvaremarkeder.

Elektronikaffald er en vigtig kilde til kritiske råstoffer. Danmark står over for udfordringer med hensyn til at opfylde målet for indsamling af elektronikaffald([109]). Selv om genanvendelsesprocenten for indsamlet elektronikaffald faldt lige under EU-gennemsnittet i 2021, steg den derefter igen i 2022([110]). Desuden lå landets genbrugs- og genanvendelsesprocent for udrangerede køretøjer på 85,5 % i 2022 – det sjettelaveste i EU og under EU-gennemsnittet på 89,1 % i 2022([111]). Det er afgørende at maksimere genanvendelsen af kritiske råstoffer, navnlig i forbindelse med bilindustriens omstilling til batteridrevne køretøjer. Danmark har navnlig en af

([103])Det Europæiske Center for Udvikling af Erhvervsuddannelse, 2024, Denmark:new agreement strengthens VET for green transition |. CEDEFOP.

([104])Anslået af Eurostat. Statistikker | Eurostat, 7.8.2024. 2022: DK 38,7 %/EU 23,7 %.

([105])Eurostat, 2024, COMEXT, koncentration i udvalgte råstoffer, importkoncentrationsindeks baseret på en vifte af kritiske råstoffer.

([106])Rådet for Den Europæiske Union, 2024,Harnessing Wind Power Navigating the EU energy transition.

([107])Europa-Kommissionen, 2024, Konjunktur- og forbrugerundersøgelser.

([108])Dansk Industri, 2022, *Efter to års uro: Større lagre og flere underleverandører*, danskindustri.dk.

([109])Statistikker | Eurostat, 29/10/2024. 2021: DK 54,6 % / mål på 85 %.

([110])Statistikker | Eurostat, 29.10.2024. 2012-2022: DK og EU over 80 % med undtagelse af 2021: DK 79,9 %/EU 81,6 %.

([111])Imputeret værdi for EU. Statistikker | Eurostat, 3.4.2025.

de højeste andele af elbiler i EU og lå på andenpladsen i 2023([112]). 2024 var det første år, hvor mere end halvdelen af de nyregistrerede personbiler var elbiler([113]).

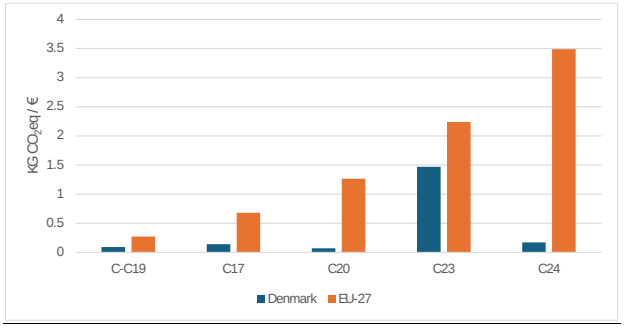
Modvirkning af klimaændringer

Dekarbonisering af industrien

Danmarks fremstillingsindustri har den laveste emissionsintensitet i EU, men en stor andel stammer fra energiforbruget. I 2023 kom 6 % af Danmarks samlede drivhusgasemissioner fra industrien([114]). I 2022 udledte industriproduktionen i Danmark 90 g CO_2e drivhusgasser pr. euro bruttoværditilvækst (BVT), hvilket kun var en tredjedel af EU-gennemsnittet, som placerede den på tredjepladsen blandt EU-medlemsstaterne. Siden 2017 er den danske industris emissionsintensitet faldet med 30 %, hvilket er betydeligt mere end EU-gennemsnittet, nemlig 20 %. I Danmarks samlede industrielle drivhusgasemissioner var andelen af energirelaterede og ikkeenergirelaterede emissioner (sidstnævnte primært fra industrielle processer) på henholdsvis 67 % og 33 % i 2023, hvilket gør Danmark til det land, der har den tredjehøjeste andel af energirelaterede industrielle drivhusgasemissioner i EU.

Danmarks produktion er forbedret både med hensyn til energi og ikkeenergirelaterede emissionsintensiteter i de seneste år med et skift til elektricitet og vedvarende energi og forbedringer af energieffektiviteten([115]). Mellem 2017 og 2022 faldt den energirelaterede drivhusgasemissionsintensitet i Danmarks fremstillingsvirksomhed med 28 %, hvilket er 12 procentpoint mere end i EU som helhed. I samme periode steg andelen af elektricitet og vedvarende energi i det endelige energiforbrug i fremstillingssektoren med 2,4 procentpoint til 45 % (og i 2023 steg den yderligere med næsten 2 procentpoint). Samtidig forbedredes energiintensiteten i fremstillingsindustrien i Danmark med 20 % til 0,5 GWh/EUR og steg yderligere til 0,4 GWh i 2023. Emissionsintensiteten fra industrielle processer og produktanvendelse faldt med 31 % mellem 2017 og 2022, hvilket er mere end i EU i gennemsnit, hvor den faldt med 23 %.

Figur A7.1: ***Drivhusgasemissionsintensiteten i fremstillings- og energiintensive sektorer, 2022***

Kilde: Eurostat.

Med hensyn til dekarbonisering viser energiintensive industrier vejen. Energiintensive industrier([116]) tegner sig for 13 % af Danmarks bruttoværditilvækst i

([112])Eurostat, Statistikker | Eurostat, 19.12.2024. 2023: DK 36 %/EU 15 %. 2022: DK 21 %/EU 12 %. Imputeret værdi for EU.

([113])Skatteministeriet, 2025, Skatteminister efter rekordår: "Elbilen skal være folkeeje".

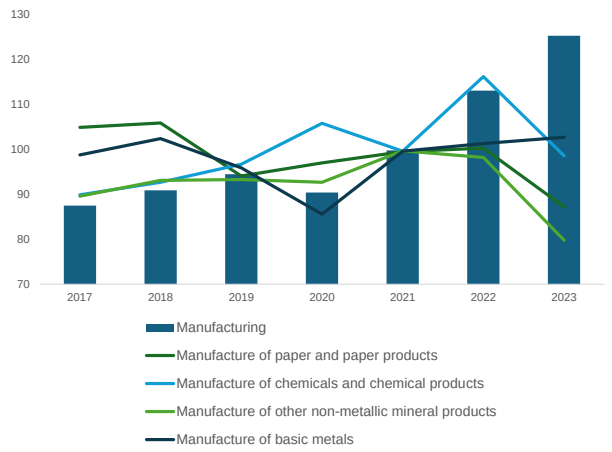
([114])I 2023. Fremstillingsvirksomhed omfatter alle hovedgrupper i hovedafdeling C i den statistiske nomenklatur for økonomiske aktiviteter NACE rev. 2. Medmindre andet er angivet, henviser dataene om fremstillingsvirksomhed i resten af dette afsnit til hovedafdeling C i NACE, undtagen hovedgruppe C19 (Fremstilling af koks og raffinerede olieprodukter), og til 2022. Kilden til alle data i dette afsnit er Eurostat. Data på grundlag af UNFCCC's fælles rapporteringsramme stammer fra Det Europæiske Miljøagentur (EEA), som offentliggøres på ny af Eurostat.

([115])For drivhusgasemissionsintensiteten af BVT i forbindelse med henholdsvis energiforbrug og industriprocesser og produktanvendelse stammer drivhusgasemissionerne fra opgørelsesdata i overensstemmelse med UNFCCC's fælles rapporteringsformat (CRF), navnlig med henvisning til kildesektorerne CRF.1.A.2 – brændselsforbrænding i fremstillingsindustrien og bygge- og anlægssektoren og CRF.2 – industrielle processer og produktanvendelse. CRF.1.A.2-dataene svarer stort set til NACE C- og E-sektorerne, undtagen C-19. BVT-data (i nævneren for begge intensiteter) er tilpasset denne sektordækning. De er derfor ikke i fuld overensstemmelse med de data, der er omhandlet i andre dele af dette afsnit.

([116])Navnlig fremstilling af papir og papirprodukter (NACE-hovedgruppe C17), kemikalier og kemiske produkter (C20) og "andre" ikkemetalholdige mineralske produkter (C23: Denne afdeling omfatter fremstillingsaktiviteter i forbindelse med et enkelt stof af mineralsk oprindelse såsom glas, keramiske produkter, fliser og cement og gips) og basismetaller (C24). Hidtil er disse industrier energiintensive – dvs. de forbruger meget energi både på stedet og/eller i form af købt elektricitet – og drivhusgasintensive i forskellige kombinationer.

fremstillingssektoren (2022). Alle energiintensive sektorer er blandt de bedste i EU med hensyn til drivhusgasemissionsintensitet: til fremstilling af basismetaller er den på 0,2 kg CO_2e/EUR af bruttoværditilvæksten (sammenlignet med EU's samlede bruttoværditilvækst på 3,5 kg), for den kemiske industri er den på 0,1 kg, og for fremstilling af ikkemetalholdige mineralske produkter er den på 1,5 kg sammenlignet med EU-gennemsnittet på 2,2 kg. Dette gør Danmark førende inden for ren industri og øger konkurrenceevnen. I 2023 steg produktionsmængden af basismetaller f.eks. med 8 % i forhold til 2015, mens den samlede EU-produktion faldt med 11 % i samme periode (Eurostat)([117]).

Figur A7.2: ***Fremstillingsindustriens produktion: i alt og udvalgte sektorer, indeks (2021 = 100), 2017-2023***

Kilde: Eurostat.

Selv om Danmark har indført politikker til støtte for dekarboniseringen af industrien, er der plads til yderligere elektrificering. Danmarks grønne skattereform fra 2022 indførte en mere ensartet CO_2-afgift på drivhusgasemissioner fra industrisektoren, der skal indfases fra 2025 til 2030, samt yderligere investeringer i CCS og andre kompenserende foranstaltninger. Danmark forventer, at dette vil reducere emissionerne fra industrien med ca. 50 % (2,5 mio. ton CO_2e) i 2030 i forhold til 2022. Der er dog potentiale for yderligere elektrificering af industrien. En analyse bestilt af Energistyrelsen viser, at op til 92 % af den nationale industris termiske energiforbrug kan elektrificeres([118]). I betragtning af den høje andel af elektricitet fra vedvarende energikilder vil yderligere elektrificering bidrage til at reducere den samlede drivhusgasemissionsintensitet.

Reduktion af emissioner i indsatsfordelingssektorerne

For at nå sit 2030-mål for indsatsfordelingssektorerne er Danmark nødt til hurtigt at specificere og gennemføre yderligere politikker for modvirkning af klimaændringer([119])**.** Drivhusgasemissionerne fra Danmarks indsatsfordelingssektorer forventes i 2023 at have været 24,9 % lavere end i 2005. I 2030 forventes de nuværende politikker at reducere Danmarks emissioner fra indsatsfordelingssektorerne med 44,4 % i forhold til 2005-niveauet([120]), hvilket er 5,6 procentpoint mindre end landets indsatsfordelingsmål om en reduktion på 50 %. Danmark har endnu ikke specificeret en række yderligere foranstaltninger for at lukke dette hul. Selv om Danmark kan nå sit mål ved at anvende den indenlandske fleksibilitet, der er til rådighed i henhold til forordningen om indsatsfordeling, vil en hurtig og stabil vedtagelse og gennemførelse af yderligere foranstaltninger til modvirkning af klimaændringer være afgørende.

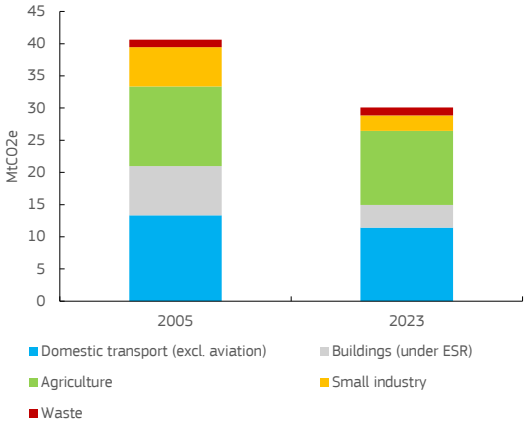
([117])En detaljeret analyse af energipriserne findes i bilag 8 om energiomstilling til overkommelige priser.

([118])Energistyrelsen, 2022, *Analyser af dansk erhvervslivs energiforhold*, findes på: Analyser af dansk erhvervslivs energiforhold, Green Power Denmark, 2024, *Elektrisk Europe – Powered by Denmark*, findes på: Elektrisk Europa – Powered by Denmark | Green Power Danmark, Dansk Erhverv, 2024, *Lav elektrificeringsgrad kan udfordre Danmarks konkurrenceevne og indfrielse af klimaambitionerne*, findes på: notat.

([119])Det nationale mål for reduktion af drivhusgasemissioner er fastsat i forordning (EU) 2023/857 (forordningen om indsatsfordeling). Det gælder i forbindelse med bygninger (opvarmning og køling), vejtransport, landbrug, affald og små industrier (kendt som indsatsfordelingssektorerne).

([120])Emissionerne fra indsatsfordelingssektorerne for 2022 er baseret på tilnærmede opgørelsesdata. De endelige data vil blive udarbejdet i 2027 efter en omfattende gennemgang. Fremskrivninger af virkningen af de nuværende politikker ("med eksisterende foranstaltninger") i henhold til Danmarks endelige ajourførte nationale energi- og klimaplan.

Figur A7.3: ***Drivhusgasemissioner i indsatsfordelingssektorerne, 2005 og 2023***

Kilde: Det Europæiske Miljøagentur.

Bæredygtig industri

Omstilling til en cirkulær økonomi

Brugsraten for cirkulære materialer i Danmark er lavere end EU-gennemsnittet. Den lå på 9,1 % i 2023 sammenlignet med EU-gennemsnittet på 11,8 %. Mellem 2014 og 2020 var den danske udnyttelsesgrad for cirkulære materialer faldende med undtagelse af 2018, hvor den steg kortvarigt. Siden 2020 har satsen imidlertid været stigende, og i 2022-2023 nåede den igen niveauet fra 2014([121]). Ressourceproduktiviteten ligger lidt over EU-gennemsnittet med 2,36 EUR genereret pr. kg materiale forbrugt i 2023([122]). Materialefodaftrykket ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet på 21,9 ton pr. person i 2023. Det har ligget inden for intervallet 21-24 ton siden 2011([123]). Bygge-, fremstillings- og landbrugsfødevaresektoren tegner sig tilsammen for mere end halvdelen af Danmarks materialefodaftryk. Rapporten om cirkularitetskløften fra 2023 bekræfter den danske økonomis lave cirkularitet og dens store afhængighed af anvendelsen af råstoffer([124]).

Danmarks fødevareaffald og kommunale affald pr. indbygger er det næsthøjeste i EU. I 2022 var mængden af Danmarks madspild på 254 kg pr. person, hvilket er over EU-gennemsnittet på 129 kg pr. person, og dataene tyder på en opadgående tendens([125]). Danmark producerede 802 kg kommunalt affald pr. person i 2022, hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet på 515 kg (se graf A7.4). Danmark forbrænder stadig en stor del af sit kommunale affald til fjernvarme i stedet for at genanvende og genbruge det. I 2022 forbrændte Danmark den største mængde kommunalt affald pr. indbygger i EU og mere end det dobbelte af EU-gennemsnittet([126]). Genanvendelsesprocenten for kommunalt affald på 45,7 % i 2022 lå under EU-gennemsnittet på 49,1 %([127]).

([121])Imputeret værdi for 2023. Statistikker | Eurostat, 13.11.2024.

([122])Imputeret værdi. Statistikker | Eurostat, 7.8.2024. EU 2,23 EUR pr. kg.

([123])Imputeret værdi. Statistikker | Eurostat, 31.3.2025. 2023: EU 14 ton pr. indbygger.

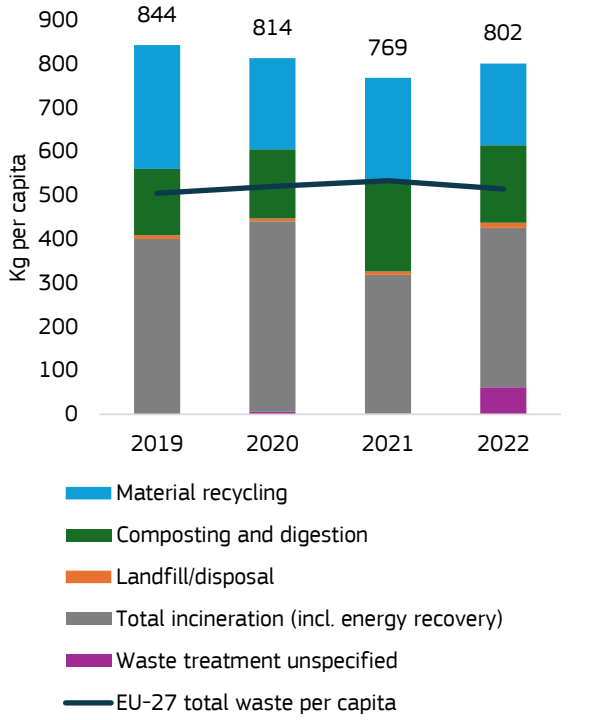
([124])Circle Economy Foundation, 2023, "*The Circularity Gap Report – Denmark*".

([125])Statistikker | Eurostat, 14.3.2025. 2021: DK 230/EU 129 kg/indbygger. 2020: DK 221/EU 128 kg/indbygger. Imputeret værdi for EU.

([126])Statistikker | Eurostat, 13.2.2025. 2020: DK 435/138 EU kg/indbygger, 2021: DK 318/EU 138 kg/indbygger, 2022: DK 364/EU 131 kg/indbygger. Imputeret værdi for EU-gennemsnittet.

([127])Statistikker | Eurostat, 13.2.2025. Imputeret værdi for EU-gennemsnittet. Danmark har tilkendegivet, at det agter at indsende de reviderede data.

Figur A7.4: ***Behandling af kommunalt affald***

Kilde: Eurostat.

I 2023 offentliggjorde Kommissionen en vurdering af tidlig varsling om affaldsmålene([128]). Ifølge denne rapport er Danmark godt på vej til at opfylde 2025-målet for genanvendelse af kommunalt affald, 2035-målet for deponering og 2025-målene for genanvendelse af emballageaffald med undtagelse af plastemballage. Danmark sigter mod at reducere emballageaffald og øge genanvendelsen med en ny lov, der forventes at træde i kraft ved udgangen af 2025([129]).

Danmark gennemfører politikker for at fremskynde omstillingen til en cirkulær økonomi. Den danske regering lancerede i 2021 en handlingsplan for den cirkulære økonomi([130]). Den fokuserer navnlig på at gøre værdikæderne for biomasse, byggeri og plast mere cirkulære. Ifølge den årlige statusrapport om den nationale handlingsplan for den cirkulære økonomi er 79 ud af 129 initiativer blevet gennemført([131]).

Nulforureningsindustrien

Danmark har gjort betydelige fremskridt med hensyn til at reducere luftforureningen, som nu er afkoblet fra BNP-væksten. Emissionerne af flere luftforurenende stoffer er faldet betydeligt siden 2005([132]) og den overordnede luftkvalitet er god. Alligevel kan 1 790 dødsfald i Danmark hvert år tilskrives luftforurenende stoffer baseret på skønnet for 2022([133]). Danmark har opfyldt sine emissionsreduktionstilsagn for 2020-2029 for luftforurenende stoffer og sigter også mod at opfylde forpligtelserne for 2030 og fremefter([134]).

Industrielle emissioner kan forårsage betydelig luft- og vandforurening. Store industrianlæg skal derfor have driftstilladelse og overholde de emissionsgrænseværdier, der er fastsat i disse tilladelser. I Danmark skal ca. 2 470 industrianlæg opfylde denne forpligtelse. I 2022 kom de fleste af disse anlæg fra den intensive fjerkræ- og svineavlssektor (73 %) efterfulgt af affaldshåndteringssektoren, herunder deponeringsanlæg (14 %), fødevare-, drikkevare- og mælkesektoren (4 %) og energisektoren (3 %).

I Danmark udstedes tilladelser på lokalt og statsligt niveau. Kommunerne er ansvarlige for de fleste tilladelser, mens Miljøstyrelsen forvalter tilladelserne for over 400 af de største og miljømæssigt mest komplekse virksomheder([135]). Fristen for revurdering af et betydeligt antal tilladelser under Miljøstyrelsens ansvar er udløbet. Der er oprettet en særlig taskforce, der skal gennemgå 26 miljøtilladelser for virksomheder med direkte udledning af spildevand.

([128])Det Europæiske Miljøagentur, 2023, Early warning assessment related to the 2025 targets for municipal waste and packaging waste-*Denmark*.

([129])Miljøministeriet, 2024, Ny lov skal få virksomheder til at skære ned på emballagen og gøre den lettere at genanvende.

([130])Miljøministeriet, Handlingsplan for cirkulær økonomi, juli 2021 (på dansk).

([131])Status pr. 10.4.2024.

([132])Europa-Parlamentet og Rådet for Den Europæiske Union, 2008, direktivet om luftkvalitet.

([133])1 200 dødsfald (eller 12 100 tabte leveår) til fine partikler ($PM_{2,5}$), 50 dødsfald (eller 540 tabte leveår) som følge af nitrogendioxid (NO_2) og 540 dødsfald (eller 5 500 tabte leveår) til ozon. Det Europæiske Miljøagentur, Harm to human health from air pollution in Europe: burden of disease 2024.

([134])Fem luftforurenende stoffer (NO_x, SO_2, NMVOC, NH_3 og $PM_{2,5}$) fastsat i direktivet om nationale emissionsreduktionstilsagn (NEC-direktivet). Det Europæiske Miljøagentur, *National air pollutant emissions data viewer 2005-2022*.

([135])Miljøministeriet, Ny taskforce skal sætte tempo på revurderinger af miljøgodkendelser.

Gennemgangen af tilladelsen fra en af de største kemiske virksomheder, FMC Agricultural Solutions A/S (tidligere Cheminova A/S), begyndte i maj 2024. Fristen for revurdering af tilladelsen for denne virksomhed udløb den 9. juni 2020([136]).

Industriemissioner til luft i Danmark er blandt de laveste i EU. De største bidragydere til emissioner til luft er energisektoren (herunder raffinaderier, forgasning osv.) og mineralsektoren.

Hvad angår industrielle emissioner til vand, er den største bidragyder i Danmark forbrænding med energiudnyttelse. Andre vigtige kilder er den kemiske sektor og føde- og drikkevaresektoren med betydeligt mindre bidrag i forhold til forbrænding med energiudnyttelse([137]).

([136])Miljøministeriet, Miljøstyrelsen, 2024, Faktatark for Cheminova med fokus på revurdering og udledning af spildevand – Miljøstyrelsen.

([137])EEA, 2024 *EU's store industris vandforureningsintensitet: indikatorer for industriens emissionsintensitet*, industriel rapportering i henhold til direktiv 2010/75/EU om industrielle emissioner og forordning (EF) nr. 166/2006 om et europæisk register over udledning og overførsel af forurenende stoffer – ver. 12.0. september 2024 (oplysninger i tabelform).

Tabel A7.1: ***Centrale indikatorer for ren industri og modvirkning af klimaændringer: Danmark***

Strategic autonomy and technology for the green transition	Denmark								EU-27	
Net zero industry										
Operational manufacturing capacity 2023										
- Solar PV (c: cell, w: wafer, m: module), MW	25-75 (m)				- Electrolyzer, MW		400-650			
- Wind (b: blade, t: turbine, n: nacelle), MW	5500-5600 (b), 5850-6700 (n), 4700-500(				- battery, MWh		-			
Automotive industry transformation	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**		**2018**	**2021**
Motorisation rate (passenger cars per 1000 inhabitants), %	438	447	455	466	475	472	474	↗	539	561
New zero-emission vehicles, electricity motor, %	0.31	0.71	2.44	7.15	13.33	20.63	36.10	↗	1.03	8.96
Critical raw materials	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**		**2018**	**2021**
Material import dependency, %		38.1	37.1	37.0	37.7	38.7	39.8	↗	24.2	22.6

Climate mitigation	Denmark							Trend	EU-27	
Industry decarbonisation	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**		**2017**	**2022**
GHG emissions intensity of manufacturing production, kg/€	0.13	0.12	0.11	0.12	0.11	0.09		↘	0.34	0.27
Share of energy-related emissions in industrial GHG emissions	33.7	33.2	33.3	32.3	33.9	32.8	32.5	↘	44.8	42.5
Energy-related GHG emissions intensity of manufacturing and construction, kg/€	73.2	73.0	66.6	68.2	61.2	52.4	-	↘	158.4	132.9
Share of electricity and renewables in final energy consumption in manufacturing, %	42.5	43.3	43.9	43.9	42.9	44.9	46.7	↗	43.3	44.2
Energy intensity of manufacturing, GWh/€	0.60	0.60	0.55	0.60	0.55	0.47	0.40	↘	1.29	1.09
Share of energy-intensive industries in manufacturing production						13.0				7.3
GHG emissions intensity of production in sector [...], kg/€										
- paper and paper products (NACE C-17)	0.16	0.16	0.13	0.10	0.12	0.14	-	-	0.73	0.68
- chemicals and chemical products (NACE C20)	0.09	0.09	0.08	0.07	0.07	0.07	-	-	1.25	1.26
- other non-metallic mineral products (NACE C23)	2.00	1.90	1.88	2.03	1.79	1.47	-	-	2.53	2.24
- basic metals (NACE C24)	0.24	0.26	0.23	0.23	0.23	0.17	-	-	2.79	3.49
Reduction of effort sharing emissions		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**		**2018**	**2023**
GHG emission reductions relative to base year, %					-21.1	-23.9	-24.9			
- domestic road transport		-2.0	-3.5	-11.1	-9.6	-10.7	-14.2	↘	1.4	5.2
- buildings		-41.3	-45.2	-48.7	-47.6	-54.2	-54.2	↘	21.4	32.9
	2005				**2021**	**2022**	**2023**	**Target**	**WEM**	**WAM**
Effort sharing: GHG emissions, Mt; target, gap, %	40.4				31.9	30.7	30.3	-50.0	-5.6	0

Sustainable industry	Denmark							Trend	EU-27	
Circular economy transition		**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**		**2018**	**2021**
Material footprint, tonnes per person		23.2	24.2	22.5	23.1	23.8	21.9	↘	14.7	15.0
Circular material use rate, %		8.1	7.6	7.6	8.6	9.3	9.1	↗	11.6	11.1
Resource productivity, €/kg		2.2	2.2	2.3	2.4	2.6	2.7	↗	2.1	2.3
Zero pollution industry										
Years of life lost due to PM2.5, per 100,000 inhabitants		397	317	190	220	318	-	↗	702	571
Air pollution damage cost intensity, per thousand € of GVA					5.2					27.5
Water pollution intensity, kg weighted by human factors per bn € GVA						0.2				0.9

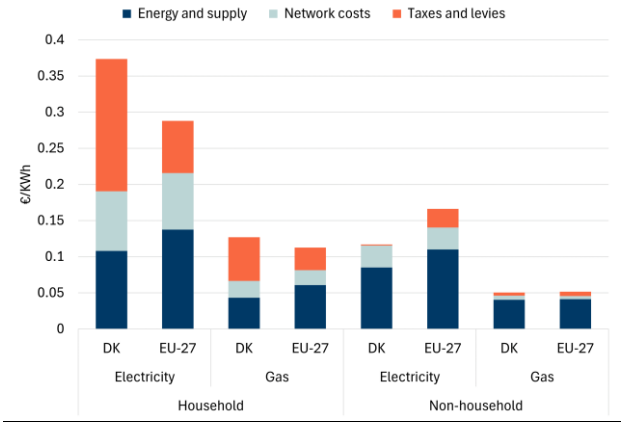
Kilde: **Nettonulindustri:** Europa-Kommissionen: "The net-zero manufacturing industry landscape across Member States: Final Report", 2025. **Omstilling af bilindustrien:** Eurostat. **Kritiske råstoffer:** Eurostat. **Modvirkning af klimaændringer:** Se fodnoterne i afsnittet "Modvirkning af klimaændringer", reduktion af indsatsfordelingsemissioner: EEA's drivhusgasdatafremviser, Europa-Kommissionen, statusrapport om klimaindsatsen, 2024. **Bæredygtig industri:** Antal tabte leveår på grund af PM2,5: Eurostat og EEA, Harm to human health from air pollution in Europe: burden of disease status, 2024. Luftforureningsskader: EEA, EU large industry air pollution damage costs intensity, 2024. Omfattede emissioner: As, benzen, Cd, Cr, Hg, NH_3, Ni, NMVOC, NOX, Pb, dioxiner, PM10, PAH og SOX. Vandforureningsintensitet: EEA, EU large industry water pollution intensity, 2024. Udslip til vand omfattet af cadmium, bly, kviksølv og nikkel. Andre indikatorer: Eurostat.

Dette bilag skitserer de fremskridt, der er gjort, og de aktuelle udfordringer med hensyn til at forbedre energikonkurrenceevnen og prisoverkommeligheden og samtidig fremme omstillingen til nettonulemission. Det gennemgår de foranstaltninger og mål, der foreslås i det endelige (udkast til) ajourføringer af de nationale energi- og klimaplaner for 2030.

Danmark har gjort fremskridt med yderligere tilpasning af sit elnet og energisystem i lyset af sine mål for ren energi. Der arbejdes på at forbedre sammenkoblingen (allerede over EU-gennemsnittet) og udvide nettet. For at håndtere yderligere elektrificering og øget udbredelse af vedvarende energi er det vigtigt, at Danmark fortsat koordinerer indsatsen og overvåger udfordringerne gennem den nationale energikrisetaskforce. Arbejdet med at øge fleksibilitetskilderne er også i gang, men håndtering af restriktioner og fjernelse af hindringer for aggregatorers deltagelse i balanceringstjenester er afgørende for at forbedre integrationen af prisfleksibelt elforbrug. Danmark vil drage fordel af en yderligere indsats med hensyn til boligsektorens energimæssige ydeevne i betragtning af de foregående års nedadgående tendens i det endelige energiforbrug. For at opfylde målene for ren energi arbejdes der på at forbedre nettet og sikre en stabil og effektiv energiforsyning. Overordnet set bør der gøres en indsats for at øge energieffektiviteten (navnlig i boligsektoren) og forbedre fleksibiliteten i energisystemet.

Energipriser og -omkostninger

Figur A8.1: ***Energipriskomponenter i detailleddet for husholdninger og erhvervsforbrugere, 2024***

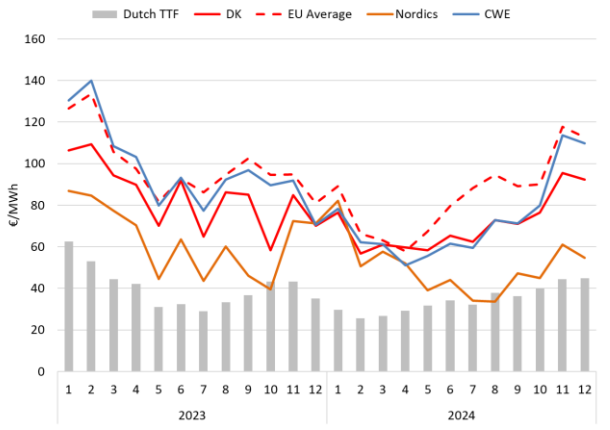
i) For privatkunder er forbrugsintervallet DC for elektricitet og D2 for gas. Skatter og afgifter vises inklusive moms.
ii) For erhvervsforbrugere er forbrugsintervallet ID for elektricitet og I4 for gas. Skatter og afgifter vises ekskl. moms og refusionsberettigede afgifter, da disse typisk inddrives af virksomhederne.
Kilde: Eurostat.

Danmarks detailpriser på elektricitet steg i 2024 for både husholdninger og erhvervsforbrugere. For husholdninger var elpriserne i Danmark de næsthøjeste i EU, mens de for erhvervsforbrugere lå betydeligt under EU-gennemsnittet på det fjerdelaveste niveau i EU. Detailpriserne på gas faldt for begge kategorier, men lå dog fortsat over EU-gennemsnittet for husholdninger. I forbindelse med husholdningernes detailpriser på elektricitet og gas var andelen af skatter og afgifter (inklusive moms) betydeligt højere end EU-gennemsnittet (49 % og 47,6 % sammenlignet med et EU-gennemsnit på henholdsvis 25 % og 15,4 %), og andelen af energi- og forsyningsomkostninger lå fortsat under EU-gennemsnittet med en betydelig reduktion i forhold til 2023, mens netomkostningerne stort set er på niveau med EU-gennemsnittet. For erhvervsforbrugere var andelen af skatter og afgifter (ekskl. moms) i den endelige pris mere end 10 gange lavere end EU-gennemsnittet for elektricitet og lidt lavere for gas.

Takket være en stor andel af vedvarende energi (88,0 %) i sit elektricitetsmiks havde Danmark EU's syvendelaveste engrospriser

på elektricitet med et gennemsnit på 70,7 EUR/MWh i 2024([138]) (EU-gennemsnit på 84,7 EUR/MWh). Sammen med den bredere nordiske region oplevede Danmark prisstigninger i vintermånederne i begyndelsen af 2024, som fandt sted midt i betydelige efterspørgselsstigninger som følge af en kold vinter (henholdsvis +15,5 % og +14,2 % i januar og februar i forhold til samme periode i 2023). Priserne steg igen på grund af prisstigninger på de centralvesteuropæiske markeder på grund af dunkelflaute.

Figur A8.2: ***Månedlige gennemsnitlige day-ahead-engrospriser på elektricitet og europæiske benchmarkpriser på naturgas (nederlandsk TTF)***

i) Title Transfer Facility (TTF) er et virtuelt handelspunkt for naturgas i Nederlandene. Den tjener som det primære benchmark for de europæiske naturgaspriser.
ii) Norden og Central Vesteuropa leverer henholdsvis gennemsnitspriser på de nordiske markeder (Danmark, Finland og Sverige) og de centralvesteuropæiske markeder (Belgien, Frankrig, Tyskland, Luxembourg, Nederlandene og Østrig).
Kilde: S&P Platts og ENTSO-E.

Fleksibilitet og elnet

Danmark er godt sammenkoblet med EU-markedet og planlægger at styrke sammenkoblingskapaciteten yderligere. Medlemsstaterne skal sikre, at mindst 70 % af den tekniske grænseoverskridende kapacitet er til rådighed for handel. Danmark indgår i kapacitetsberegningsregionerne Hansa([139]) og Nordic([140]). For begge regioner er der for det meste tendens til en meget høj tilgængelig kapacitet for grænseoverskridende handel. Det er imidlertid vigtigt at operationalisere det regionale koordinationscenter for at sikre en gnidningsløs koordinering inden for regionen og med nabolandene. Danmark har til hensigt at udvikle projekter med fokus på grænseoverskridende forbindelser (f.eks. Nordsøenergiøen([141]) og Energiøen Bornholm, som er en hybrid offshoresamkøringslinje med Tyskland).

Danmarks sammenkoblingsniveau oversteg EU's mål og forventes fortsat at være højt. Ifølge Danmarks endelige ajourførte nationale energi- og klimaplan forventes sammenkoblingsniveauet at være på 31,7 % senest i 2030 og dermed at overstige EU's sammenkoblingsmål på 15 % senest i 2030. Sammenkoblingsniveauet var allerede 36 % i 2024. Danmark er i færd med at analysere mulighederne for yderligere sammenkoblinger og geninvesteringer i samarbejde med andre lande og TSO'er. Landet planlægger at blive nettoeksportør af grøn energi inden 2030.

Der er planlagt investeringer i netudvidelse og grænseoverskridende energiprojekter for at imødekomme den øgede efterspørgsel. Energinet planlægger at bygge ca. 2 700 kilometer elnet i 2030 for at imødekomme den øgede efterspørgsel på det nationale net. Danmark har flere elprojekter af fælles interesse: Nordsøenergiøen med Tyskland og Nederlandene og Energiø Bornholm med Tyskland. Med hensyn til brintprojekter af fælles interesse har Danmark én brintsammenkoblingslinje til Tyskland, som støttes af EU-finansiering på næsten 13 mio. EUR fra Connecting Europe-faciliteten (CEF).

Gennemførelsen af anbefalingerne fra den nationale energikrisetaskforce (NEKST) er afgørende for at fortsætte de positive fremskridt med hensyn til infrastruktur. NEKST's arbejde finansieres delvist af EU gennem genopretnings- og resiliensfaciliteten. Den offentliggjorde 34 anbefalinger i december 2024 om hurtigere og mere effektiv udvidelse af

([138]) Fraunhofer (ENTSO-E data)
([139]) Kapacitetsberegningsregionen Hansa dækker Danmark, Tyskland, Nederlandene, Norge, Polen og Sverige. En kapacitetsberegningsregion er en gruppe lande, der beregner grænseoverskridende elektricitetshandelsstrømme sammen.
([140]) Danmark, Finland, Norge og Sverige er en del af kapacitetsberegningsregionen Nordic.
([141]) Det forventes, at Belgien, Tyskland og Nederlandene vil blive sammenkoblet gennem projektet.

energiinfrastrukturen i Danmark (herunder 16 anbefalinger om udstedelse af tilladelser til energiinfrastruktur). Den 20. december 2024 blev der undertegnet en politisk aftale om hurtigere og mere effektiv udvidelse af elnettet([142]). Aftalens parter støttede udpegelsen af tre fremskyndelsesområder for at sikre enklere og hurtigere tilladelser til elinfrastruktur, herunder ved at undtage elinfrastrukturprojekter i fremskyndelsesområder fra en miljøkonsekvensvurdering (VVM). De har også forpligtet sig til at gennemføre nogle af NEKST's anbefalinger, herunder nye ekspropriationsprocedurer.

Koordinering af udbygningen af elnettet og kortlægning af flaskehalse bør prioriteres. Med henblik på yderligere elektrificering og større udbredelse af vedvarende energi kommer NEKST til at spille en central rolle i koordineringen af udviklingen med henblik på at tilpasse og udvide elnettet og tackle udfordringer som f.eks. eventuelle flaskehalse. Begrænsningen af vedvarende energikilder overvåges i øjeblikket ikke, men tabet af elnet anslås til 2 % i transmissionen og 4 % i distributionen([143]).

Danmark gør fremskridt med hensyn til at fremme fleksibilitetskilder. Danmarks operationelle ellagringskapacitet (som rapporteret i den endelige ajourførte nationale energi- og klimaplan) er på ca. 3,9 MW (hovedsagelig kemisk og elektrokemisk). Danmark planlægger centrale politikker og foranstaltninger, der skal tilskynde til udbredelse af fleksibilitetstjenester, aggregatorer og prisfleksibelt elforbrug. Disse omfatter en rapport om den nye "markedsmodel 3.0" med henblik på at udvikle fleksible markeder med konkrete anbefalinger og indsatsområder. Arbejdet understøttes af en behovsvurdering senest i 2027.

Bestræbelserne på at fremme fleksibiliteten i Danmarks energisystem er i gang, men der skal gøres noget ved hindringerne for integration af efterspørgselsreaktionen. Udviklingen af et fleksibilitetsforum, der skal bringe markedsaktører og interessenter sammen, forventes i høj grad at fremme fleksibiliteten i det danske energisystem. Danmark har et projekt (PCI) i støbeskeen om avanceret brintdrevet trykluftlagringsteknologi med en lagringskapacitet på op til 19 GWh pr. cyklus. Deltagelse i balanceringstjenester på efterspørgselssiden er tilladt, men med forskellige begrænsninger (navnlig for aggregatorer)([144]). Danmark bør derfor revidere restriktionerne og fjerne hindringerne for aggregatorers deltagelse i balanceringstjenester for at forbedre integrationen af prisfleksibelt elforbrug. En løbende overvågningsramme og inddragelse af interessenter vil sikre, at anvendelsen af fleksibilitetsressourcer er i overensstemmelse med den planlagte behovsvurdering senest i 2027.

Danmark har indført en ramme og værktøjer, der fremmer dynamisk prissætning. Udbredelsen af intelligente elmålere i husholdninger er 100 %. Priserne er ikke reguleret i Danmark, og forbrugerne har adgang til forskellige typer markedsbaserede kontrakter. Danmark har etableret en ramme, der giver borgerne mulighed for at engagere sig aktivt i energifællesskaber. Der er registreret 641 energifællesskaber.

Elektricitetens andel af det endelige energiforbrug er fortsat forholdsvis lav (navnlig inden for transport), og dette tyder på, at der er potentiale for yderligere elektrificering. I 2023 tegnede elektricitet sig for 20,1 % af Danmarks endelige energiforbrug (under EU-gennemsnittet på 22,9 %), og denne andel har været stort set stagnerende i det seneste årti([145]). Elektricitet tegnede sig for henholdsvis 20,2 % og 32,8 % af husholdningernes og industriens endelige energiforbrug (se også bilag 6 om effektive institutionelle rammer). Transportsektorens endelige energiforbrug var fortsat ubetydeligt på 2,1 %. Yderligere fremskridt inden for elektrificering på tværs af sektorer vil bidrage til omkostningseffektiv dekarbonisering af økonomien og give forbrugerne fordelene ved produktion af vedvarende energi til overkommelige priser. I andet halvår af 2024 var husholdningernes elpriser i Danmark blandt de højeste i EU med elpriser, der kostede 2,8 gange

([142])Klima-, Energi- og Forsyningsministeriet, 2024, Bred aftale sikrer hurtigere og mere effektiv udbygning af elnettet.

([143])IEA's gennemgang af energipolitik (Denmark 2023 – Energy Policy Review).

([144])Ifølge ACER findes en af de mest restriktive balanceringstjenester i EU i Danmark (*ACER-MMR 2023: Barriers to demand response).

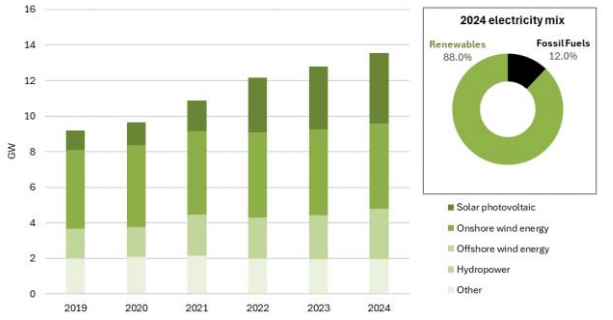
([145])Den samlede årlige vækstrate var 0,1 % mellem 2013 og 2023. Minimums-/maksimumsandele var henholdsvis 19,1 % og 20,5 %.

mere pr. enhed end gas før skat og 2,9 gange mere efter. Skatter og afgifter udgjorde 56,1 % af elpriserne (mod 52,5 % for gas). For energiintensive industrier lå priserne lidt under EU-gennemsnittet. Med lavere afgifter på elektricitet end gas for dette forbrugersegment er der begrænset plads til finanspolitiske tilpasninger, hvilket betyder, at industrielle forbrugere primært vil drage fordel af lavere engrospriser([146]).

Vedvarende energi og langsigtede kontrakter

2024 var et rekordår for Danmark med hensyn til vedvarende energi, hvor 88 % af landets elektricitetsmiks blev leveret af vedvarende energi([147]). Den installerede kapacitet til vedvarende energi steg med næsten 6 % i 2024, og den samlede kapacitet til vedvarende energi nåede således op på 13539 MW (se figur A6.2). Den dækkede imidlertid den samme andel af elektricitetsmikset som i 2023 på grund af øget efterspørgsel efter elektricitet som følge af elektrificering.

Figur A8.3: ***Danmarks installerede kapacitet for vedvarende energi (venstre) og sammensætningen af elektricitetsproduktionen (højre)***

"Andet" omfatter vedvarende kommunalt affald, faste biobrændstoffer, flydende biobrændstoffer og biogas.
Kilde: IRENA og Ember.

Danmarks elektricitetsmiks er domineret af vindkraft. I 2023 havde Danmark den højeste andel af vindkraft i sit elektricitetsmiks i EU (58 %), hvilket er langt over EU-gennemsnittet (38,5 %)([148]). På grundlag af den store acceleration i udbredelsen af solenergi siden 2021 var den samlede installerede kapacitet i 2024 3,9 GW (+0,42 GW, en stigning på 11,8 % i forhold til 2023). Den installerede vindkapacitet steg betydeligt i 2024 i Danmark med 0,34 GW (4,7 %) – hovedsagelig på grund af havvindkraft – og nåede op på 7,6 GW i 2024([149]).

Danmark gjorde gode fremskridt i 2024 med hensyn til at fremskynde planlægnings- og tilladelsesprocesserne for vedvarende energi og tilhørende infrastruktur. Landet var den første medlemsstat, der gav meddelelse om fuld gennemførelse af de tilladelsesregler, der skulle være gennemført senest i juli 2024 i henhold til det omarbejdede direktiv om vedvarende energi (RED III)([150]). Mere specifikt er der indført forenklede regler for små vedvarende energikilder og for repowering af eksisterende anlæg samt overvågning af RED III-fristerne. Der er endvidere vedtaget en lovgivningsmæssig ramme([151]) for landenergiparker, hvor vind-, sol- og Power-to-X-anlæg kan kombineres, samt foranstaltninger til

([146])Analyse baseret på data fra Eurostat for andet halvår af 2024. For husholdningsforbrugere er forbrugsintervallet DC for elektricitet og D2 for gas, som henviser til mellemstore forbrugere og giver et indblik i prisoverkommelighed. For erhvervsforbrugere er forbrugsintervallet ID for elektricitet og I4 for gas, som omfatter store forbrugere, hvilket giver et indblik i den internationale konkurrenceevne (den pris, der anvendes til beregningen, omfatter ikke moms og andre refusionsberettigede skatter/afgifter/gebyrer, da erhvervsforbrugere normalt er i stand til at inddrive moms og visse andre skatter).

([147])Ember, Yearly Electricity Data.

([148])ESTAT Shares.

([149])IRENA, 2025, *Renewable capacity statistics*.

([150])Europa-Parlamentet og Rådet, 2023, Direktiv (EU) 2023/2413.

([151])Folketinget, 2024, L 166 – 2023-24 (som vedtaget):Forslag til en lov om statsligt udpegede energiparker, Folketinget.

fremme af flere arealanvendelser. Der arbejdes også på at strømline miljøgodkendelsesprocessen.

Danmark sigter mod at øge sin andel af vedvarende energi betydeligt med fokus på at udvide produktionen af sol- og vindenergi. Danmarks endelige ajourførte nationale energi- og klimaplan indeholder fremskrivninger, der viser, at andelen af vedvarende energikilder vil nå op på 73,8 % af det endelige energiforbrug senest i 2030 og allerede vil overstige 100 % i elsektoren senest i 2028 under de eksisterende politikker. Senest i 2030 sigter Danmark mod at sikre en firedobling af elproduktionen fra sol og vind, hvilket overstiger de nuværende fremskrivninger. Udbredelsen af vedvarende energi i Danmark er markedsbaseret. Ikke desto mindre har Danmark, som en del af tilsagnene om vindenergi([152]) inden for rammerne af den europæiske handlingsplan for vindkraft, forpligtet sig til at installere en onshorevindkapacitet på 0,84 GW og en offshorevindkapacitet på 1,5 GW mellem 2024 og 2027.

Danmark har ingen uberettigede hindringer for elkøbsaftaler og klarer sig bedst med hensyn til at indgå elkøbsaftaler. Ifølge den endelige ajourførte nationale energi- og klimaplan er der ingen uberettigede hindringer for indgåelse af elkøbsaftaler i Danmark. I 2023 var Danmark en af de ti bedste medlemsstater med hensyn til antallet af indgåede elkøbsaftaler, som omfattede visse elkøbsaftaler med flere købere([153]).

Energieffektivitet

Danmarks endelige energiforbrug forblev næsten uændret, men der bør fortsat gøres en indsats for at nå de EU-fastsatte energieffektivitetsmål senest i 2030. På trods af energieffektivitetsgevinster i primærenergiforbruget ændrede det endelig energiforbrug sig næsten ikke. I 2023 faldt primærenergiforbruget med 2,3 % til 15,35 Mtoe. Det endelige energiforbrug voksede med 0,3 % til 13,37 Mtoe. Begge tal ligger dog et godt stykke under det gennemsnitlige energiforbrug i det foregående årti. Sammenlignet med 2022 faldt det endelige energiforbrug i industrien (-6,3 %), men voksede i boligsektoren (2,1 %) og transportsektoren (1,8 %). I servicesektoren var ændringen i det endelige energiforbrug af mindre omfang – det faldt med 0,1 %. Som følge af det omarbejdede energieffektivitetsdirektiv([154]) skal Danmark forsøge at nå et primærenergiforbrug på 15,52 Mtoe og et endeligt energiforbrug på 13,73 Mtoe senest i 2030.

En yderligere indsats i boligsektoren vil hjælpe Danmark med at nå sit 2030-reduktionsmål for bygningers energiforbrug. Dette ville især være tilfældet, fordi den nedadgående tendens i tidligere år inden for fast ejendom til beboelse kan vendes. Den endelige nationale energi- og klimaplan er ikke tilstrækkelig konkret med hensyn til foranstaltningerne til dekarbonisering af Danmarks bygningsmasse senest i 2050.

Danmark har givet meddelelse om sin omfattende vurdering af opvarmning og køling. Den identificerer potentialet for anvendelse af højeffektiv kraftvarmeproduktion og effektiv fjernvarme og fjernkøling i overensstemmelse med det omarbejdede energieffektivitetsdirektivs artikel 25, stk. 1. Opvarmning og køling udgjorde 82 % af Danmarks endelige energiforbrug for boliger i 2022. Der blev solgt ca. 57 000 varmepumper i 2023 (et fald på 36 % i forhold til 2022). Allerede i 2013 blev der indført et forbud mod at installere fossile brændsels- og gaskedler i nye bygninger. Anvendelsen af naturgas til rumopvarmning i eksisterende bygninger vil blive udfaset senest i 2030.

Danmark har en national finansieringsramme for energieffektivitet, men der er potentiale for yderligere forbedringer. Den nationale finansieringsramme, der mobiliserer investeringer i energieffektivitet, består hovedsagelig af tilskud, subsidier og skattenedsættelser. Mange har været i drift i flere år nu. I 2024 ophørte støtteordningen for varmepumpeabonnementer. Den største støtteordning (aftalen om grøn renovering af socialt boligbyggeri([155]) fra 2020) har med succes kombineret offentlige og private finansieringskilder. Der bør dog fortsat gøres en indsats for at øge andelen af privat finansiering i

([152])2023, Wind Pledges – European Wind Power Action.
([153])Pexapark, 2024, European PPA Market Outlook 2024.

([154]) Europa-Parlamentets og Rådets Direktiv (EU) 2023/1791.

([155])Transportministeriet, 2020, Bred politisk aftale om grøn renovering af almene boliger.

andre energieffektivitetsforanstaltninger. Med hensyn til støttede sektorer fokuserer Danmarks nationale finansieringsramme primært på bygninger og opvarmning for at støtte en omstilling til fjernvarme og varmepumper. Danmark ville drage fordel af (gennem yderligere ændringer i den nationale finansieringsramme) at sikre, at landet er lydhør over for opfyldelsen af de langsigtede politiske mål for energieffektivitet.

Danmark har ikke identificeret et betydeligt antal husstande, der er ramt af energifattigdom. Energifattigdom håndteres gennem socialpolitikker (f.eks. finansiel støtte, der er tilgængelig gennem sociale sikringsforanstaltninger) og godtgørelse af varmerelaterede udgifter. Der er nationale initiativer, der skal give forbrugerne større klarhed over og forståelse for deres elregninger.

Forsyningssikkerhed og diversificering

Danmark gør fremskridt med hensyn til yderligere at sikre gasforsyningssikkerheden. Gasforbruget faldt med 0,5 point mellem 2022 og 2023 og forblev stabilt i 2024. Gasproduktionen i Danmark steg med 36 % hvert år. Danmark importerer ikke gas fra Rusland.

Tekniske problemer med gasinfrastrukturen i 2024 forventes at blive løst, hvilket vil stabilisere gasforsyningen i 2025. Uforudsete tekniske udfordringer på Tyra-platformen påvirkede den indenlandske gasproduktion. Vedligeholdelse ved indgangspunktet fra Europipe II og Baltic Pipe reducerede gasstrømmene til Danmark i 2024. Nogle af disse udfordringer blev håndteret ved udgangen af 2024, men andre var uløste og resulterede i et lavere niveau af oplagring i efteråret 2024. Afskaffelsen af den tyske lagerafgift i december 2024 og afhjælpningen af tekniske problemer i de første måneder af 2025 betyder, at gasforsyningen forventes at forblive stabil i 2025.

Danmarks stigende afhængighed af vedvarende energikilder understøtter landets bestræbelser på at nå sine mål om forsyningssikkerhed og diversificering (på trods af en stigning i olieforbruget i 2023). De positive fremskridt med hensyn til vedvarende energis rolle i Danmarks energimiks fortsatte i 2023. Næsten halvdelen (45,2 %) af Danmarks energiforbrug([156]) blev leveret af vedvarende energi (og biobrændstoffer), 39,3 % af olie og olieprodukter, 8,4 % af naturgas og resten af faste fossile brændstoffer og ikke-vedvarende affald. Danmark bør arbejde på at fortsætte denne tendens, fordi forbruget af olie er steget siden 2022.

Subsidier til fossile brændstoffer

I 2023 udgjorde miljøskadelig([157]) subsidier til fossile brændstoffer uden en planlagt udfasning inden 2030 0,06 %([158]) af Danmarks BNP([159]) under det EU-vægtede gennemsnit på 0,49 %. Skatteforanstaltninger tegnede sig for 94 % af dette beløb, mens direkte tilskud udgjorde 6,1 %. Desuden var Danmarks effektive CO_2-sats for 2023([160]) i gennemsnit 101,68 EUR pr. ton CO_2, hvilket er over det EU-vægtede gennemsnit på 84,80 EUR([161]).

([156])Indenlandsk bruttoforbrug (Eurostat).

([157]) Direkte subsidier til fossile brændstoffer, der tilskynder til at opretholde eller øge tilgængeligheden af fossile brændstoffer og/eller anvendelsen af fossile brændstoffer.

([158]) Tælleren er baseret på mængder, som de danske myndigheder har oplyst via den nationale energi- og klimastatusrapport for 2025. For alle medlemsstater omfatter den offentlige FoU-udgifter til fossile brændstoffer som indberettet af IEA (energiteknologisk FoU-budgetter) og udelukker, af hensyn til den metodologiske sammenhæng, punktafgiftsfritagelse for petroleum, der forbruges i lufttrafikken inden for EU-27.

([159]) Bruttonationalprodukt 2023 i markedspriser, Eurostat.

([160]) Den effektive CO_2-sats er summen af CO_2-afgifter, ETS-tilladelsespriser og brændstofafgifter, der repræsenterer den samlede effektive CO_2-sats, som betales for emissioner.

([161]) OECD (2024), Pricing Greenhouse Gas Emissions 2024.

Tabel A8.1: ***Centrale energiindikatorer***

	Denmark				EU			
	2021	**2022**	**2023**	**2024**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Household consumer - Electricity retail price (EUR/KWh)	**0.3173**	**0.5215**	**0.3681**	**0.3736**	**0.2314**	**0.2649**	**0.2877**	**0.2879**
Energy & supply [%]	23.5%	46.7%	44.7%	29.0%	36.6%	54.3%	55.6%	47.8%
Network costs	16.2%	10.9%	20.8%	22.1%	26.7%	25.3%	24.8%	27.2%
Taxes and levies including VAT	60.2%	42.4%	34.6%	49.0%	36.7%	20.3%	19.6%	25.0%
VAT	20.0%	20.0%	20.0%	20.0%	14.5%	13.4%	13.8%	14.6%
Household consumer - Gas retail price	**0.1067**	**0.1797**	**0.1437**	**0.1269**	**0.0684**	**0.0948**	**0.1121**	**0.1128**
Energy & supply	38.9%	72.2%	45.2%	34.1%	43.7%	61.0%	64.5%	53.9%
Network costs	11.1%	7.7%	12.1%	18.3%	22.5%	17.3%	17.1%	18.3%
Taxes and levies including VAT	50.0%	20.0%	42.7%	47.6%	33.8%	21.7%	18.4%	27.8%
VAT	20.0%	24.5%	20.0%	20.0%	15.5%	11.6%	10.2%	13.6%
Non-household consumer - Electricity retail price	**0.0979**	**0.1872**	**0.1220**	**0.1169**	**0.1242**	**0.1895**	**0.1971**	**0.1661**
Energy & supply	46.8%	62.5%	59.1%	49.7%	43.0%	66.5%	63.0%	55.8%
Network costs	14.6%	8.6%	13.8%	17.6%	15.8%	10.7%	11.9%	15.5%
Taxes and levies excluding VAT	4.4%	0.7%	1.1%	1.3%	30.4%	9.9%	11.2%	15.4%
Non-household consumer - Gas retail price	**0.0528**	**0.1219**	**0.0538**	**0.0506**	**0.0328**	**0.0722**	**0.0672**	**0.0517**
Energy & supply	62.1%	71.6%	59.8%	57.1%	66.2%	77.3%	77.3%	68.7%
Network costs	4.0%	2.1%	6.7%	8.0%	7.7%	3.8%	5.3%	7.1%
Taxes and levies excluding VAT	8.9%	3.8%	8.2%	8.7%	12.5%	6.1%	7.3%	11.6%
Wholesale electrity price (EUR/MWh)	87.8	213.7	84.3	71.1	111.0	233.2	99.1	84.7
Dutch TTF (EUR/MWh)	*n/a*	*n/a*	*n/a*	*n/a*	46.9	123.1	40.5	34.4

	2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**2024**
Gross Electricity Production (GWh)	**31,023**	**30,370**	**29,517**	**28,729**	**33,051**	**35,124**	**33,733**	-
Combustible Fuels	15,473	15,500	12,387	11,201	15,671	13,884	10,957	-
Nuclear	-	-	-	-	-	-	-	-
Hydro	18	15	17	17	16	15	20	-
Wind	14,780	13,902	16,150	16,330	16,054	19,022	19,393	-
Solar	751	953	963	1,181	1,309	2,203	3,363	-
Geothermal	-	-	-	-	-	-	-	-
Other Sources	-	-	-	-	-	-	-	
Gross Electricity Production [%]								
Combustible Fuels	49.9%	51.0%	42.0%	39.0%	47.4%	39.5%	32.5%	-
Nuclear	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
Hydro	0.1%	0.0%	0.1%	0.1%	0.0%	0.0%	0.1%	-
Wind	47.6%	45.8%	54.7%	56.8%	48.6%	54.2%	57.5%	-
Solar	2.4%	3.1%	3.3%	4.1%	4.0%	6.3%	10.0%	-
Geothermal	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
Other Sources	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	-
Net Imports of Electricity (GWh)	**4,563**	**5,224**	**5,811**	**6,883**	**4,869**	**1,363**	**3,133**	-
As a % of electricity available for final consumption	14.1%	16.4%	18.0%	21.9%	14.5%	4.2%	9.9%	-
Electricity Interconnection [%]	**50.6%**	**49.7%**	**49.0%**	**51.0%**	**45.8%**	**42.7%**	**41.3%**	**36.0%**
Share of renewable energy consumption - by sector [%]								
Electricity	59.9%	62.4%	65.3%	65.3%	72.9%	77.2%	79.4%	-
Heating and cooling	44.1%	45.0%	47.3%	51.1%	51.3%	52.3%	54.9%	-
Transport	6.9%	6.9%	7.1%	9.7%	10.5%	10.4%	10.8%	-
Overall	34.4%	35.2%	37.0%	31.7%	41.8%	42.4%	44.4%	-

	2020	**2021**	**2022**	**2023**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Import Dependency [%]	**44.9%**	**32.2%**	**42.8%**	**38.9%**	**57.5%**	**55.5%**	**62.5%**	**58.3%**
of Solid fossil fuels	67.4%	10.9%	105.5%	108.4%	35.8%	37.2%	45.9%	40.8%
of Oil and petroleum products	55.3%	30.3%	53.3%	50.4%	96.8%	91.7%	97.8%	94.5%
of Natural Gas	37.4%	27.8%	27.1%	13.4%	83.6%	83.6%	97.6%	90.0%
Dependency from Russian Fossil Fuels [%]								
of Natural Gas	0.0%	0.0%	0.0%	0.0%	41.0%	40.9%	20.7%	9.3%
of Crude Oil	12.2%	16.4%	1.6%	0.0%	25.7%	25.2%	18.4%	3.0%
of Hard Coal	96.6%	89.5%	14.0%	0.0%	49.1%	47.4%	21.5%	1.0%

	2017	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**
Gas Consumption (in bcm)	**3.3**	**3.2**	**3.1**	**2.9**	**3.1**	**2.4**	**2.3**
Gas Consumption year-on-year change [%]	-1.4%	-2.2%	-2.8%	-8.3%	7.0%	-22.0%	-1.5%
Gas Imports - by type (in bcm)	**0.5**	**0.4**	**1.1**	**2.7**	**2.5**	**2.7**	**8.6**
Gas imports - pipeline	0.5	0.4	1.1	2.7	2.5	2.7	8.6
Gas imports - LNG	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Gas Imports - by main source supplier [%]							
Norway	80.0%	74.4%	12.8%	0.0%	0.0%	28.4%	94.7%
Germany	19.5%	25.1%	86.9%	99.9%	99.9%	71.6%	5.3%

Kilde: Eurostat, ENTSO-E og S&P Platts.

I Danmark er landbruget den dominerende form for arealanvendelse([162]) og en væsentlig årsag til miljøforringelse. En central udfordring er at løse problemerne med forringelse af biodiversiteten, forurening af overfladevandområder og risikoen for oversvømmelser. Derimod er den overordnede kvalitet af grundvand og badevand i Danmark god, og rensningen af byspildevand opfylder de lovmæssige krav.

Klimatilpasning og -beredskab

Danmark er særligt sårbart over for kystoversvømmelser på grund af stigende vandstande i havene. Havstigningstakten varierer fra region til region med den mindste stigning i Nordjylland og den største stigning i Sydvestjylland. Havniveauet forventes at stige mellem 30 cm og 60 cm mod slutningen af århundredet([163]), hvilket fører til en tilsvarende stigning i vandstanden i forbindelse med stormfloder. Som følge heraf vil stormfloder kunne nå længere ind i landet. Omkring halvdelen af befolkningen er udsat for storme, og de fleste dyrkede arealer er udsat for kraftig nedbør([164]). I forhold til andre EU-lande påvirker tørke derimod kun et lille område i Danmark (1,7 % af jorden i 2023), hvilket er under EU-gennemsnittet (3,6 %)([165]).

Den danske befolkning er meget godt forsikret mod klimarisici. Danmark har den højeste andel af forsikrede økonomiske tab som følge af klimarelaterede ekstreme hændelser i EU med 62 % af de forsikrede økonomiske tab. På grund af en befolkningstæthed, der ligger over gennemsnittet, er de økonomiske tab pr. område imidlertid blandt de største. Antallet af dødsfald som følge af ekstreme vejrforhold er fortsat lavt og ligger et godt stykke under EU-gennemsnittet([166]).

I 2023 iværksatte Danmark en tilpasningsplan([167]) for at forbedre kystbeskyttelsen og beskytte byerne. Planen omfatter flere initiativer og afsætter ca. 175 mio. EUR til klimatilpasning for perioden 2025-2029. F.eks. vil der blive afsat over 30 mio. EUR om året til beskyttelse af den danske vestkyst. Planen tager også fat på udfordringer med en høj grundvandsstand i byerne, fremmer samarbejde og videndeling og udvikler nye rammer for kommunale kystprojekter. Den indeholder imidlertid ikke en klar forklaring af den rolle, som naturbaserede løsninger spiller i klimatilpasningspolitikken, selv om staten har det overordnede ansvar for tilpasning til klimaændringer. Den forbereder love, bekendtgørelser, retningslinjer og koordinerer indsatsen på tværs af statslige myndigheder. På lokalt plan er kommunerne ansvarlige for kortlægning af oversvømmelses- og erosionstruede områder, for planlægning og prioritering af klimatilpasningstiltag og for udstedelse af tilladelser til projekter. Kommunerne kan også integrere klimatilpasning i deres spildevandsplaner.

Vandresiliens

Overfladevandområder er i en skrøbelig tilstand. Ifølge vurderingen af de tredje vandområdeplaner har kun 29,9 % af overfladevandområderne en god/bedre økologisk tilstand/potentiale, og 1,7 % har en god kemisk tilstand. Hovedårsagen til den forringede økologiske tilstand er udvaskning af næringsstoffer fra husdyrgødning og gødning, der anvendes i landbruget, hvilket forårsager udbredt eutrofiering. De næringsstoffer, der findes i søer, omfatter fosfor og nitrater i kystvande. Den kemiske tilstand for de fleste overfladevandområder (92,7 %) er ukendt, og 5,6 % af vandområderne har status som god kemisk tilstand ikke opnået. Den lille prøve af klassificerede overfladevandområder tyder på en forværring af den kemiske vandtilstand forårsaget af giftige forurenende stoffer såsom kviksølv,

([162])Danmarks Statistik, 2023, Arealopgørelser.
([163])Danmarks Meteorologiske Institut, Ændringer i havniveau.
([164])OECD, 2024, *OECD Economic Surveys Denmark*, s. 54.
([165])Eurostat, tørkepåvirkningsområde for økosystemer [sdg_15_42].
([166])EEA, 2024, Economic losses from weather- and climate-related extremes in Europe.
([167])National Klimatilpasningsplan 1. Kommuner og Forsyning – Klimatilpasning.

anthracen, cadmium, bly og nonylphenoler. Kilden til og omfanget af denne forurening er uklar([168]).

I 2023 registrerede Danmark det værste niveau af iltudtømning i 21 år, der påvirkede store områder af kyst- og havområder. I 2024 forværredes situationen yderligere med næsten 50 % i forhold til 2023([169])([170]). Statsrevisorerne konstaterede i 2024, at mekanismerne til overvågning af anvendelsen af gødning er utilstrækkelige, og at der er risiko for uopdaget overdreven brug af kvælstof([171]). Baseret på nyere forskning([172]) steg de anslåede årlige omkostninger ved vandforurening, delvis forårsaget af for mange næringsstoffer, til 1,7 mia. EUR i 2020([173]) i Danmark. Aftalen om et Grønt Danmark har imidlertid til formål at reducere kvælstofforureningen med 13 780 ton om året([174]). Undtagelsen, der tillader kvægavlere at anvende en større mængde husdyrgødning, udløb endvidere den 31. juli 2024([175]).

Biodiversitet og økosystemer

Nedgangen i biodiversiteten giver fortsat anledning til alvorlig bekymring i Danmark. Forurening fra landbrug og blandede kilder (herunder udvaskning af næringsstoffer) skaber et betydeligt pres for de fleste beskyttede levesteder og arter([176]). Kun 5 % af levestederne blev rapporteret som havende en god bevaringsstatus i rapporteringsperioden 2013-2018. Dette er den næstlaveste værdi i EU. Bevaringsstatus for alle græsarealer, vådområder/tørveområder og skovhabitater, der er beskyttet i henhold til habitatdirektivet, er ugunstig-dårlig/utilstrækkelig([177]). Andelen af beskyttede arter i en god bevaringsstatus er faldet fra 32 % til 20 % siden den foregående vurdering([178]). Desuden bekræftes tabet af biodiversitet af indekset for almindelige agerlandsfugle – i Danmark har denne indikator vist en samlet negativ tendens i mere end to årtier og har ligget under EU-gennemsnittet i mere end et årti undtagen i 2020([179]). Danmark er også en af de EU-medlemsstater, der har det mindste skovareal pr. indbygger: I øjeblikket er 13 % af landet dækket af skov([180])([181]).

Andelen af landområder, der er omfattet af Natura 2000-nettet i Danmark, er den mindste i EU med 8,9 % mod EU-gennemsnittet på 18,6 %. Derimod ligger andelen af landets marine Natura 2000-lokaliteter på 18,2 %, der er et godt stykke over EU-gennemsnittet på 9 %([182]). Andelen af det samlede beskyttede område, herunder andre nationalt udpegede beskyttede områder, er større, men Danmarks beskyttede landområde ligger stadig under EU-gennemsnittet([183]). Der er behov for en yderligere indsats for at forbedre kvaliteten af bevaringsmålsætningerne for Natura 2000-områder, da udviklingen af et tilstandsvurderingssystem stadig ikke er afsluttet for visse naturtyper, herunder alle skovtyper([184]).

Aftalen om et Grønt Danmark har til formål at øge den beskyttede natur. Det er hensigten at beskytte 20 % af naturen i Danmark og skabe

([168])Europa-Kommissionen, 2025, Rapporter fra Kommissionen viser, at der er behov for hurtigere fremskridt i hele Europa for at beskytte vandområder og forvalte oversvømmelsesrisiciene bedre.

([169])Nationalt Center for Miljø og Energi, 2023, Iltsvind i danske farvande.

([170])Nationalt Center for Miljø og Energi, 2024, Iltsvind i danske farvande.

([171])Rigsrevisionen, beretning nr. 2/2024, 21.10.2024.

([172])Redigeret af Peter Birch Sørensen, 2024, *Danmarks grønne nationalprodukt*.

([173])12,5 mia. DKK målt i 2023-priser. Skønnene over forureningsomkostningerne er en undervurdering, fordi det f.eks. ikke var muligt at medtage alle typer forurenende stoffer i beregningerne.

([174])Ministeriet for Grøn Trepart, 2024, *aftale om Implementering af et Grønt Danmark*.

([175])Miljøministeriet, 2024, *"Kvægundtagelsen" ophører*. Undtagelsen gjaldt for 230 kg N/ha over de tilladte 170 kg N/ha.

([176])EEA, *Main pressures and threats*.

([177])EEA, 2024, *State of nature in the EU*.

([178])Vurderingerne af rapporteringsperioden 2013-2018 sammenlignet med rapporteringsperioden 2007-2012.

([179])Europa-Kommissionen, *Agri Sustainability Compass*. 1995: 109,54 DK/104,05 EU. 2010: 82,89 DK/85,58 EU. 2023: 66,84 DK/68,72 EU.

([180])Danmarks Statistik, 2023, *Arealopgørelser*.

([181])Klimarådet, 2024, *Danmarks fremtidige arealanvendelse*, link.

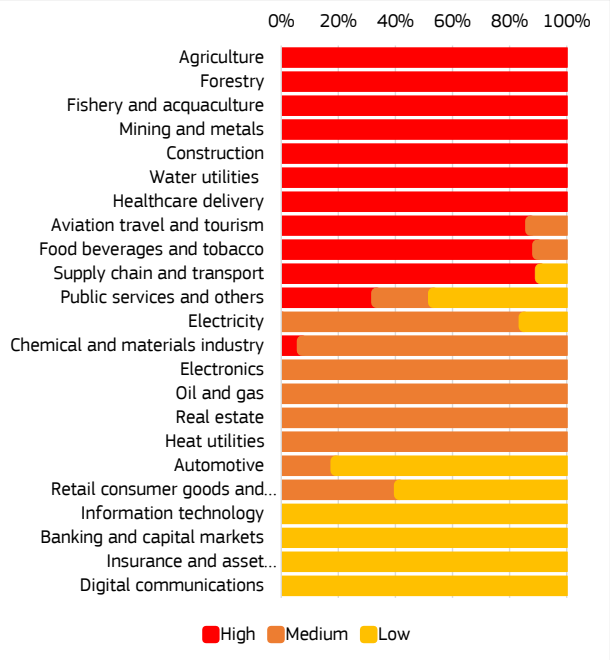
([182])Europa-Kommissionen, Natura 2000-barometer. Natura 2000-områder, 2023-data, tilgået i april 2025. Europa-Kommissionen, EU's dashboard over biodiversitetsstrategien. Natura 2000-havområder, 2022-data, tilgået i april 2025. De nyligt udlagte særligt beskyttede havområder øger Natura 2000-havområdet, men dette afspejles ikke i den oversigt (18,2 %), der anvendes i dette bilag.

([183])2022: Landområder: 15,1 % DK/26,1 % EU. Havområder: 18,8 % DK/12,3 % EU. De nyligt udlagte særligt beskyttede havområder øger det beskyttede havområde. Dette afspejles imidlertid ikke i de Eurostat-data (18,8 %), der anvendes i dette bilag. Statistikker | Eurostat, 12.3.2025.

([184])12 landhabitater, herunder alle skovtyper, 2 ferskvandshabitater og 8 marine habitater.

250 000 hektar ny skov, hvilket omfatter 100 000 hektar uberørt naturskov inden 2045([185]). I henhold til EU's biodiversitetsstrategi for 2030([186]), gav Danmark tilsagn om i) at forbedre bevaringsstatussen for levesteder og arter med faldende tendenser og ii) udvide det beskyttede område i havmiljøet. I oktober 2024 vedtog Danmark sin ajourførte nationale biodiversitetsstrategi og handlingsplan for at bidrage til de globale biodiversitetsmål([187]).

Figur A9.1: ***Direkte afhængighed(1) af økosystemtjenester(2) af bruttoværditilvæksten genereret af den økonomiske sektor i 2022***

(1) Afhængighed baseret på sektorens egne aktiviteter, undtagen værdikædeaktiviteter i lande og på tværs af internationale værdikæder. En høj afhængighed indikerer en høj potentiel eksponering for naturrelaterede chok eller forværrede tendenser, hvilket betyder, at forstyrrelsen af en økosystemtjeneste kan forårsage produktionssvigt og alvorlige økonomiske tab.
(2) Økosystemtjenester er økosystemernes bidrag til de fordele, der anvendes i økonomiske og andre menneskelige aktiviteter, herunder leveringstjenester (f.eks. levering af biomasse eller vandforsyning), regulerings- og vedligeholdelsestjenester (f.eks. regulering af jordkvalitet eller bestøvning) og kulturelle tjenester (f.eks. rekreative aktiviteter).
Kilde: Hirschbuehl m.fl., 2025, *The EU economy's dependency on nature*, link.

Danmarks økonomi er stærkt afhængig af økosystemtjenester, hvilket udgør en betydelig økonomisk og konkurrencemæssig risiko. Danmark har en høj grad af afhængighed af økosystemtjenester i forsyningskæden, som anslås til 26 % af bruttoværditilvæksten (BVT), hvilket er over EU-gennemsnittet på 22 %. Samlet set er 44 % af den danske økonomis BVT stærkt afhængig af økosystemtjenester. Flere sektorer, f.eks. landbrug, skovbrug, fiskeri, minedrift og metaller, bygge- og anlægsvirksomhed, vandforsyning og levering af sundhedsydelser (jf. figur A9.1), er særligt afhængige af økosystemtjenester. 100 % af den bruttoværditilvækst, der genereres af disse sektorer, er direkte afhængig af økosystemtjenester.

Forurening er dyrt. Baseret på nyere forskning([188]) er de anslåede årlige omkostninger ved truslen mod biodiversiteten på 8 mia. EUR, og tabet af arter er på næsten 7 mia. EUR([189]). Biodiversitetsomkostninger er den højeste omkostningskomponent i miljøomkostninger. De samlede omkostninger ved forurening har været stort set konstante mellem 1990 og 2019([190]), hvilket tyder på, at der ikke har været "grøn vækst" i de seneste tre årtier i Danmark, fordi den konventionelle nationalindkomst ikke har været ledsaget af faldende miljøomkostninger. Det miljøkorrigerede BNP i denne forskning anslås til 41 mia. EUR, hvilket er næsten 14 % lavere end det konventionelle BNP([191]).

Bæredygtigt landbrug og arealanvendelse

Danmarks kulstoffjernelse er i overensstemmelse med dets 2030-mål for arealanvendelse, ændringer i arealanvendelse og skovbrug (LULUCF). Danmark har kun registreret negative emissioner tre gange siden 1990 (i 2015, 2022 og 2023).

([185])Ministeriet for Grøn Trepart, 2024, *aftale om Implementering af et Grønt Danmark*.
([186])Strategiens mål er at beskytte 30 % af land- og havområder inden 2030, hvoraf 10 % skal beskyttes strengt.
([187])Ministeriet for Grøn Trepart, Denmark's National Biodiversity Strategy and Action Plan.
([188])Redigeret af Peter Birch Sørensen, 2024, *Danmarks grønne nationalprodukt*.
([189])60 mia. DKK (biodiversitet) og 50 mia. DKK (arter) i 2022-priser.
([190])Miljøomkostningerne ved luftforurening faldt, men omkostningerne steg som følge af drivhusgasemissioner og tab af biodiversitet.
([191])306 mia. DKK i 2023-priser.

Dette skyldes det relativt lille skovareal og den store andel af landbrugsjord. For at opfylde sit LULUCF-mål for 2030 er yderligere kulstoffjernelse på -0,4 mio. ton CO_2e nødvendige([192]). De seneste foreliggende fremskrivninger viser et overskud over målet på -0,2 mio. ton CO_2e for 2030([193]). Det tyder på, at Danmark er godt på vej til at nå sit 2030-mål.

Intensivt landbrug forringer jordbundens sundhed. Danmark havde den femtehøjeste husdyrtæthed (1,59 %) i EU i 2020, og 60 % af jorden anvendes til landbrug, hovedsagelig til at dyrke foder til landets husdyr. Danmarks jordbund indeholder overskydende kvælstof og fosfor og eroderes af vand, vind, jordbearbejdning og høst([194]). De fleste af Danmarks tørvemoser er blevet drænet, hovedsagelig til landbrug([195]). Derfor er det nødvendigt at omdanne landbrugsjord til natur. Ifølge Klimarådet vil fokus på målene for biodiversitet og vandmiljø i arealplanlægningen også medføre betydelige klimafordele([196]).

Danmark har taget skridt til at ændre arealanvendelsen, men kun et lille landbrugsareal er faktisk blevet omdannet til natur. Danmark har siden 2021 afsat 233 hektar kulstofrig lavtliggende jord og bufferområder ud af 100 000 hektar, hvilket er et mål, der skal nås senest i 2030([197]). Aftalen om et Grønt Danmark øgede dette mål med 40 000 hektar([198]). Dette er et politisk kompromis, som går ud på at omdanne ca. 400 000 hektar landbrugsjord til natur, hvilket svarer til ca. 10 % af al jord i Danmark og 15 % af landbrugsjorden. Ved udgangen af 2025 skal 23 lokale *treparter*([199]) på lokalt plan blive enige om, hvilke landbrugsarealer der skal omlægges. I aftalen om et Grønt Danmark nævnes også planen om at indføre en CO_2e-afgift på emissioner fra husdyr, drænede tørvemoser og landbrugskalk([200]).

Danmark fremmer bæredygtige landbrugsmetoder for at mindske landbrugets indvirkning på luft, vand og jord. Udnyttet landbrugsareal (ULA) fuldt ud omlagt til økologisk landbrug tegnede sig for 11,4 % af landbrugsarealet i Danmark sammenlignet med EU-gennemsnittet på 10,5 % i 2022([201]) og det nationale mål på 20 % i 2030. Sammenlignet med deres relativt lille størrelse giver landbrugslandskabstræk såsom skove, ikkeproduktive græsarealer og vådområder mange miljø- og biodiversitetsmæssige fordele, herunder kulstofbinding, forebyggelse af jorderosion og skabelse af levesteder for vilde dyr og planter. I 2022 omfattede 5,3 % af Danmarks landbrugsareal disse karakteristika, hvilket er lidt under EU-gennemsnittet på 5,6 %. Siden 2023 har Danmark i sine strategiske planer under den fælles landbrugspolitik medtaget en forpligtelse for landbrugerne til som minimum at sikre, at 4 % af agerjorden anvendes til ikkeproduktive områder eller landskabstræk.

Danmarks strategiske plan under den fælles landbrugspolitik er udformet med henblik på at bidrage til miljø- og klimamålene. ([202]) I henhold til bioordningerne er næsten 20 % af de direkte betalinger til landbrugere afsat til landbrugsmetoder, som går længere end minimumskravene på landbrugsområdet, og som er til gavn for klimaet, miljøet og dyrevelfærden. Derudover er ca. 19 % af budgettet til udvikling af landdistrikterne forbeholdt landbrugere, der påtager sig flerårige forvaltningsforpligtelser, der gavner naturen og biodiversiteten.

I planen er der afsat 28 mio. EUR til bæredygtige landbrugsmetoder. Dette omfatter i) forøgelse af arealet af økologisk dyrket landbrugsjord, ii) diversificering af

([192])Medlemsstaternes nationale LULUCF-mål i overensstemmelse med forordning (EU) 2023/839.

([193])EU-statusrapport om klimaindsatsen 2024 (COM(2024) 498).

([194])N over 50 kg/ha: 73 % landbrugsjord, 50 % nationalt område. P over 50 mg/kg: 31 % landbrugsjord, 25 % nationalt område. Jorderosion: 45 % nationalt område, 65 % dyrket areal. Europa-Kommissionen, 2023, *Impact Assessment Report accompanying the proposal for a Soil Monitoring Law*, s. 748.

([195])UNEP, 2022, Global Peatlands Assessment:The State of the World's Peatlands.

([196])Klimarådet, 2024, *Danmarks fremtidige arealanvendelse*.

([197])Landbrugsstyrelsen, november 2024, *Hvad sker der i indsatsen for at tage lavbundsjorder ud af landbrugsdrift?*.

([198])Ministeriet for Grøn Trepart, 2024, *aftale om Implementering af et Grønt Danmark*.

([199])De lokale treparter vil bestå af repræsentanter fra kommuner, landbrugs- og naturorganisationer samt Naturstyrelsen. Ministeriet for Grøn Trepart, De lokale treparter.

([200])Ministeriet for Grøn Trepart, CO_2e-afgift på landbruget.

([201])Omfatter ULA i forbindelse med omlægning af arealanvendelse. Statistikker | Eurostat, 27.1.2025. Agriculture biologique au sein de l'union européenne.

([202])Europa-Kommissionen, Overblik:DANMARKS STRATEGISKE PLAN UNDER DEN FÆLLES LANDBRUGSPOLITIK.

planteproduktion, biodiversitet og bæredygtighed og iii) reduktion af tab af næringsstoffer gennem støtte til vand- og klimaprojekter. Disse foranstaltninger er afgørende for at sikre, at Danmarks landbrugsfødevaresystem og bioøkonomi forbliver konkurrencedygtige på lang sigt. Sidstnævnte bidrog med en værditilvækst på 8,1 mia. EUR i landets BNP i 2021. Landbruget genererede 3,8 mia. EUR, mens bidraget fra fødevareindustrien var på 4,3 mia. EUR([203]). Primærsektoren tegnede sig for 1,5 % af Danmarks samlede BVT.

([203])Europa-Kommissionen, 2023, dashboard over EU's overvågningssystem for bioøkonomi.

Tabel A9.1: ***Nøgleindikatorer for fremskridt med hensyn til klimatilpasning, beredskab og miljø***

Climate adaptation and preparedness:	Denmark						EU-27	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2021
Drought impact on ecosystems *[area impacted by drought as % of total]*	46.61	3.19	0.8	1.21	8.65	1.73	6.77	2.76
Forest-fire burnt area (1) *[ha, annual average 2006-2023]*	77	77	77	77	77	77		
Economic losses from extreme events *[EUR million at constant 2022 prices]*	87	-	59	-	4	167	24 142	62 981
Insurance protection gap (2) *[composite score between 0 and 4]*	-	-	-	-	1.00	1.00		
Heat-related mortality (3) *[number of deaths per 100 000 inhabitants in 2013-2022]*	41	41	41	41	41			
Sub-national climate adaptation action *[% of population covered by the EU Covenant of Mayors for Climate & Energy]*	56	57	57	59	55	53	41	44

Water resilience:	Denmark						EU-27	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2021
Water Exploitation Index Plus, WEI+ (4) *[total water consumption as % of renewable freshwater resources]*	7.4	4.3	4.0	4.9	5.2	-	4.5	4.5
Water consumption *[million m^3]*	527	415	428	430	446	-		
Ecological/quantitative status of water bodies (5) *[% of water bodies failing to achieve good status]*								
Surface water bodies	-	-	-	58%	-	-	-	59%
Groundwater bodies	-	-	-	0%	-	-	-	93%

Biodiversity and ecosystems:	Denmark						EU-27	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2021
Conservation status of habitats (6) *[% of habitats having a good conservation status]*	5.4	-	-	-	-	-	14.7	-
Common farmland bird index *2000=100*	75.1	71.5	82.8	72.4	61.8	-	72.2	74.4
Protected areas *[% of protected land areas]*	-	-	-	15	15	-	-	26

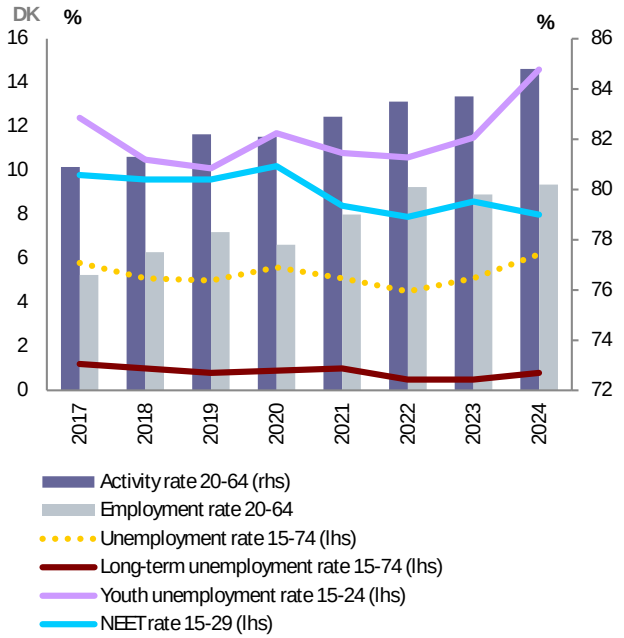
Sustainable agriculture and land use:	Denmark						EU-27	
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2018	2021
Bioeconomy's added value (7) *[EUR million]*	13 746	15 295	16 334	16 181			634 378	716 124
Landscape features *[% of agricultural land covered with landscape features]*	-	-	-	-	5	-		
Food waste *[kg per capita]*	-	-	221	230	254	-		
Area under organic farming *[% of total UAA]*	9.8	11.1	11.5	11.6	11.4		7.99	-
Nitrogen balance *[kg of nitrogen per ha of UAA]*	-	-	-	-	-	-		
Nitrates in groundwater (8) *[mgNO_3/l]*	29.7	20.5	27.5	18.3	-	-		
Net greenhouse gas removals from LULUCF (9) *[Kt CO_2-eq]*	2 503	1 531	1 292	198	- 381	-	- 256 077	- 240 984

(1) Dataene viser gennemsnittet for tidsrummet 2006-2023 baseret på EFFIS – det europæiske informationssystem for skovbrande.
(2) Skala: 0 (ingen beskyttelseskløft) – 4 (meget stor kløft). EIOPA, 2024, Dashboard on insurance protection gap for natural catastrophes.
(3) K.R. van Daalen m.fl., 2024, "The 2024 Europe report of the Lancet Countdown on health and climate change: unprecedented warming demands unprecedented action", The Lancet Public Health.
(4) Denne indikator måler det samlede vandforbrug som en procentdel af de vedvarende ferskvandsressourcer, der er til rådighed for et givet område og en given periode. Værdier over 20 % anses generelt for at være et tegn på vandknaphed, mens værdier, der er lig med eller større end 40 %, angiver situationer med alvorlig vandknaphed.
(5) Europa-Kommissionen, 2024, syvende gennemførelsesrapport fra Kommissionen til Rådet og Europa-Parlamentet om gennemførelsen af vandrammedirektivet (2000/60/EF) og oversvømmelsesdirektivet (2007/60/EF) (tredje runde vandområdeplaner og anden runde risikostyringsplaner for oversvømmelser).
(6) For denne indikator omfatter EU-gennemsnittet tal for Det Forenede Kongerige i den tidligere konfiguration, EU-28.
(7) Europa-Kommissionen, 2023, dashboards over EU's overvågningssystem for bioøkonomi.
(8) Nitrater kan forblive i grundvandet i lang tid og akkumuleres på et højt niveau gennem input fra menneskeskabte kilder (hovedsagelig landbrug). EU's drikkevandsstandard fastsætter en grænse på 50 mg NO_3/L for at undgå trusler mod menneskers sundhed.
(9) Nettooptag udtrykkes i negative tal, nettoemissioner i positive tal. De indberettede data stammer fra indberetningen af drivhusgasopgørelser for 2024. 2030-værdien af nettooptag af drivhusgasser, jf. forordning (EU) 2023/839 – bilag IIa.
Kilde: Eurostat og EEA.

Det danske arbejdsmarked har i de senere år været præget af høj beskæftigelse og deltagelse, idet både beskæftigelsen og arbejdsløsheden steg en smule i 2024. Demografiske tendenser påvirker arbejdsmarkedet med stigende deltagelse blandt ældre arbejdstagere og uopfyldt potentiale blandt unge, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse, og sårbare grupper. Der er fortsat mangel på kvalificeret arbejdskraft på visse områder, hvilket understreger behovet for, at alle grupper integreres på arbejdsmarkedet og også i lyset af den grønne og den digitale omstilling.

Det danske arbejdsmarked er fortsat stærkt. Beskæftigelsesfrekvensen oversteg allerede landets 2030-mål i 2022 og faldt marginalt til 79,8 % i 2023, hvorefter den steg igen til 80,2 % i 2024, hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet på 75,8 %. Erhvervsfrekvensen fortsatte også med at stige og nåede op på 82,4 % i 2024, hvilket er et af de højeste niveauer i EU (75,4 %). Efter at have nået sit laveste punkt i perioden efter pandemien (3,8 % i andet kvartal 2022) steg arbejdsløsheden til 5,1 % i 2023 og 6,2 % i 2024([204]), der er lidt over EU-gennemsnittet på 5,9 %. På trods af denne tendens har Danmark stadig en af de laveste langtidsledighedsprocenter i EU – 0,8 % i 2024 (EU: 1,9 %). Uudnyttet arbejdskraftpotentiale([205]), der måler uopfyldt efterspørgsel efter beskæftigelse, steg til 12,7 % i 2024 (10,1 % i 2023), og den ligger nu lidt over EU-gennemsnittet (11,7 %). Dette skyldtes hovedsagelig stigningen i antallet af arbejdsløse og underbeskæftigede, der arbejder på deltid, idet sidstnævnte steg fra 2,1 % til 3,4 % i de sidste to år, hvilket er over EU-gennemsnittet på 2,4 %. Beskæftigelsesfrekvensen for ældre arbejdstagere (55-64 år) steg fra 71,4 % i 2020 til 75 % i 2024 sammenlignet med et EU-gennemsnit på 65,2 % som følge af demografiske ændringer og tilpasninger af pensionsordninger. I 2023 fjernede Folketinget en foranstaltning, der modregnede i folkepensionen for personer, der stadig var i beskæftigelse. Siden da er antallet af ansatte over folkepensionsalderen steget med 19 %([206]).

Figur A10.1: ***Centrale arbejdsmarkedsindikatorer (%)***

Erhvervsfrekvens og beskæftigelsesfrekvens (% af befolkningen), i alt, i alderen 20-64 år.
Arbejdsløshed og langtidsledighed (% af arbejdsstyrken), i alt, i alderen 15-74 år.
Ungdomsarbejdsløshed (% af arbejdsstyrken), i alt, i alderen 15-24 år.
NEET: ikke i beskæftigelse eller under uddannelse (% af befolkningen), i alt, i alderen 15-29 år.
Kilde: Eurostat og LFS (arbejdsstyrkeundersøgelsen).

Unge er godt integreret i arbejdsstyrken, men der er fortsat uudnyttet potentiale blandt dem, der ikke er i beskæftigelse eller under uddannelse. I 2024 lå ungdomsbeskæftigelsen og deltagelsen i arbejdsstyrken på henholdsvis 59 % og 69,1 %, hvilket er betydeligt over de respektive EU-gennemsnit på 35 % og 41,1 %. Ungdomsarbejdsløsheden steg til 14,6 % (EU: 14,9 %), og 8 % af de unge var ikke i beskæftigelse eller under uddannelse (NEET) sammenlignet med et EU-gennemsnit på 11 %. Den danske regering har gennemført målrettede foranstaltninger for at øge unges deltagelse i beskæftigelse og uddannelse. I oktober 2024

([204])Arbejdsløshedstallene fra 2023 og fremefter har et brud i tidsserierne.

([205])Uudnyttet arbejdskraftpotentiale henviser til, i hvor høj grad udbuddet af arbejdskraft overstiger efterspørgslen på kort sigt. Det omfatter underbeskæftigede, der arbejder på deltid, arbejdsløse, personer, der søger arbejde, men ikke umiddelbart er til rådighed, og personer, der er til rådighed for arbejde, men ikke søger det. Ved medregning af arbejdsløshed omfattes den af samme brud i ovennævnte tidsserier.

([206])Økonomiministeriet, Flere pensionister i beskæftigelse.

vedtog regeringen([207]) en politisk aftale sammen med støttepartier, hvorved unge bl.a. skal have individuelle beskæftigelsesplaner og støtte.

Sårbare grupper står stadig over for udfordringer, og deres øgede deltagelse på arbejdsmarkedet kan bidrage til at afhjælpe manglen på arbejdskraft. I 2024 var beskæftigelsesfrekvensen for personer med en uddannelse på under primær- og sekundærtrinnet på 61,4 %, hvilket er over EU-gennemsnittet på 58,7 % for denne gruppe. Dette var imidlertid næsten 27 procentpoint lavere end for personer med en videregående uddannelse, som lå på 88,2 % (EU: 86,5 %). International arbejdskraft har også bidraget til høje beskæftigelsesfrekvenser i de seneste år([208]). Både tredjelandsstatsborgere, der allerede opholder sig i Danmark, og nyankomne migranter kan bidrage til at afhjælpe manglen på arbejdskraft, navnlig i sektorer som byggeri og handel. Beskæftigelsesfrekvensen for tredjelandsstatsborgere var 72,6 % i 2024 sammenlignet med EU-gennemsnittet på 64,2 %. Personer med handicap står fortsat over for betydelige hindringer på arbejdsmarkedet: Forskellen i beskæftigelsesfrekvensen for personer med handicap steg til 26,1 procentpoint i 2024, hvilket var over EU-gennemsnittet på 24 procentpoint([209]). I 2023 havde 38 % af NEET'erne et handicap([210]). Danmark har endnu ikke fastsat et beskæftigelsesmål for personer med handicap.

Manglen på arbejdskraft er delvis aftaget, men er fortsat betydelig. Andelen af ledige stillinger([211]) faldt til 2,5 % i 2024 (EU: 2,5 %) under højdepunktet på 3,7 % i andet kvartal 2022, men stadig over niveauet før pandemien (1,9 % i fjerde kvartal 2019). I januar 2025 lå andelen af arbejdsgivere, der forventer, at manglen på arbejdskraft vil begrænse deres produktion([212]), på 28 % i bygge- og anlægssektoren og oversteg EU-gennemsnittet (26 %) og niveauet før pandemien([213]). I industrien er denne andel steget kraftigt i de seneste måneder og nåede op på 20,6 % i januar 2025 (EU: 18,6 %). Inden for tjenesteydelser lå andelen også et godt stykke over niveauet før pandemien på 22,9 %, men under EU-gennemsnittet for denne sektor (24,1 %). Ifølge oplysninger fra Cedefop-Eures([214]) var de mest efterspurgte profiler i landet i 2024 faglærte (24,6 %), service- og salgsmedarbejdere (21,3 %) og akademikere (12,6 %). For det meste blev der anmodet om bygningsarbejdere, personlige servicemedarbejdere samt forskere og ingeniører under hver af ovennævnte makrogrupper([215]). I 2023 var andelen af ledige stillinger i omstillingssektorerne højere end EU-gennemsnittet for fremstillingssektoren (2,4 % mod 2,1 %) og el-, gas-, damp- og klimaanlægssektoren (3,8 % mod 1,8 %). Forgæves rekruttering([216]) var mest udbredt inden for jern-, metal- og bilindustrien, bygge- og anlægssektoren og den sociale uddannelsessektor med 18,7 % ubesatte stillinger inden for jern-, metal- og bilindustrien og 15,4 % inden for både bygge- og anlægssektoren og den sociale uddannelsessektor.

([207])Beskæftigelsesministeriet, Aftale om Ungeløftet – flere unge i arbejde og forpligtende fællesskaber.

([208])Økonomiministeriet, Economic Survey August 2024.

([209])Tallene for 2024 vedrørende Danmark er opdelt i tidsserier.

([210])VIVE – Det Samfundsvidenskabelige Forskningscenter, Handicap og beskæftigelse 2023.

([211])For Danmarks vedkommende er andelen af ledige stillinger kun tilgængelig for erhvervsøkonomien (NACE-sektor B-N) hos Eurostat.

([212])ECFIN's konjunktur- og forbrugerundersøgelser.

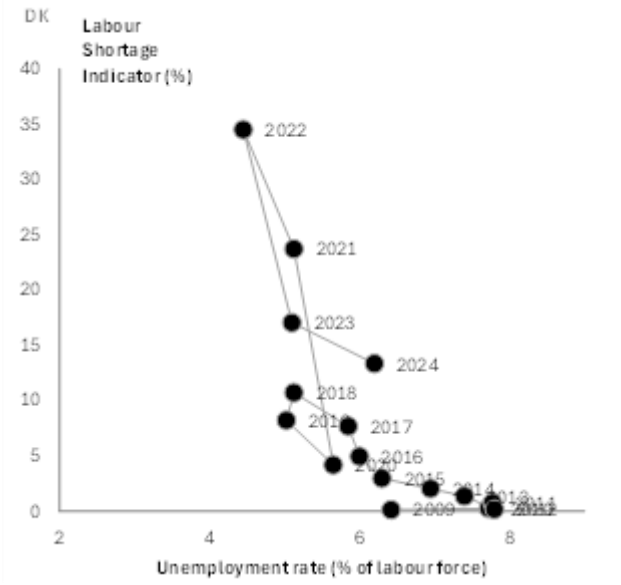
([213])Andelen i Danmark før pandemien (fjerde kvartal 2019) var på henholdsvis 23,33 %, 16 % og 6,4 % inden for bygge- og anlægssektoren, servicesektoren og industrien.

([214])Eures – Lande og erhverv | Cedefop.

([215]) Fra januar til september 2024.

([216])Styrelsen for Arbejdsmarked og Rekruttering, Vores Arbejdsmarked.

Figur A10.2: ***Beveridge-kurve***

Årlige data baseret på gennemsnittet af de fire kvartaler
Kilde: Eurostat, arbejdsstyrkeundersøgelsen og Europa-Kommissionen, EU's konjunktur- og forbrugerundersøgelser. Data sæsonkorrigeret.

Danmark gennemfører arbejdsmarkedsforanstaltninger for at afhjælpe den vedvarende mangel på arbejdskraft i nøglesektorer. Den hastigt voksende teknologiske og digitale industri driver efterspørgslen efter kvalificerede IKT-fagfolk, som ikke altid imødekommes af et tilstrækkeligt udbud. IKT-specialister tegnede sig for 5,8 % af den samlede beskæftigelse i 2024, hvilket er over EU-gennemsnittet på 5 %, men andelen af virksomheder med ledige IKT-stillinger, der er vanskelige at besætte (10,7 %), var betydeligt højere end EU-gennemsnittet (6 %) i 2022. For at tackle disse udfordringer har Danmark styrket STEM-uddannelserne (naturvidenskab, teknologi, ingeniørvirksomhed og matematik) gennem digitale værktøjer, skolesamarbejde og initiativer rettet mod kvinders deltagelse på disse områder (se bilag 12). Demografiske ændringer er drivkraften bag efterspørgslen efter arbejdskraft, navnlig til sundhedstjenester, og i de seneste år har Danmark indført arbejdsmarkedsreformer for at øge udbuddet af arbejdskraft til sådanne tjenester med 45 000 inden 2030([217]). I januar 2024 indgik regeringen([218]) en aftale med støttepartier for at gøre det muligt for tredjelandsstatsborgere at blive ansat i sundhedssektoren. Aftalen omfatter udstedelse af 1 000 arbejdstilladelser til udenlandske sundhedspersonale og en plan for at identificere partnerskaber med lande uden for EU med henblik på målrettet rekruttering af sundhedspersonale.

Danmark investerer i opkvalificering og omskoling for at afhjælpe manglen på kvalificeret arbejdskraft og misforholdet mellem udbudte og efterspurgte færdigheder med støtte fra EU-midler. Det makroøkonomiske misforhold mellem udbudte og efterspurgte færdigheder([219]) fortsatte med at falde i 2024 i overensstemmelse med tendenserne i EU og nåede op på 13,6 %, hvilket er et godt stykke under EU-gennemsnittet (19,2 %). For så vidt angår overkvalificering var 15,3 % af arbejdstagerne med en videregående uddannelse beskæftiget i erhverv, der ikke kræver dette kvalifikationsniveau, hvilket er under EU-gennemsnittet på 21,5 %. Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) og Fonden for Retfærdig Omstilling (FRO) støtter opkvalificering og omskoling af arbejdsstyrken. ESF+ hjælper folk med at erhverve de færdigheder, der er nødvendige for arbejdsmarkedet, herunder dem, der er nødvendige for den grønne og den digitale omstilling, og FRO fokuserer på at udstyre arbejdstagere i forurenende industrier med de færdigheder, der er nødvendige for den grønne omstilling. Genopretnings- og resiliensplanen omfatter opkvalificerings- og omskolingsforanstaltninger for lærere på erhvervsuddannelsesskoler.

Reallønnen steg igen i 2024, hvilket delvis opvejede faldene i 2022 og 2023, mens den samlede lønudvikling fortsat er moderat. Efter at de nominelle lønninger steg med 3,1 % i 2023 og 4,2 % i 2024, forventes den nominelle lønvækst at forblive stabil og ligge over EU-gennemsnittet i 2025([220]). Efter et markant fald på 5,3 % i 2022 og et lille fald på 0,1 % i 2023 forventes reallønnen at stige med 2,8 % i 2024 og med mere end 2 % i 2025 (tæt på og over EU-gennemsnittet). Dette opsving afspejler både

([217])DK2030 – Danmark rustet til fremtiden - Regeringen.dk.

([218])Bred politisk aftale om udenlandsk arbejdskraft i sundhedsvæsenet og ældreplejen | Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

([219])Den makroøkonomiske indikator for misforhold mellem udbudte og efterspurgte kvalifikationer måler spredningen i beskæftigelsesfrekvensen på tværs af kvalifikationsgrupper (udtrykt ved kvalifikationsniveauer, hvor ISCED 0-2 er lav, 3-4 medium og 5-7 høj). Kilde: GD EMPL's egne beregninger.

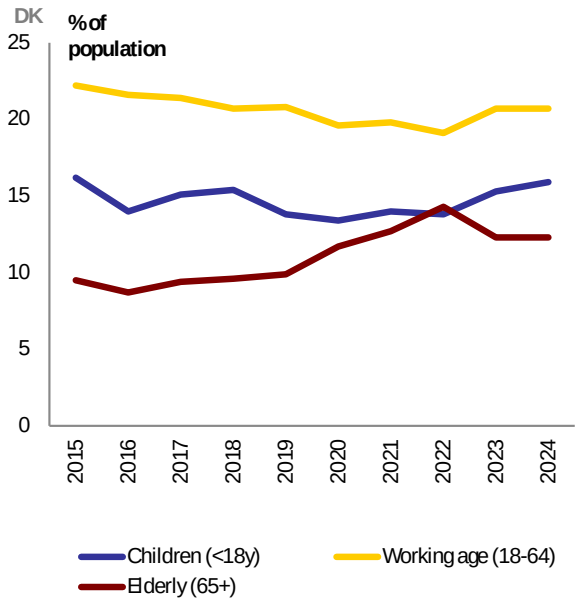
([220])Europa-Kommissionen, økonomisk efterårsprognose 2024.

lavere inflation og højere nominel lønvækst, men i 2025 er det måske ikke tilstrækkeligt til fuldt ud at dække faldene i 2022 og 2023. I de seneste år har væksten i enhedslønomkostningerne været forholdsvis moderat, hvilket giver plads til yderligere lønstigninger på kort sigt. Efter at være steget med 5 % i 2022 steg enhedslønomkostningerne med 1,9 % i 2023 og 1,4 % i 2024, hvilket er blandt de laveste vækstrater i EU. Den disponible bruttohusstandsindkomst pr. indbygger steg mere end EU-gennemsnittet og nåede op på 122,57 i 2023 (EU: 111.09, 2008=100). Arbejdsproduktiviteten er fortsat høj, idet produktiviteten pr. arbejdstime lå på 131,6 % af EU-gennemsnittet til trods for et fald på 8 procentpoint i 2023. Fastholdelse af en stærk produktivitetsvækst vil være afgørende for at sikre en holdbar højere lønvækst på længere sigt.

Danmarks stærke velfærdssystem bekæmper fortsat fattigdom og social udstødelse effektivt, selv om visse risikoindikatorer er steget en smule i de seneste år. Sociale ydelser spiller en central rolle med hensyn til at mindske fattigdom og uligheder, men sårbare grupper står stadig over for betydelige forskelle, navnlig blandt tredjelandsstatsborgere, personer med handicap og husstande med enlige forsørgere. En yderligere indsats for at afhjælpe uligheder, der påvirker disse grupper, vil bidrage til at fremme inklusiv vækst og konkurrenceevne.

Danmark har fortsat en relativt lav andel af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse på trods af en lille stigning i de seneste år. Andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse er steget i de seneste to år fra 17,1 % i 2022 til 17,9 % i 2023 og yderligere til 18 % i 2024, mens EU-gennemsnittet faldt til 21 %. Efter en kraftig stigning i 2023 faldt alvorlige materielle og sociale afsavn til 4 % i 2024 og lå fortsat under EU-gennemsnittet på 6,8 %. Fattigdomsrisikosatsen faldt en smule til 11,6 % i 2024 (EU: 16,2 %), hvilket understreger effektiviteten af Danmarks sociale beskyttelsessystem (se nedenfor). I 2024 lå andelen af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse stabilt på 20,7 % for befolkningen i den erhvervsaktive alder (18-64 år) og på 12,3 % for personer på 65 år og derover efter en kraftig stigning for sidstnævnte gruppe under covid-19-pandemien (se figur A11.1). Sårbare grupper er fortsat udsat for større risiko for fattigdom og social udstødelse: I 2024 oplevede voksne født i udlandet en høj risikosats for fattigdom eller social udstødelse på 29,6 % (EU: 35,2 %) sammenlignet med 17,2 % for voksne født i Danmark (EU: 18,3 %). Risikosatsen for fattigdom eller social udstødelse for personer med handicap er steget fra 23,1 % i 2019 til 28,1 % i 2024([221]). Selv om den ligger under EU-gennemsnittet (28,8 %), er der plads til forbedringer for at vende tendensen med stigende ulighed. Danmark har fastsat et mål om at reducere antallet af personer, der bor i husstande med meget lav arbejdsintensitet, med 30 000 inden 2030. I 2024 boede ca. 474 400 personer i sådanne husstande, hvilket er 60 000 over niveauet i basisåret 2019. Der er behov for en yderligere indsats for at nå det nationale 2030-mål og forhindre, at flere mennesker oplever fattigdom.

Figur A11.1: ***Risikosats for fattigdom eller social udstødelse, aldersgrupper***

AROPE: andel af personer i risiko for fattigdom eller social udstødelse (% af den samlede befolkning)
Kilde: Eurostat og EU-SILC.

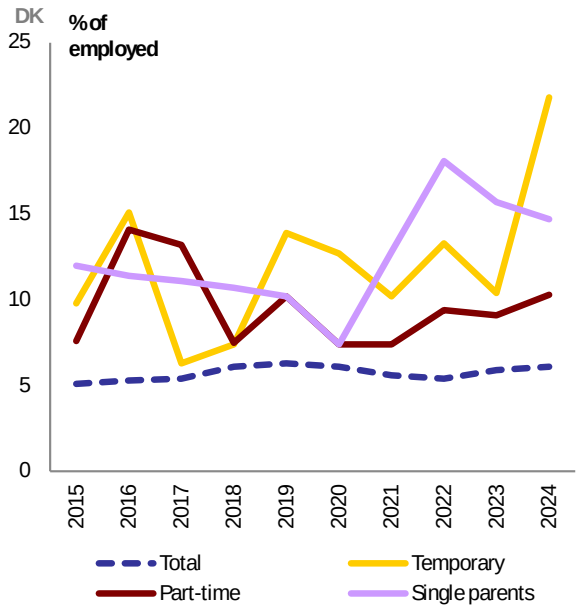
Risikoen for fattigdom eller social udstødelse blandt børn er steget, men er fortsat relativt lav. Andelen af børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse er steget med 2,1 procentpoint i de seneste to år og nåede op på 15,9 % i 2024 (EU: 24,2 %). Selv om Danmark ikke har fastsat et supplerende mål for reduktion af børnefattigdom, var antallet af udsatte børn i 2024 ca. 24 000 højere end i 2019. For at afbøde fattigdommens indvirkning på børn gennemfører Danmark den europæiske børnegaranti som led i sin handlingsplan for 2022. I den toårige gennemførelsesrapport for 2024 konkluderes det, at Danmark fortsat opfylder målene i børnegarantien, men det anerkendes, at der er plads til forbedringer med hensyn til at sikre lige muligheder for sårbare børn.

Danmark står over for relativt lav fattigdom blandt personer i arbejde, selv om visse grupper fortsat er mere sårbare. Andelen af personer i beskæftigelse i risiko for fattigdom i Danmark var 6,2 % i 2023 sammenlignet med et EU-gennemsnit på 8,2 %. Andelen var betydeligt højere blandt personer født uden for EU (15,9 %) med en stor forskel i forhold til personer født i Danmark (10,9 procentpoint mod 11,3

([221])Data for 2024 for Danmark har et brud i tidsserierne

procentpoint for EU) og blandt enkeltpersonhusstande (14,8 % mod 11,8 %) og enlige forældre (14,7 % mod 18,9 %). Deltidsansatte og vikarer står også over for relativt større udfordringer. Risikoen for fattigdom blandt personer i arbejde på henholdsvis 9,1 % og 10,4 % i 2023 er imidlertid lavere end EU-gennemsnittet (12,6 % for begge kategorier).

Figur A11.2: ***Fattigdom blandt personer i arbejde, grupper***

Fattigdom blandt personer i arbejde (% af de beskæftigede). Beskæftigede, som har en ækvivaleret disponibel indkomst på under 60 % af den nationale ækvivalerede medianindkomst.
Kilde: Eurostat og EU-SILC.

Danmarks stærke sociale ydelsessystem spiller en afgørende rolle med hensyn til at mindske fattigdom og uligheder ved at støtte sårbare grupper. De sociale ydelsers indvirkning på fattigdomsbekæmpelsen var blandt de højeste i EU i 2024 (50,4 % mod 34,4 %). Udgifterne til social beskyttelse er også relativt høje (27,9 % af BNP sammenlignet med 26,8 % i EU). Indkomstuligheden målt ved kvintilsatsen for indkomster steg i 2023 og forblev stabil i 2024, idet indkomsten for de rigeste 20 % af befolkningen var ca. 4,16 gange højere end for de fattigste 20 %. På trods af dette ligger den fortsat betydeligt under EU-gennemsnittet på 4,66.

Huspriserne er steget moderat som følge af husholdningernes høje gældsætning. Huspriserne er steget med næsten 40 % nominelt i løbet af det seneste årti. Efter at være steget i 2021 og 2022 (henholdsvis +11,7 % og +4,8 %) faldt boligpriserne en smule i 2023 (-4,2 %) på baggrund af højere renter og den dermed forbundne afdæmpning af realkreditlån. Boligpriserne steg igen i 2024 (+4,6 % i tredje kvartal 2024 fra år til år). Ved udgangen af 2024 er boligpriserne steget og skønnes at være lidt overvurderet (mindre end 5 %). Efter et betydeligt fald i boligtransaktioner i 2022 (-24,8 % i antal og -38,0 % i værdi) stabiliserede antallet af transaktioner sig i 2023 (-0,2 %), mens de handlede værdier steg (+22,7 %). Byggetilladelserne faldt med 10,5 % i 2022 og med yderligere 34,2 % i 2023, hvilket indebærer et lavere udbud af nye boliger fremadrettet, hvilket vil lægge et opadrettet pres på boligpriserne. Samtidig er de danske husholdningers gældskvote – selv om den er faldende – en af de højeste i EU, både som andel af BNP (88 % i 2023) og af den disponible bruttohusstandsindkomst (140 % i 2023). I februar 2024 konkluderede Det Europæiske Udvalg for Systemiske Risici (ESRB), at boligmarkedet i Danmark var udsat for høje risici, og at den makroprudentielle policysammensætning kun var delvist hensigtsmæssig og delvist tilstrækkelig til at afbøde situationen([222]).

Den generelle prisoverkommelighed for boliger er blevet forværret i løbet af det seneste årti, navnlig med hensyn til folks mulighed for at købe et hus. Boligpriserne er steget hurtigere end husholdningernes indkomster siden 2015, hvilket afspejles i den konstante stigning i det standardiserede forhold mellem boligpriser og indkomster. Dette forhold lå næsten 15 % over det langsigtede gennemsnit i 2021, men er faldet siden da og lå 5 % over det langsigtede gennemsnit i 2023. I betragtning af omkostningerne ved realkreditfinansiering har husholdningernes lånekapacitet stort set været stabil i det seneste årti. Med et ret stort lejemarked har forholdet mellem nye huslejer og indkomster været ret stabilt i det seneste årti.

Boligudgifterne er fortsat høje på trods af bestræbelserne på at afbøde virkningerne heraf. Danmark har fortsat en af de højeste andele af husstande med uforholdsmæssigt høje

([222])ESRB (2024): "Follow-up report on vulnerabilities in the residential real estate sectors of the EEA countries, February 2024". På Det Systemiske Risikoråds anbefaling aktiverede Danmark en sektorspecifik buffer for kreditinstitutters engagementer med ejendomsselskaber med en sats på 7 % med virkning fra 30.6.2024.

boligudgifter på 14,6 % i 2024 sammenlignet med EU-gennemsnittet på 8,2 %. Uforholdsmæssigt høje boligudgifter for personer med nogle eller alvorlige handicap var 21,2 %, hvilket er omtrent det dobbelte af EU-gennemsnittet på 10,4 %. Selv om Danmark har et effektivt socialt beskyttelsessystem og en række sociale ydelser til at afbøde virkningerne heraf, er overbelastning af boligudgifterne fortsat en betydelig udfordring. Hjemløsheden er steget en smule med 3 % mellem 2022 og 2024 og berører næsten 6 000 personer([223]). Mænd tegner sig for størstedelen af de hjemløse med 77 %([224]). Mellem 2021 og 2022 steg antallet af brugere af krise- og hjemløsecentre med 5 %([225]). Samtidig viser nationale data et betydeligt fald i antallet af hjemløse i alderen 18-24 år, hvilket flere observatører tilskriver stigningen i antallet af politikker, der tackler problemet med hjemløshed blandt unge. Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) støtter hjemløse og personer i risiko for hjemløshed gennem aktiviteter, der fremmer social integration.

Udfordringerne i plejesektoren forventes at fortsætte i lyset af de demografiske ændringer. Personalemanglen inden for sundhedssektoren har stået på i flere år, og efterspørgslen efter kvalificerede fagfolk forventes at overstige udbuddet med 15 000 arbejdstagere (social- og sundhedspersonale) i 2035([226]). Danmarks offentlige udgifter til langtidspleje forventes at stige med 3,3 procentpoint af BNP mellem 2022-2070 på grund af den aldrende befolkning, den længere forventede levetid og det stigende behov for plejetjenester. Til sammenligning forventes de gennemsnitlige offentlige udgifter i EU kun at stige med 0,8 procentpoint af BNP([227]). Den forventede stigning i de offentlige udgifter til langtidspleje falder sammen med indskrivningsniveauet i social- og sundhedsuddannelsesprogrammer, som ikke i tilstrækkelig grad modsvarer den stigende efterspørgsel efter kvalificeret personale inden for sundhedssektoren([228]). Den danske regering og en bred koalition af partier er blevet enige om 13 initiativer, der har til formål at styrke kvaliteten af social- og sundhedsuddannelserne, øge rekrutteringen og reducere frafaldsprocenten i programmerne. Disse omfatter professionalisering af uddannelsesvejledere, øget støtte til erhvervsuddannelsesinstitutioner og sprogstøtte til elever samt opkvalificering af lærere([229]). Den offentlige pensionsalder i Danmark justeres regelmæssigt på grundlag af den forventede levetid, og Folketinget reviderer den hvert femte år. I 2024 var den statslige pensionsalder 67 år, og den forventes at stige til 74 i 2070. Den samlede kompensationsgrad lå stabilt på 47 % i 2024 sammenlignet med et EU-gennemsnit på 61 %.

Danmark klarer sig relativt godt med hensyn til at bekæmpe energifattigdom. Andelen af befolkningen, der ikke er i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varme, ligger på 4,4 % i 2024, hvilket er en stigning på 1,6 procentpoint i forhold til 2021 og 1,7 procentpoint i forhold til 2017, men under EU-gennemsnittet på 9,2 %. Tilsvarende var 4 % af befolkningen i restance med betalingen af forsyningsregninger i 2024, hvilket er en stigning på 1,1 procentpoint siden 2021, men under EU-gennemsnittet på 6,9 %. Med hensyn til strukturelle problemer rapporterede 15 % af den danske befolkning lækager, fugt eller råd i deres boliger i 2023, hvilket er en lille forbedring på 1,8 procentpoint i forhold til 2019, hvilket er tæt på EU-gennemsnittet på 15,5 %. Danmark har ikke en national definition af energifattigdom, men støtter sig tre hovedindikatorer: lavindkomsthusstande, dårlig energimæssig ydeevne i boliger og højt energiforbrug. Sociale foranstaltninger omfatter varmetilskud til pensionister med lav indkomst og en række tilskud og målrettede støtteordninger såsom personlige tilskud til dækning af yderligere varme- eller elomkostninger. Et af målene med Danmarks nationale energi- og klimaplan er at udvide fjernvarmen og modernisere ældre bygninger, som udgør en betydelig del af den danske boligmasse.

([223])Hjemløshed i Danmark 2024 – vive.dk.

([224])"COUNTRY NOTE: DATA ON HOMELESSNESS IN DENMARK".

([225])Fondation Abbé Pierre – FEANTSA – Ninth Overview of Housing Exclusion in Europe 2024 – rapport_–_EN.pdf.

([226])Finansministeriet, DK2030 – Danmark rustet til fremtiden.

([227])2024 Ageing Report. Economic and budgetary projections for the EU Member States (2022-2070), s. 118.

([228])Se Forberedt på fremtiden III – Regeringen.dk og DK2030 – Danmark rustet til fremtiden – Regeringen.dk.

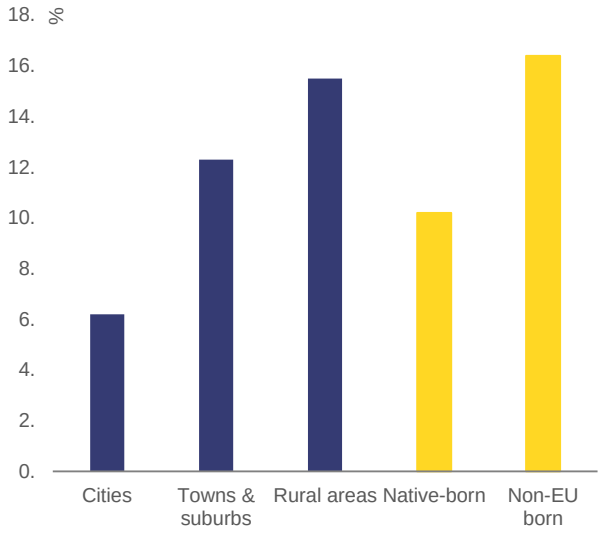
([229])Aftaletekst om SOSU-uddannelserne.

Selv om uddannelsesresultaterne i Danmark ligger over EU-gennemsnittet, støtter det danske uddannelsessystem ikke alle elever i at udvikle deres fulde potentiale. Unge med indvandrerbaggrund halter tydeligvis bagefter. Antallet af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, er steget i de seneste år i modsætning til tendensen i EU. En yderligere indsats for at mindske skolefrafald og forbedre deltagelsen i voksenuddannelse, navnlig erhvervsrettet uddannelse, kan bidrage til at afhjælpe den vedvarende mangel på kvalificeret arbejdskraft og støtte Danmarks konkurrenceevne.

Skolefrafald er fortsat en vedvarende udfordring i Danmark. Antallet af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, fortsatte med at stige til 10,4 % i 2023, og lå på samme niveau i 2024, hvor det er over EU-gennemsnittet (9,3 %) og målet på EU-plan på 9 %. 11,8 % af de unge, der er født uden for EU, gik ud af skolen tidligt, hvilket er et pludseligt fald på 4,6 procentpoint i forhold til det foregående år. Dette svarer i øjeblikket til en forskel på 1,4 procentpoint i forhold til indfødte og er 8,2 procentpoint under EU-gennemsnittet. Forskellen mellem byområder og landdistrikter er markant, idet den er meget lavere i de større (6,2 %) og mindre byer (12,3 %) end i landdistrikter (15,5 %). Da kun omkring en syvendedel af alle danskere bor i landområder([230]), er udfordringen fortsat koncentreret. Kvalitetsprogrammet "Folkeskolen" blev lanceret i marts 2024 og er en større reform af Danmarks grundskole. Det har til formål at forenkle læseplanerne for alle fag, give lærerne større pædagogisk autonomi og styrke de praktiske aspekter af læseplanen, samtidig med at der sikres topkvalitet i uddannelsesresultater og trivsel([231]).

Danmark har en meget høj deltagelse i førskoleundervisning og børnepasning (ECEC), men der er fortsat kvalitetsproblemer. 62,9 % af børn under tre år var i formel børnepasning i 2024, og de fleste af dem hele dagen([232]). Dette er en af de højeste andele i EU og tæt på det nationale Barcelonamål på 67,5 %. 95,7 % af børnene mellem tre år og den skolepligtige alder deltog i førskoleundervisning og børnepasning i 2023, hvilket både er over EU-gennemsnittet (94,6 %) og målet på EU-plan (96 %), men deltagelsen er betydeligt lavere blandt børn i risiko for fattigdom eller social udstødelse (89 %). Kvaliteten af førskoleundervisning og børnepasning for børn under tre år varierer betydeligt fra kommune til kommune([233]). Lavere lønninger til undervisere i førskoleundervisning og børnepasning er en af grundene til, at det er vanskeligt at rekruttere, især i kommunerne i Region Hovedstaden og på Sjælland.

Figur A12.1: ***Unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, opdelt efter urbanisering og fødeland***

År: 2024, aldersklasse: fra 18 til 24 år.
Kilde: Eurostat [edat_lfse_02]. [edat_lfse_30].

Danmark står over for udfordringer med hensyn til at tiltrække og fastholde kvalificerede lærere, hvilket forværrer personalemanglen. Kommunerne kæmper for at tiltrække og fastholde fuldt uddannet personale i førskoleundervisning og børnepasning og i folkeskolen. Antallet af fuldt uddannede lærere er faldet med 11,6 % til 38 000 i de seneste 10 år, og 20 % af de færdiguddannede kommer aldrig ind i lærerfaget. Op til en fjerdedel af

([230])Befolkningen i landdistrikterne 2023: 684 197, -0,36 % fra 2022. Befolkningen i byerne: 5 262 755, + 0,89 % fra 2022.

([231])Børne- og Undervisningsministeriet: Aftale om grundskolens kvalitetsprogram.

([232])I Danmark var 58,6 % i formel børnepasning i 25 timer eller mere i 2024 sammenlignet med et EU-gennemsnit på 28,2 %.

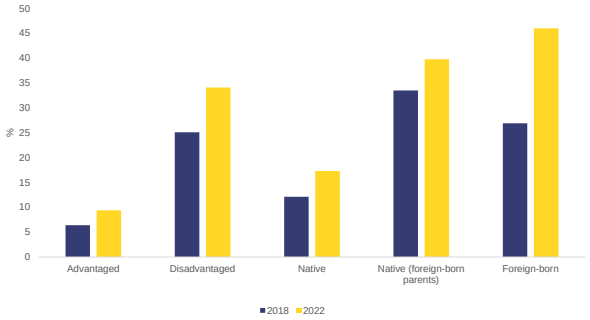
([233])H.H. Lindeberg m.fl. (2023), *Kvalitet i dagtilbud, National undersøgelse af kvalitet i pædagogiske læringsmiljøer og rammer i kommunale daginstitutioner og dagplejen for 0-2-årige børn.digit* VIVE, EVA.

folkeskolelærerne overvejer at forlade skolen (f.eks. til fordel for privatskoler), hvilket yderligere øger behovet for at lette adgangen til erhvervet([234]). Ifølge en undersøgelse fra 2021 mangler 18,1 % af lærerne i folkeskolen pædagogisk uddannelse([235]).

De dårlige resultater med hensyn til grundlæggende færdigheder er steget, men er fortsat blandt de laveste i EU. Ifølge OECD's PISA-resultater fra 2022 viser hver femte 15-årige ringe resultater med hensyn til grundlæggende færdigheder, idet 20,4 % klarer sig dårligt i matematik, 19,0 % i læsning og 19,9 % i naturvidenskab, hvilket er et godt stykke under EU-gennemsnittet på henholdsvis 29,5 %, 26,2 % og 24,2 %. Andelen af personer med de bedste resultater er højere end EU-gennemsnittet, men der er stadig en betydelig kønsskævhed. Andelen af drenge (9,9 %) blandt dem, der klarer sig bedst i matematik, er næsten dobbelt så stor som andelen af piger (5,4 %). Samtidig registrerede Danmark også et af de største fald i toppræstationer i matematik i EU (-3,9 point) mellem 2018 og 2022. Danske 15-årige klarer sig også et godt stykke over EU-gennemsnittet inden for kreativ tænkning: +3,5 point for den gennemsnitlige score og +6,2 procentpoint for andelen af dem, der klarer sig bedst (31,3 %).

På trods af generelt gode resultater har indvandrerbaggrund en stærk indvirkning på uddannelsesresultaterne. Underpræstation i matematik når 34,1 % blandt studerende med indvandrerbaggrund og stiger til 46 % for dem, der er født i udlandet (se graf A12.2). På samme måde er forskellen mellem unge med indvandrerbaggrund og indfødte med hensyn til grundlæggende digitale færdigheder (49,8 point) næsten dobbelt så stor som EU-gennemsnittet (28,5 point). Det er positivt, at den socioøkonomiske baggrund har meget mindre indvirkning på grundlæggende færdigheder, herunder digitale færdigheder. ([236]). Kvalitetsprogrammet bygger på tidligere reformtiltag for at mindske de lave resultater og øge trivslen. Ikke desto mindre kan yderligere målrettet støtte til dårligt stillede lærende hjælpe dem med at realisere deres fulde potentiale.

Figur A12.2: ***Underpræstation i matematik i Danmark efter fødselsland og baggrund***

Kilde: OECD (2023), PISA 2018 og 2022.

Mangel på kandidater inden for kritiske sektorer gør det til en politisk prioritet at øge fastholdelsen af studerende og forbedre adgangen til erhvervsrettede uddannelser. Danmark har en af de højeste beskæftigelsesfrekvenser blandt nyuddannede fra erhvervsuddannelser (87,7 % i forhold til EU-gennemsnittet på 80 % i 2024), og deres eksponering for arbejdsbaseret læring ligger over gennemsnittet (78,8 % i forhold til EU 65,3 % i 2024). Andelen af studerende på erhvervsrettede uddannelser blandt alle gymnasieelever lå stadig på 39,9 % i 2023, hvilket er et godt stykke under EU-gennemsnittet (54,2 %). Lav indskrivning kombineret med høje frafaldsprocenter udgør udfordringer, navnlig for de sektorer, der står over for akut mangel, såsom bygge- og anlægssektoren, faglærte fag og langtidspleje (se bilag 10). For at løse disse problemer har Danmark gjort ordningen "Ret til uddannelsesløft med 110 procent dagpenge" permanent, hvilket giver støtteberettigede arbejdsløse ret til at gennemføre erhvervsuddannelse rettet mod erhverv med mangel på arbejdskraft.

Manglen på kvalifikationer er udbredt. 56 % af SMV'erne rapporterede om vanskeligheder med at finde arbejdstagere med de rette færdigheder([237]) og efterspørgslen efter kvalificeret sundhedspersonale forventes at overstige udbuddet med 15 000 arbejdstagere i 2035 (se bilag 11). Der er allerede iværksat en række politiske initiativer for at modvirke denne tendens. Ud over folkeskolereformerne vil

([234])Danmarks Evalueringsinstitut (EVA): Lærere i grundskolen.

([235])Plauborg m.fl. (2022): Lærere, der bliver i professionen.

([236])Forskellen i resultater baseret på antallet af bøger og computere i hjemmet er blandt de laveste i EU.

([237])Eurobarometerundersøgelse.

ungdomsuddannelserne blive omstruktureret, så et af de fire spor, EUX, fjernes, og der indføres EPX, et nyt erhvervs- og professionsorienteret spor, der skal tilskynde flere unge til at vælge en erhvervsuddannelse. Regeringen har planlagt at afsætte 1 mia. kr. årligt til erhvervsuddannelser fra 2030 og frem. Danmarks REPowerEU-kapitel omfatter foranstaltninger til opkvalificering af lærere på erhvervsrettede uddannelser og udvikling af grønne læseplaner og grønt udstyr til erhvervsuddannelsesskoler til en værdi af ca. 28 mio. EUR. ESF+ støtter foranstaltninger, der øger erhvervsrettede uddannelsers tiltrækningskraft, samt flere opkvalificerings- og omskolingsforanstaltninger for unge og voksne.

Danmark udmærker sig inden for digitale færdigheder, men der er fortsat udfordringer med at imødekomme IKT-efterspørgslen og øge kvinders deltagelse. I 2023 havde 69,6 % af befolkningen i alderen 16-74 år som minimum grundlæggende digitale færdigheder sammenlignet med 55,6 % i hele EU. Danske studerende rangerer blandt de bedste i EU([238]) inden for computer- og informationsfærdigheder og kun 32 % havde ringe færdigheder i 2022 (EU-gennemsnit: 43 %). Der er dog stadig behov for en yderligere indsats for at nå målet på EU-plan på 15 %. Vedvarende mangel på IKT er fortsat en udfordring (se bilag 10), og det er vanskeligt at tiltrække unge til sektoren, idet kun 5,5 % af de færdiguddannede opnår en IKT-relateret grad. Selv om piger klarer sig 11,3 procentpoint bedre end drenge med hensyn til grundlæggende digitale færdigheder (EU-gennemsnit: 7,9 procentpoint), er kvinder underrepræsenteret inden for IKT og udgør 23,9 % af alle studerende på området, selv om de ligger over EU-gennemsnittet (20,1 %). Tilsvarende er andelen af kvindelige IKT-studerende relativt høj i forhold til alle kvindelige studerende (2,2 %, EU-gennemsnit: 1,9 %). Undervisningsministeriet har støttet udviklingen af digitale værktøjer og ressourcer til lærere og studerende, der styrker STEM-læring gennem interaktivt og engagerende indhold. Øget samarbejde mellem primær- og sekundærskoler og universiteter har også ført til fælles projekter og initiativer, der udsætter eleverne for avancerede STEM-koncepter og forskning. For at afhjælpe kønsskævheden har nogle universiteter i Danmark iværksat målrettede initiativer for at tilskynde kvinder til at gennemføre STEM-studier.

Danmarks gennemførelsesprocent for videregående uddannelser er steget betydeligt i det seneste årti, men andelen af STEM-studerende er fortsat relativt lav. Med 51,2 % i 2024 ligger gennemførelsesprocenten for videregående uddannelser både et godt stykke over EU-gennemsnittet (44,2 %) og målet på EU-plan (45 %). I 2022 var kun 23,9 % af de studerende indskrevet på STEM-studier, hvilket er lidt under EU-gennemsnittet, mens 45,1 % af de studerende på erhvervsuddannelser var indskrevet på STEM-områder (EU-gennemsnit: 36,2 %). Forskellige foranstaltninger til at gøre STEM-uddannelser mere tilgængelige og attraktive for studerende omfatter udvikling af læseplaner, finansiering og tilskud, læreruddannelse, partnerskaber med erhvervslivet, programmer uden for læseplanerne, forskning og innovation og offentlige oplysningskampagner. Ikke desto mindre er der stadig plads til forbedring af læringsfaciliteter, støttetjenester for studerende, klarhed i undervisningen og arbejdsmarkedsparathed([239]).

Reformer af de videregående uddannelser fokuserer på større fleksibilitet og afkortning af studieprogrammer. Dette gælder især for kandidatuddannelserne, således at de danske studerende (som typisk har en lang studietid) at komme hurtigere og bedre forberedt ind på arbejdsmarkedet, hvilket mindsker den eksisterende mangel på kvalificeret arbejdskraft. En vigtig nyskabelse er, at studerende på forkortede kandidatuddannelser får ret til at vende tilbage til universitetet senere i livet for yderligere uddannelse. Sammen med andre initiativer gør dette det danske system for livslang læring mere fleksibelt og styrker integrationen af de videregående uddannelser.

Deltagelsen i voksenuddannelse er faldet, men Danmark har gjort fremskridt inden for energiintensive industrier. Den årlige deltagelse i voksenuddannelse faldt en smule fra 50,4 % i 2016 til 47,1 % i 2022. Dette er under EU's overordnede 2030-mål på 60 % (som også er Danmarks mål), men et godt stykke over EU-gennemsnittet på 39,5 %. Ikke desto mindre er

([238])International Computer and Information Literacy Study (ICILS) 2023.

([239])DEA (2024), KVALITET PÅ STEM.

deltagelsen i uddannelse inden for energiintensive industrier steget, idet andelen af ansatte under uddannelse i de seneste fire uger er steget fra 14,3 % i 2020 til 25,3 % i 2024 (EU-gennemsnittet steg kun fra 7,6 % til 11,1 %). I 2024 blev der rapporteret om mangel på arbejdskraft i erhverv, der kræver specifikke færdigheder i forbindelse med den grønne omstilling, herunder miljøingeniører, fagfolk inden for miljøbeskyttelse og ledere af landbrugs- og skovbrugsproduktion([240]). Selv om Danmark klarer sig bedre end EU-gennemsnittet, er det fortsat afgørende at øge deltagelsen i voksenuddannelse for at afhjælpe mangler i nøglesektorer og opretholde Danmarks konkurrenceevne.

([240]) Den Europæiske Arbejdsmarkedsmyndighed 2025, Euresrapport om mangel på og overskud af arbejdskraft 2024, baseret på data fra de nationale Eureskoordinationsbureauer. Kravene til færdigheder og viden er i overensstemmelse med ESCO's taksonomi for færdigheder med henblik på den grønne omstilling med eksempler, der er analyseret ved hjælp af ESCO's indeks for grøn intensitet.

Tabel A13.1: ***Den sociale resultattavle for Danmark***

Social Scoreboard for Denmark		
Equal opportunities and access to the labour market	Adult participation in learning (during the last 12 months, excl. guided on the job training, % of the population aged 25-64, 2022)	47,1
	Early leavers from education and training (% of the population aged 18-24, 2024)	10,4
	Share of individuals who have basic or above basic overall digital skills (% of the population aged 16-74, 2023)	69,6
	Young people not in employment, education or training (% of the population aged 15-29, 2024)	8,0
	Gender employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2024)	6,5
	Income quintile ratio (S80/S20, 2024)	4,16
Dynamic labour markets and fair working conditions	Employment rate (% of the population aged 20-64, 2024)	80,2
	Unemployment rate (% of the active population aged 15-74, 2024)	6,2
	Long term unemployment (% of the active population aged 15-74, 2024)	0,8
	Gross disposable household income (GDHI) per capita growth (index, 2008=100, 2023)	122,6
Social protection and inclusion	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate (% of the total population, 2024)	18,0
	At risk of poverty or social exclusion (AROPE) rate for children (% of the population aged 0-17, 2024)	15,9
	Impact of social transfers (other than pensions) on poverty reduction (% reduction of AROP, 2024)	50,4
	Disability employment gap (percentage points, population aged 20-64, 2024)	26,1
	Housing cost overburden (% of the total population, 2024)	14,6
	Children aged less than 3 years in formal childcare (% of the under 3-years-old population, 2024)	62,9
	Self-reported unmet need for medical care (% of the population aged 16+, 2024)	3,1

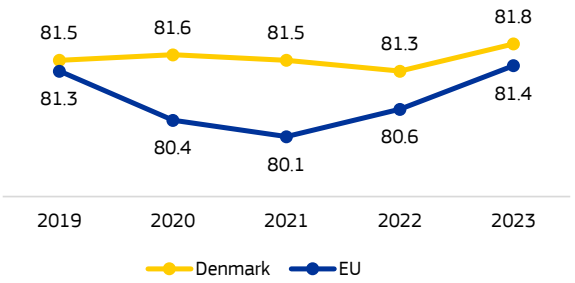
Critical situation	To watch	Weak but improving	Good but to monitor	On average	Better than average	Best performers

(1) Opdatering af 5. maj 2025. Medlemsstaterne kategoriseres i den sociale resultattavle efter en metode, der er aftalt med Beskæftigelsesudvalget og Udvalget for Social Beskyttelse. Nærmere oplysninger om metode findes i bilaget til den fælles beskæftigelsesrapport 2025 (https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/joint-employment-report-2025-0).
Kilde: Eurostat.

Det danske sundhedssystem klarer sig relativt godt, idet den høje forventede levetid ved fødslen hænger sammen med en lav påvirkelig og forebyggelig dødelighed og en høj grad af fornuftig digitalisering. Manglen på sundhedspersonale (praktiserende læger og sygeplejersker i visse regioner og også hospitalslæger i visse specialområder) og en ulige geografisk fordeling af sundhedsressourcerne udgør imidlertid en udfordring. Disse problemer kan afhjælpes i betragtning af det høje finansieringsniveau, der er til rådighed for landets sundhedssystem.

Den forventede levealder ved fødslen i Danmark ligger lidt over EU-gennemsnittet. Dødeligheden på grund af kræft er høj. I 2023 var den forventede levetid ved fødslen 81,8 år og steg igen til over niveauet før covid-19. Der er en klar kønsskævhed i Danmark, hvor kvinder lever 3,8 år længere end mænd. Kvinder lever imidlertid 2,5 år længere med dårligt helbred end mænd. Sammenlignet med andre EU-lande havde Danmark i 2022 lavere dødelighed som følge af sygdomme, der kan forebygges og behandles. Dette peger på effektiviteten af det offentlige sundhedssystem med hensyn til at forebygge dødsfald som følge af sådanne tilstande. I 2022 var de vigtigste dødsårsager kræft, hjerte-kar-sygdomme efterfulgt af sygdomme i åndedrætssystemet. Kræftdødeligheden i Danmark var 260 pr. 100 000 indbyggere i 2022, hvilket er over EU-gennemsnittet på 235. Blandt kræftformerne er lungekræft fortsat den hyppigste dødsårsag efterfulgt af tyktarms- og endetarmskræft. Dette har givet anledning til en række initiativer til forebyggelse af kræft (f.eks. politikker til reduktion af rygning) og til fremme af bedre adgang til kræftscreening og -behandling. Danmark deltager i EU4Health-finansierede fælles aktioner rettet mod kræft og andre ikkeoverførbare sygdomme, antimikrobiel resistens, e-sundhed, det europæiske sundhedsdataområde, kliniske forsøg, mangel på lægemidler og de europæiske netværk af referencecentre for sjældne sygdomme.

Figur A14.1: ***Forventet levetid ved fødslen, år***

Kilde: Eurostat (demo_mlexpec).

Danmarks sundhedssystem klarer sig godt med hensyn til at levere tjenester til befolkningen med fokus på primær sundhedspleje. I 2022 var sundhedsudgifterne pr. indbygger blandt de højeste i EU. Størstedelen af sundhedsudgifterne går til ambulant behandling (36,4 %). Dette illustrerer sammen med et lavt antal hospitalssenge (195 pr. 100 000 indbyggere i 2022 blandt de laveste i EU) klart Danmarks ambulante plejemodel. Egenbetaling tegner sig for en lidt mindre andel af sundhedsudgifterne i Danmark (13 %) end EU-gennemsnittet (14,3 %). Næsten halvdelen af alle egenbetalingerne går til ambulante lægemidler, mens den næsthøjeste andel går til tandpleje([241]). Udgifterne til primære sundhedsydelser som andel af de løbende sundhedsudgifter ligger meget tæt på EU-gennemsnittet for tandpleje og relativt tæt på almindelig ambulant pleje([242]). Gennem sin genopretnings- og resiliensplan investerer Danmark 33 mio. EUR i sundhedspleje. Den danske genopretnings- og resiliensplan omfatter investeringer, der har til formål at sikre tilstrækkelige lagre af kritiske lægemidler og forbedre infrastrukturen til forvaltning og overvågning af medicinske modforanstaltninger i en nødsituation. En ny aftale mellem Indenrigs- og Sundhedsministeriet og Danmarks Apotekerforening styrker apotekernes rolle i den primære sundhedspleje. Aftalen for 2025-2026 tildeler midler til apoteker, der tilbyder telefonisk og digital rådgivning til sundheds- og plejepersonale og pårørende, der håndterer medicin([243]).

([241]) *OECD/European Commission (2024),* Health at a Glance: Europe 2024 – State of Health in the EU Cycle, s. 186 og 187.
([242]) I Health at a Glance: Europe 2024, s. 151.
([243]) https://www.ism.dk/nyheder/2025/januar/ny-aftale-styrker-apotekernes-rolle-i-det-naere-sundhedsvaesen.

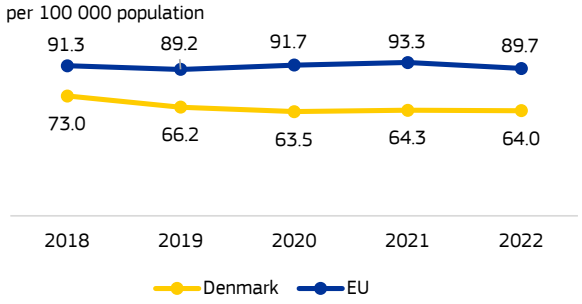
Tabel A14.1: ***Nøgleindikatorer for sundhed***

	2019	2020	2021	2022	2023	EU average* (latest year)
Cancer mortality per 100 000 population	282.5	271.0	270.6	259.6	n.a.	234.7 (2022)
Mortality due to circulatory diseases per 100 000 population	215.3	207.4	211.8	210.8	n.a.	336.4 (2022)
Current expenditure on health, purchasing power standards, per capita	3 764	3 998	4 410	4 154	n.a.	3 684.6 (2022)
Public share of health expenditure, % of current health expenditure	83.7	84.3	85.1	84.6	83.5	81.3 (2022)
Spending on prevention, % of current health expenditure	2.2	3.2	8.8	5.0	2.5	5.5 (2022)
Available hospital beds per 100 000 population**	208	207	199	195	n.a.	444 (2022)
Doctors per 1 000 population*	4.3	4.4	4.5	n.a.	n.a.	4.2 (2022)*
Nurses per 1 000 population*	10.1	10.2	10.3	n.a.	n.a.	7.6 (2022)*
Mortality at working age (20-64 years), % of total mortality	14.0	13.5	12.9	12.3	12.3	14.3 (2023)
Number of patents (pharma / biotech / medical technology)	289	274	243	129	200	29 (2023)***
Total consumption of antibacterials for systemic use, daily defined dose per 1 000 inhabitants****	15.3	14.3	14.4	15.2	16.2	20.0 (2023)

*EU-gennemsnittet vægtes for alle indikatorer undtagen for læger og sygeplejersker pr. 1 000 indbyggere, for hvilke det simple EU-gennemsnit anvendes på grundlag af data fra 2022 (eller de seneste data fra 2021), undtagen for Luxembourg (2017). Lægetæthedsdata henviser til praktiserende læger i alle lande undtagen Grækenland, Portugal (med autorisation til at praktisere) og Slovakiet (erhvervsaktiv). Sygeplejerskernes tæthed: Dataene vedrører praktiserende sygeplejersker (EU-anerkendte kvalifikationer) i de fleste lande undtagen Frankrig og Slovakiet (erhvervsaktive) og Grækenland (kun hospitaler). **"Tilgængelige hospitalssenge" omfatter somatisk pleje, ikke psykiatrisk pleje. ***EU-medianen anvendes til patenter.

Kilde: Eurostats database, Den Europæiske Patentmyndighed og ****Det Europæiske Center for Forebyggelse af og Kontrol med Sygdomme (ECDC) for 2023.

Figur A14.2: ***Påvirkelig dødelighed***

Aldersstandardiseret dødelighed ***(dødelighed, der kunne undgås gennem optimal sundhedspleje af høj kvalitet)***

Kilde: Eurostat (hlth_cd_apr).

Med hensyn til folkesundheden er der mulighed for yderligere forbedringer med hensyn til sygdomsforebyggelse. I 2022 faldt andelen af udgifter til forebyggelse i Danmark til 5 % af de samlede udgifter til sundhed, hvilket bringer den under EU-gennemsnittet på 5,5 %. Mellem 2019 og 2021 øgede Danmark i forbindelse med covid-19 sine udgifter til immuniseringsprogrammer, epidemiologisk overvågning og risiko- og sygdomsbekæmpelsesprogrammer betydeligt. Stigningstakten var på ca. 300 %, hvilket langt oversteg stigningen i EU-gennemsnittet på 106 %. Andre områder, der kan forbedres, er at øge forbruget af frugt og grøntsager, som i øjeblikket ligger under EU-gennemsnittet, og reducere vaping blandt 15-24-årige, hvilket ifølge tal fra 2022 ligger over EU-gennemsnittet. For andre livsstilsfaktorer klarer Danmark sig bedre end EU-gennemsnittet. Som led i "aftalen om bedre psykiatri" fra november 2023 har regeringen og aftaleparterne besluttet at forbedre adgangen til regionale akutte psykiatriske tjenester, herunder via en akut psykiatrisk nødhotline, der er integreret i det eksisterende beredskabssystem, og via forstærkninger med psykiatrisk ekspertise([244]).

Danmark har flere læger og sygeplejersker pr. 1 000 indbyggere end EU-gennemsnittet ifølge tal fra 2022, men specifik mangel på arbejdskraft udgør en udfordring. Der var 1 034 praktiserende sygeplejersker pr. 100 000 indbyggere i 2022, hvilket er betydeligt mere end EU-gennemsnittet på 756. Lægetætheden i Danmark (ca. 4,5 pr. 1 000 indbyggere i 2022) har i flere år ligget over EU-gennemsnittet på 4,2 pr. 1 000 indbyggere. Lægetætheden synes dog at være højere i hovedstadsregionen København og i andre større byer end i fjerntliggende og tyndt befolkede regioner. Mens antallet af læger og sygeplejersker i forhold til befolkningens størrelse er steget i løbet af de seneste ti år, har væksten i antallet af sygeplejersker været mere beskeden. Stigningen i antallet af læger i forhold til befolkningens størrelse skyldes udelukkende en stigning i antallet af specialister, mens tætheden af praktiserende læger er forblevet uændret. I 2024 vedtog regeringen imidlertid en vidtrækkende sundhedsreform, den største i Danmark i næsten 20 år([245]), der sigter mod at

([244])https://www.ism.dk/nyheder/2025/januar/aftale-om-national-psykiatrisk-akuttelefon-er-paa-plads.

([245])Historisk reform flytter sundhedsvæsenet tættere på borgerne | Indenrigs- og Sundhedsministeriet.

reducere ventetiden, styrke det frie valg af sundheds- og plejesteder og en bedre fordeling af praktiserende læger, specialister og hospitalslæger (ud over øget udbud) samt kroniske plejepakker, der sikrer mere integreret pleje.

Fastholdelsen af sygeplejersker på offentlige hospitaler er blevet en voksende udfordring. Mellem 2020 og 2022 faldt antallet af sygeplejersker, der var ansat på offentlige hospitaler, idet mange skiftede til andre typer sundhedsfaciliteter – navnlig inden for den kommunale sundhedssektor og i mindre omfang private hospitaler. Samlet set var ca. 4 700 sygeplejestillinger ubesatte på hospitaler i 2022. Antallet af færdiguddannede sygeplejersker pr. 100 000 indbyggere ligger også under EU-gennemsnittet. Desuden er mere end en fjerdedel (ca. 29 %) af sygeplejerskerne 55 år og derover, hvilket giver anledning til bekymring med hensyn til arbejdsstyrkens bæredygtighed, navnlig i betragtning af manglen på praktiserende læger og hospitalslæger på nogle af ovennævnte specialområder. Denne mangel på arbejdskraft har gjort det umuligt at reducere efterslæbet af patienter på ventelister og dermed ventetiden for kirurgiske indgreb. Den danske regering vedtog i 2022 en reform, der skal styrke sundhedssystemet, herunder forbedre lægedækningen i områder med lægemangel([246]). Regeringen nedsatte også en "kommission for robusthed", der skulle se på personalemangel og rekrutteringsspørgsmål. I 2023 bebudede regeringen en pakke af foranstaltninger til afhjælpning af personalemangel og lange ventelister([247]). Regeringen nedsatte desuden sundhedsstrukturkommissionen i marts 2023 med den opgave at komme med forslag til løsninger, der skal sikre et forebyggende og sammenhængende sundhedsvæsen med mere lighed, og som er nært og bæredygtigt([248]).

Danmarks sundhedssystem bidrager væsentligt til innovation og industriel udvikling i EU's sundhedssektor. Danmark er blandt de EU-lande, der indberetter betydelige offentlige udgifter til sundhedsforskning og -udvikling([249]), sideløbende med private investeringer foretaget af store selskaber med hovedsæde i EU og af lægemiddelsektoren generelt. Danmark fik i 2023 udstedt 200 europæiske patenter inden for de kombinerede områder lægemidler, bioteknologi og medicinsk teknologi([250]). Dette er et bemærkelsesværdigt højt tal for et relativt lille EU-land og langt over EU-medianen på 29. Landet har også gennemført et stort antal kliniske forsøg([251]).

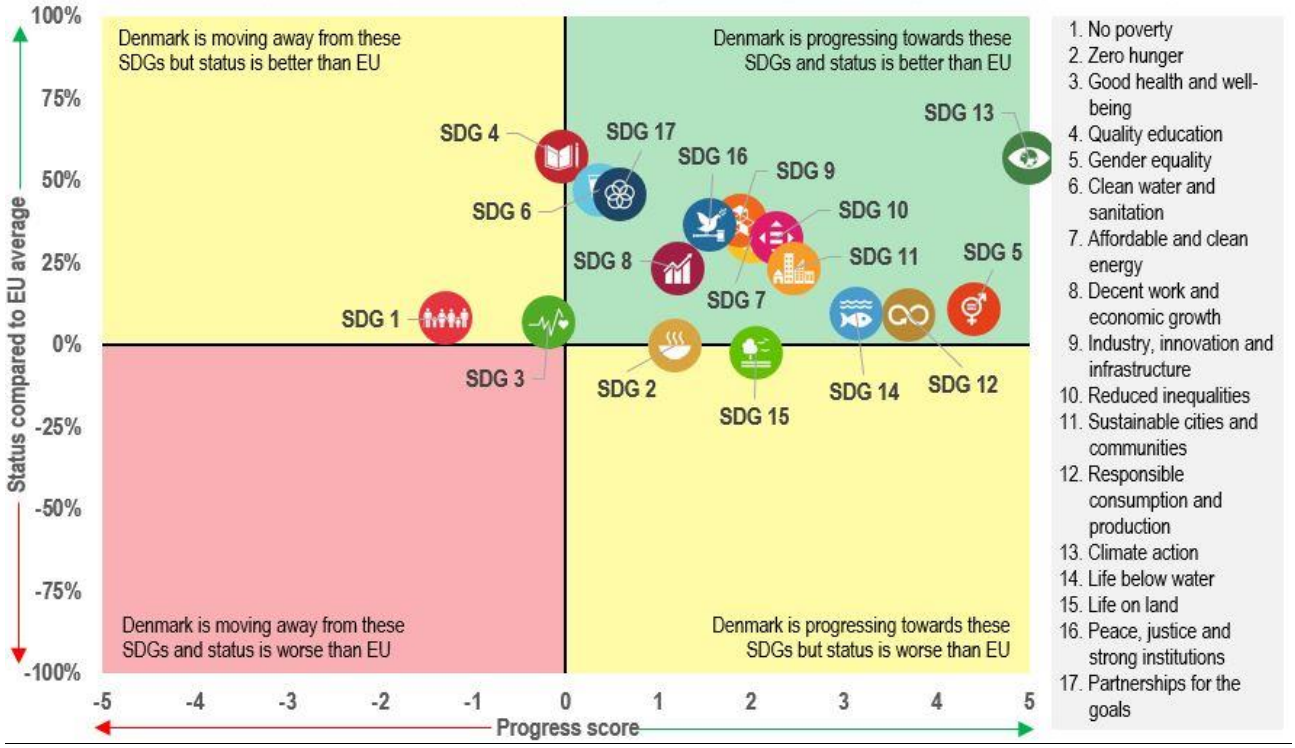
Danmark vil fremskynde digitaliseringen af sit sundhedssystem, **med støtte fra EU-programmer.** Det har blandt de højeste andele i EU af personer, der har adgang til deres personlige patientjournaler online og gør brug af telemedicin/onlinesundhedstjenester (undtagen telefon) i stedet for personlige konsultationer. Danmarks genopretnings- og resiliensplan fokuserer også på at styrke digitale løsninger i sundhedssektoren med planlagte investeringer i e-sundhedstjenester og -applikationer.

([246])Se https://commission.europa.eu/system/files/2023-05/2023-Denmark-NRP_da.pdf.
([247])Se https://eurohealthobservatory.who.int/monitors/health-systems-monitor/updates/hspm/denmark-2012/acute-package-to-address-waiting-lists-and-staff-shortages.
([248])https://www.ism.dk/temaer/sundhedsstrukturkommissionen.
([249])Yderligere oplysninger findes i bilag 3.
([250])Den Europæiske Patentmyndighed, Data to download | epo.org.
([251])EMA (2024), Monitoring the European clinical trials environment, s. 9.

I dette bilag foretages en vurdering af Danmarks fremskridt hen imod verdensmålene (SDG'erne) inden for dimensionerne konkurrenceevne, bæredygtighed, social retfærdighed og makroøkonomisk stabilitet. De 17 verdensmål og de dertil knyttede indikatorer udgør en referenceramme for FN's 2030-dagsorden for bæredygtig udvikling. Målet er at afskaffe alle former for fattigdom og bekæmpe uligheder samt klimaændringer og miljøkrisen, samtidig med at det sikres, at ingen lades i stikken. EU og medlemsstaterne er engageret i denne historiske globale rammeaftale og agter at spille en aktiv rolle for at gøre flest mulige fremskridt hen imod verdensmålene. Figuren nedenfor tager udgangspunkt i EU's indikatorer for verdensmålene, som blev udviklet for at kunne følge fremskridtene med opfyldelsen af disse mål inden for EU.

Danmark klarer sig godt med hensyn til alle verdensmålene vedrørende *konkurrenceevne* (SDG 4, 8 og 9) og er på rette vej med hensyn til SDG 8 og 9. Andelen af husstande med en højhastighedsinternetforbindelse (SDG 9) steg mellem 2019 og 2023 (fra 93 % til 97,2 %) og ligger et godt stykke over EU-gennemsnittet (78,8 % i 2023). Efter flere år med lavere FoU-intensitet steg Danmarks indenlandske bruttoudgifter til FoU igen til 2,99 % af BNP i 2023, hvilket er over EU-gennemsnittet (2,24 %i 2023). Antallet af patentansøgninger til Den Europæiske Patentmyndighed pr. million indbyggere nåede op på 431 i 2024, hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet (156 i 2024). Med hensyn til SDG 4 (Kvalitetsuddannelse) klarer Danmark sig bedre end EU-gennemsnittet med hensyn til alle indikatorer undtagen én: Andelen af unge, der forlader uddannelsessystemet tidligt, som en procentdel af befolkningen mellem 18 og 24, lå fast på 10,4 % mellem 2019 og 2024.

Figur A15.1: ***Fremskridt hen imod verdensmålene i Danmark***

Der findes detaljerede datasæt om de forskellige verdensmål i ESTAT-rapporten Sustainable development in the European Union, for nærmere oplysninger om omfattende landespecifikke data om medlemsstaternes fremskridt på kort sigt se: Key findings – Sustainable development indicators –Eurostat (europa.eu). En høj status betyder ikke, at et land er tæt på at nå et specifikt mål for bæredygtig udvikling, men signalerer, at det klarer sig bedre end EU i gennemsnit. Scoren for fremskridt er et absolut mål baseret på indikatortendenserne i de seneste fem år. Beregningen tager ikke hensyn til målværdier, da de fleste af EU's politiske mål kun gælder for det samlede EU-niveau. Afhængigt af datatilgængeligheden for hvert mål vises ikke alle 17 mål for bæredygtig udvikling for hvert land.

Kilde: Eurostat, senest ajourført den 28. april 2025. Dataene vedrører hovedsagelig perioden 2018-2023 eller 2019-2024. Data om målene for bæredygtig udvikling kan variere på tværs af rapporten og bilagene hertil på grund af forskellige skæringsdatoer.

Situationen er lidt værre end EU-gennemsnittet (9,3 % i 2024). Genopretnings- og resiliensplanen omfatter foranstaltninger, der skal bidrage til at tackle de resterende digitaliseringsudfordringer og fremme grøn opkvalificering.

Danmark gør fremskridt hen imod alle verdensmålene om *bæredygtighed* (SDG 2, 6, 7, 9, 11, 12, 13, 14 og 15). Danmark klarer sig godt med hensyn til alle verdensmålene på dette område på nær SDG 2 (Stop sult) og SDG 15 (Livet på land), hvor landet scorer lidt under EU-gennemsnittet. Andelen af vedvarende energi i det endelige bruttoenergiforbrug (SDG 7) steg betydeligt fra 35,2 % i 2018 til 44,4 % i 2023, hvilket er et godt stykke over EU-gennemsnittet (24,6 % i 2023). Nettodrivhusgasemissionerne (SDG 13) faldt fra 9,1 ton pr. indbygger i 2018 til 6,5 ton pr. indbygger i 2023, hvilket er tættere på EU-gennemsnittet (6,8 ton pr. indbygger i 2023). Nettodrivhusgasemissionerne fra arealanvendelse og skovbrug (SDG 13) faldt betydeligt fra 57,9 ton CO_2e pr. km^2 i 2018 til -11,7 ton i 2023, hvilket imidlertid er højere end EU-gennemsnittet (-47 ton CO_2e pr. km^2 i 2023). Andelen af grønne obligationer udstedt af virksomheder og regeringer ud af de samlede udstedte obligationer (SDG 13) i 2023 var højere end EU-gennemsnittet (16,6 % mod 6,8 %). Med hensyn til affaldsproduktion og -håndtering (SDG 12) steg den cirkulære materialeanvendelse fra 8,1 % til 9,1 % mellem 2018 og 2023 og ligger under EU-gennemsnittet (11,8 % i 2023). Genanvendelsesprocenten for kommunalt affald (SDG 11) faldt imidlertid mellem 2017 (47,6 %) og 2022 (45,7 %) og ligger under EU-gennemsnittet (48,7 % i 2022). Efter en periode med stigning faldt materialefodaftrykket (SDG 12) til 21,9 ton pr. indbygger i 2023. Det ligger fortsat et godt stykke over EU-gennemsnittet (14,2 ton pr. indbygger i 2022). Med hensyn til SDG 14 (Livet i havet) klarer Danmark sig lidt bedre end EU-gennemsnittet med hensyn til flere indikatorer. Andelen af beskyttede landområder (SDG 15) i Danmark ligger betydeligt under EU-gennemsnittet (15,1 % af det samlede areal sammenlignet med 26,1 % i 2022). Foranstaltningerne i Danmarks genopretnings- og resiliensplan støtter prioriteterne for grøn omstilling og dekarbonisering ved at tilskynde til udfasning af fossile brændstoffer inden for fjernvarme, fremskynde udbredelsen af vedvarende energikilder, fremme bæredygtig transport, fremme grøn forskning og innovation og beskatte drivhusgasemissioner.

Danmark klarer sig godt og gør fremskridt med de fleste verdensmål vedrørende *social retfærdighed* (SDG 5, 7, 8 og 10). Danmark klarer sig godt med hensyn til SDG 1 (Afskaf fattigdom) og SDG 3 (Sundhed og trivsel) og meget godt med hensyn til SDG 4 (Kvalitetsuddannelse). Landet bevæger sig imidlertid lidt væk fra disse verdensmål. Landet klarer sig over EU-gennemsnittet for de fleste indikatorer vedrørende fattigdom, kvalitetsuddannelse, ren og økonomisk overkommelig energi, inklusiv vækst og ulighed (SDG 1, 4, 7, 8 og 10). Med hensyn til mindre ulighed (SDG 10) har Danmark gjort fremskridt med alle indikatorer vedrørende uddannelses- og beskæftigelsesforskelle mellem EU-borgere og ikke-EU-borgere. Forskellene er navnlig blevet mindre for antallet af unge, der ikke er i beskæftigelse, uddannelse eller træning (1,3 procentpoints forskel mellem EU-borgere og ikke-EU-borgere i 2024 sammenlignet med 5,2 procentpoint i 2019), og for beskæftigelsesfrekvensen (8 procentpoints forskel mellem EU-borgere og ikke-EU-borgere i 2024 sammenlignet med 19,2 procentpoint i EU-gennemsnittet). Begge værdier lå betydeligt under EU-gennemsnittet i 2024. Danmarks resultater med hensyn til flere indikatorer vedrørende fattigdom er blevet forværret, hvilket fremgår af i) en stigning i andelen af befolkningen, der oplever alvorlige materielle og sociale afsavn (fra 3,5 % i 2018 til 4,9 % i 2023), ii) en stigning i andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter (14,7 % i 2018 til 15,4 % i 2023) og iii) en stigning i andelen af befolkningen, der rapporterede, at deres medicinske behov ikke blev opfyldt (1,3 % i 2018 til 2,7 % i 2023). Andelen af befolkningen, der ikke er i stand til at holde deres hjem tilstrækkeligt varme (SDG 7), steg mellem 2018 og 2023, men ligger stadig betydeligt under EU-gennemsnittet (6,9 % mod 10,6 % i 2023).

Danmark klarer sig godt og gør fremskridt hen imod alle verdensmålene vedrørende *makroøkonomisk stabilitet* (SDG 8, 16, 17). Landet klarer sig meget godt med hensyn til indikatorer for fred og retfærdighed, idet der er en høj grad af tillid til dets institutioner (SDG 16). I 2024 var opfattelsen af korruption meget lavere end EU-gennemsnittet. Danmark klarer sig over EU-gennemsnittet med hensyn til næsten alle indikatorer vedrørende SDG 8 (Anstændigt arbejde og økonomisk vækst). Langtidsledigheden i procent af arbejdsstyrken er det halve af EU-gennemsnittet (0,8 % mod 1,9 % i 2024). Det

reale BNP pr. indbygger (60 510 EUR i 2024) er næsten dobbelt så højt som EU-gennemsnittet (33 530 EUR i 2024). Miljøafgifternes andel af de samlede skatteindtægter var 4,7 % i 2023. Den var 8,1 % i 2018.

Da målene for bæredygtig udvikling udgør en overordnet ramme, forklares eller afbildes alle forbindelser til relevante mål for bæredygtig udvikling med ikoner i de øvrige bilag.

Danmark står over for strukturelle udfordringer på visse politikområder som identificeret i de landespecifikke henstillinger, der er rettet til landet som led i det europæiske semester. De vedrører bl.a. vedvarende energi, energiinfrastruktur og energinet, miljøpolitik og ressourceforvaltning, uddannelse, færdigheder, erhvervsuddannelse og gæld i den private sektor.

Kommissionen har vurderet de landespecifikke henstillinger for 2019-2024 under hensyntagen til de politiske foranstaltninger, som Danmark hidtil har truffet, og tilsagnene i landets genopretnings- og resiliensplan. På nuværende tidspunkt har Danmark som minimum gjort "visse fremskridt" med hensyn til 94 % af de landespecifikke henstillinger([252]) og "begrænsede fremskridt" med hensyn til 100 % (tabel A16.2).

EU's finansieringsinstrumenter stiller ressourcer til rådighed for Danmark ved at støtte investeringer og strukturreformer for at øge konkurrenceevnen, den miljømæssige bæredygtighed og den sociale retfærdighed og samtidig bidrage til at tackle de udfordringer, der er identificeret i de landespecifikke henstillinger. Ud over finansieringen på 1,6 mia. EUR fra genopretnings- og resiliensfaciliteten i 2021-2026 yder EU's samhørighedspolitiske fonde([253]) 0,5 mia. EUR til Danmark (svarende til 0,9 mia. EUR med national medfinansiering) for 2021-2027([254]) for at styrke den regionale konkurrenceevne og vækst. Støtten fra disse instrumenter udgør tilsammen 0,55 % af BNP i 2024([255]). Disse instrumenters bidrag til forskellige politiske mål er beskrevet i figur A16.1 og A16.2. Denne støtte kommer oven i den finansiering, der blev ydet til Danmark under den flerårige finansielle ramme for 2014-2020, som finansierede projekter frem til 2023 og har haft fordele for økonomien og det danske samfund. Projektudvælgelsen under samhørighedspolitikkens programmer for 2021-2027 er langt fremme, og gennemførelsen af udvalgte projekter har taget fart.

Den danske genopretnings- og resiliensplan indeholder 48 investeringer og 12 reformer, der skal stimulere bæredygtig vækst med fokus på at støtte den grønne omstilling af økonomien og øge energieffektiviteten og reduktion af CO_2 emissioner. Et år inden udløbet af genopretnings- og resiliensfacilitetens tidsramme er gennemførelsen godt på vej med 67 % af midlerne udbetalt. På nuværende tidspunkt har Danmark opfyldt 57 % af milepælene og målene i sin genopretnings- og resiliensplan([256]). Med en vedvarende indsats bør Danmark være i stand til at afslutte alle foranstaltninger i genopretnings- og resiliensplanen senest den 31. august 2026.

Danmark modtager også støtte fra flere andre EU-instrumenter, herunder dem, der er opført i tabel A16.1. Som en medlemsstat med en betydelig landbrugssektor er Danmark en stor modtager af midler under den fælles landbrugspolitik. Den fælles landbrugspolitik giver Danmark 4,8 mia. EUR i henhold til den strategiske plan under den fælles landbrugspolitik for 2023-2027([257]). Desuden er transaktioner svarende til 865,9 mio. EUR([258]) blevet undertegnet under InvestEU-instrumentet med støtte fra EU-garantien, hvilket forbedrer adgangen til finansiering for mere risikobetonede transaktioner i Danmark.

([252])17 % af de landespecifikke henstillinger for 2019-2024 er blevet gennemført fuldt ud, 37 % er gennemført i væsentlig grad, og der er gjort visse fremskridt med hensyn til 40 %.

([253])I 2021-2027 omfatter fondene under samhørighedspolitikken Den Europæiske Fond for Regionaludvikling, Den Europæiske Socialfond Plus og Fonden for Retfærdig Omstilling. Oplysningerne om samhørighedspolitikken i dette bilag er baseret på vedtagne programmer med skæringsdatoen 5. maj 2025.

([254])Programmer vedrørende det europæiske territoriale samarbejde er ikke medtaget i figuren.

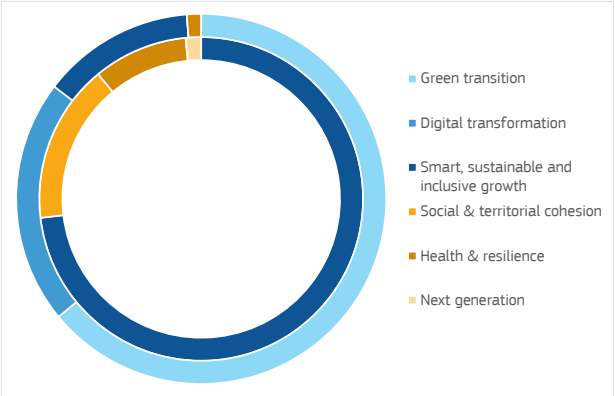
([255])Finansiering fra genopretnings- og resiliensfaciliteten omfatter både tilskud og lån, hvor det er relevant. BNP-tallene er baseret på data fra Eurostat for 2024.

([256])Pr. maj 2025 har Danmark indsendt tre betalingsanmodninger.

([257])En oversigt over Danmarks formelt godkendte strategi for gennemførelse af EU's fælles landbrugspolitik på nationalt plan findes på: https://agriculture.ec.europa.eu/cap-my-country/cap-strategic-plans/denmark_da

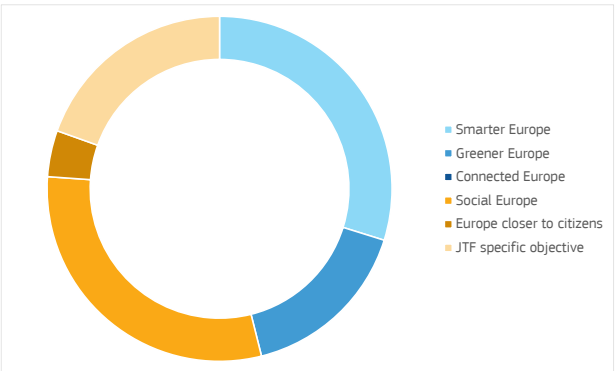
([258])Dataene afspejler situationen pr. 31.12.2024.

Figur A16.1: ***Fordeling af midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten i Danmark efter politikområde***

(1) Hver foranstaltning i genopretnings- og resiliensplanen bidrager til at nå målene for to af de seks politiske søjler i genopretnings- og resiliensfaciliteten. Det primære bidrag vises i den ydre cirkel, mens det sekundære bidrag vises i den indre cirkel. Hver cirkel udgør 100 % af midlerne fra genopretnings- og resiliensfaciliteten. Derfor udgør det samlede bidrag til alle søjler i dette diagram 200 % af de tildelte midler fra genopretnings- og resiliensfaciliteten.
Kilde: Europa-Kommissionen.

Figur A16.2: ***Fordeling af samhørighedspolitikkens fonde på tværs af politiske mål i Danmark***

Kilde: Europa-Kommissionen.

Fondene under samhørighedspolitikken har til formål at øge danske virksomheders produktivitet og konkurrenceevne og forbedre erhvervsklimaet. Den Europæiske Fond for Regionaludvikling (EFRU) og Den Fælles Overgangsfond (FRO) vil støtte over 11 500 virksomheder. Blandt disse investerer 2 200 små og mellemstore virksomheder (SMV'er) i færdigheder med henblik på intelligent specialisering, industriel omstilling og iværksætteri, over 400 virksomheder samarbejder med forskningsorganisationer for at fremme forskning og innovation, og næsten 100 SMV'er forventes at udvikle nye og innovative produkter eller løsninger. Danmark anvender også over 50 mio. EUR fra FRO til platformen for strategiske teknologier for Europa til at udvikle cleantech og relaterede værdikæder og færdigheder i Nord- og Sønderjylland. Desuden yder Den Europæiske Socialfond Plus (ESF+) ca. 88 mio. EUR (ca. 74 % af den samlede ESF+-tildeling) til støtte for opkvalificerings- og omskolingsforanstaltninger for at hjælpe folk med at udvikle de færdigheder og kompetencer, der er nødvendige for den grønne og den digitale omstilling.

Andre fonde bidrager til konkurrenceevnen i Danmark, f.eks. gennem åbne indkaldelser. Connecting Europe-faciliteten har støttet strategiske investeringer i jernbaneinfrastruktur såsom Femern-tunnelen mellem Danmark og Tyskland. Den bidrog også til integrationen af energimarkedet, dekarboniseringen af energisystemet og energiforsyningssikkerheden, navnlig gennem forbedret sammenkobling af elektricitet. I den digitale sektor har den styrket backboneinfrastrukturens kapacitet, modstandsdygtighed og sikkerhed ved at udrulle undersøiske kabler, og den har fremmet udrulningen af 5G langs transportkorridorer. Horisont Europa har finansieret forskning og innovation på tværs af spektret, fra videnskabelige gennembrud til opskalering af innovationer, med Det Europæiske Forskningsråd og klima, energi og mobilitet som topprioriteter. I Danmark har instrumentet for teknisk støtte ydet bistand på centrale områder, herunder udarbejdelsen af den sociale klimaplan, gennemførelsen af et revideret emissionshandelssystem og tilpasningen til forordningen om nettonulindustri.

Danmarks genopretnings- og resiliensplan indeholder også ambitiøse foranstaltninger til forbedring af erhvervsklimaet og konkurrenceevnen. Som led i de foranstaltninger, der er omfattet af betalingsanmodninger indgivet i løbet af det seneste år, modtog 550 SMV'er finansiering til digitale projekter til støtte for deres digitale omstilling. Dette initiativ forventes at være særlig vigtigt for den økonomiske genopretning, da SMV'er har været blandt de hårdest ramte af krisen. Desuden nød 500 virksomheder godt af et skattefradrag på 130 % for udgifter til forskning og udvikling i den private sektor i regnskabsåret 2022. Foranstaltningen har til formål at fremskynde investeringer i forskning og udvikling. Fradraget forventes også at tilskynde mindre virksomheder til i stigende grad at beskæftige sig med forskning og udvikling, da de også er berettiget til fradrag.

EU-midler spiller en væsentlig rolle med hensyn til at fremme miljømæssig bæredygtighed og grøn omstilling i Danmark i løbet af det nuværende syvårige EU-budget (den flerårige finansielle ramme). 156,5 mio. EUR fra EFRU og FRO anvendes til at støtte den grønne omstilling. Formålet med denne finansiering er at reducere udledningen af drivhusgasser i Danmark med 260 000 t CO_2e årligt, omdanne over 26 000 ton affald til råstoffer og støtte en retfærdig klimaomstilling ved at skabe over 800 nye job og opkvalificere og omskole over 3 000 arbejdstagere i SMV'er i de hårdest ramte regioner. I Danmarks strategiske plan under den fælles landbrugspolitik er der afsat 432 mio. EUR (66 % af midlerne til udvikling af landdistrikterne) til miljø- og klimamål og 819 mio. EUR (20 % af de direkte betalinger) til økoordninger, der støtter biodiversitet, økologisk landbrug og bæredygtig praksis. F.eks. kan landbrugere, der gennemfører afgrødediversificering eller etablerer vådområder, skove eller græsarealer, modtage ekstra støtte. For at bevare og beskytte biodiversiteten fremmer den strategiske plan under den fælles landbrugspolitik medtagelsen og vedligeholdelsen af landskabstræk på bedrifterne. Ud over udgifterne i forbindelse med planen har Danmark fastholdt kravet om, at 4 % af produktionsjorden skal ligge brak i 2025.

Danmarks genopretnings- og resiliensplan, herunder REPowerEU-kapitlet har et omfattende sæt reformer og investeringer med henblik på den grønne omstilling. Den danske genopretnings- og resiliensplan omfatter støtte til en undersøgelse af den tekniske og økonomiske gennemførlighed af CO_2-lagring i udtømte olie- og gasfelter i den danske del af Nordsøen. Genopretnings- og resiliensplanen støttede også udarbejdelsen af anbefalinger om konkrete modeller for en ensartet CO_2e-afgift og omkostningseffektive reduktioner af drivhusgasser ved at øge afgifterne på fossile brændstoffer.

Fremme af retfærdighed, social samhørighed og forbedring af adgangen til basale tjenester er blandt de vigtigste prioriteter for EU-finansieringen i Danmark. I Danmark fremmer ESF+ social inklusion med fokus på aktivt at støtte sårbare personer i at blive integreret og deltage på arbejdsmarkedet. ESF+ vil støtte mindst 1 500 personer, der er hjemløse eller i risiko for hjemløshed, og mindst 4 600 personer på kanten af arbejdsmarkedet.

Danmarks genopretnings- og resiliensplan indeholder flere reformer og investeringer vedrørende retfærdighed og socialpolitik. Den danske genopretnings- og resiliensplan støttede et studie foretaget af Aarhus Universitetshospital om virkningerne og bivirkningerne af covid-19-vacciner, som stilles til rådighed for Sundhedsministeriet

Tabel A16.1: ***Udvalgte EU-midler med vedtagne tildelinger – sammenfattende data (mio. EUR)***

Instrument/policy	**Allocation 2021-2026**		**Disbursed since 2021 (1)**
RRF grants (including the RepowerEU allocation)	1 625.9		1 092.0
RRF loans	0		0
Instrument/policy	**Allocation 2014-2020 (2)**	**Allocation 2021-2027**	**Disbursed since 2021 (3)** (covering total payments to the Member State on commitments originating from both 2014-2020 and 2021-2027 programming periods)
Cohesion policy (total)	630.1	455.7	483.8
European Regional Development Fund (ERDF)	362.4	247.2	275.7
European Social Fund (ESF, ESF+)	267.7	119.6	180.0
Just Transition Fund (JTF)		89.0	28.1
Fisheries			
European Maritime, Fisheries and Aquaculture Fund (EMFAF) and the European Maritime and Fisheries Fund (EMFF)	209.0	201.0	132.9
Migration and home affairs			
Migration, border management and internal security - AMIF, BMVI and ISF (4)	24.6	37.2	18.7
The common agricultural policy under the CAP strategic plan (5)	**Allocation 2023-2027**		**Disbursements under the CAP Strategic Plan (6)**
Total under the CAP strategic plan	4 809.3		1 680.2
European Agricultural Guarantee Fund (EAGF)	4 156.5		1 590.2
European Fund for Agricultural Development (EAFRD)	652.9		90.0

(1) Skæringsdatoen for data om udbetalinger under genopretnings- og resiliensfaciliteten er den 31. maj 2025.
(2) Tildelingerne under samhørighedspolitikken for 2014-2020 omfatter REACT-EU-bevillinger, som der blev indgået forpligtelser om i 2021-2022.
(3) Disse beløb vedrører kun udbetalinger foretaget fra 2021 og fremefter og omfatter ikke betalinger foretaget til medlemsstaten før 2021. Tallene omfatter derfor ikke de samlede betalinger svarende til tildelingen for 2014-2020. Skæringsdatoen for data om udbetalinger under EHFAF og EHFF er den 29. april 2025. Skæringsdatoen for data om udbetalinger under samhørighedspolitikkens fonde, AMIF, IGFV og ISF, er den 5. maj 2025.
(4) AMIF: Asyl-, Migrations- og Integrationsfonden IGFV: instrumentet for grænseforvaltning og visa ISF: Fonden for Intern Sikkerhed.
(5) Udgifter uden for den strategiske plan under den fælles landbrugspolitik er ikke medtaget.
(6) Skæringsdatoen for data om udbetalinger fra ELFUL er den 5. maj 2025. Oplysningerne om EGFL-udbetalinger er baseret på medlemsstaternes erklæringer frem til marts 2025. Udbetalingerne af direkte betalinger (EGFL) begyndte i 2024.
Kilde: Europa-Kommissionen.

Tabel A16.2:**Oversigt over de landespecifikke henstillinger for 2019-2024**

Denmark	Assessment in May 2025	Relevant SDGs
2019 CSR 1	**Some progress**	
Focus investment-related economic policy on education and skills,	Some progress	SDG 4
research and innovation to broaden the innovation base to include more companies,	Substantial progress	SDG 9
and on sustainable transport to tackle road congestion.	Substantial progress	SDG 11
2019 CSR 2	**Substantial progress**	
Ensure effective supervision and the enforcement of the anti-money laundering framework	Substantial progress	SDG 8, 16
2020 CSR 1	**Substantial progress**	
Take all necessary measures, in line with the general escape clause of the Stability and Growth Pact, to effectively address the COVID-19 pandemic, sustain the economy and support the ensuing recovery. When economic conditions allow, pursue fiscal policies aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring debt sustainability, while enhancing investment.	Not Assessed / No Input to Add	SDG 8, 16
Enhance the resilience of the health system, including by ensuring sufficient critical medical products and addressing the shortage of health workers.	Substantial progress	SDG 3
2020 CSR 2	**Substantial progress**	
Front-load mature public investment projects and	Substantial progress	SDG 8, 16
promote private investment to foster the economic recovery.	Full implementation	SDG 8, 9
Focus investment on the green and digital transition, in particular on clean and efficient production and use of energy,	Substantial progress	SDG 7, 9, 13
sustainable transport	Substantial progress	SDG 11
as well as research and innovation.	Substantial progress	SDG 9
Support an integrated innovation strategy with a broader investment base.	Substantial progress	SDG 9
2020 CSR 3	**Substantial progress**	
Improve the effectiveness of anti-money laundering supervision and effectively enforce the anti-money laundering framework.	Substantial progress	SDG 8, 16

(fortsættes på næste side)

Tabel (fortsat)

2021 CSR 1	**Not Assessed / No Input to Add**	
In 2022, maintain a supportive fiscal stance, including the impulse provided by the Recovery and Resilience Facility, and preserve nationally financed investment.	Not Assessed / No Input to Add	SDG 8, 16
When economic conditions allow, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions and ensuring fiscal sustainability in the medium term.	Not Assessed / No Input to Add	SDG 8, 16
At the same time, enhance investment to boost growth potential. *Pay particular attention to the composition of public finances, both on the revenue and expenditure sides of the budget, and to the quality of budgetary measures, to ensure a sustainable and inclusive recovery. Prioritise sustainable and growth-enhancing investment, notably supporting the green and digital transition.*	Not Assessed / No Input to Add	SDG 8, 16
Give priority to fiscal structural reforms that will help provide financing for public policy priorities and contribute to the long-term sustainability of public finances, including by strengthening the coverage, adequacy, and sustainability of health and social protection systems for all.	Not Assessed / No Input to Add	SDG 8, 16
2022 CSR 1	**Some progress**	
In 2023, ensure prudent fiscal policy, in particular by limiting the growth of nationally financed primary current expenditure below medium-term potential output growth, taking into account continued temporary and targeted support to households and firms most vulnerable to energy price hikes and to people fleeing Ukraine. Stand ready to adjust current spending to the evolving situation.	Not Assessed / No Input to Add	SDG 8, 16
Expand public investment for the green and digital transitions, and for energy security taking into account the REPowerEU initiative, including by making use of the Recovery and Resilience Facility and other Union funds.	Not Assessed / No Input to Add	SDG 8, 16
For the period beyond 2023, pursue a fiscal policy aimed at achieving prudent medium-term fiscal positions.	Not Assessed / No Input to Add	SDG 8, 16
Implement the new property tax system in order to restore the link between market prices and taxes and ensure fairer taxation.	Substantial progress	SDG 8, 10, 12
Stimulate investment in construction of affordable housing to alleviate the most pressing needs.	Some progress	SDG 8
Increase the financial resilience of highly indebted borrowers.	Limited progress	SDG 8
2022 CSR 2		
Proceed with the implementation of its recovery and resilience plan, in line with the milestones and targets included in the Council Implementing Decision of 13 July 2021.	RRP implementation is monitored by assessing RRP payment requests and analysing reports published twice a year on the achievement of the milestones and targets. These are to be reflected in the country reports.	
Swiftly finalise the negotiations with the Commission of the 2021-2027 cohesion policy programmes and proceed with their implementation.	Progress on the cohesion policy programming documents is monitored under the EU cohesion policy.	
2022 CSR 3	**Some progress**	
Strengthen circular economy and waste management policies including by promoting waste prevention and reuse, increasing recycling, and gradually shifting away from incineration of municipal waste to greener sources of heat generation.	Some progress	SDG 6, 12, 15
2022 CSR 4	**Some progress**	
Reduce overall reliance on fossil fuels. Further diversify energy supply and	Some progress	SDG 7, 9, 13
help decarbonise the economy by accelerating the deployment of renewables, including by introducing reforms to simplify and expedite administrative and permitting procedures,	Some progress	SDG 7, 8, 9, 13
upgrading energy transmission networks, increasing interconnections with neighbouring countries	Some progress	SDG 7, 9, 13
and improving energy efficiency.	Some progress	SDG 7

(fortsættes på næste side)

Tabel (fortsat)

2023 CSR 1	**Substantial progress**	
Wind down the energy support measures in force by the end of 2023. Should renewed energy price increases necessitate support measures, ensure that these are targeted at protecting vulnerable households and firms, fiscally affordable, and preserve incentives for energy savings.	Full implementation	SDG 8,16
While maintaining a sound fiscal position in 2024,	Full implementation	SDG 8,16
preserve nationally financed public investment and ensure the effective absorption of RRF grants and other EU funds, in particular to foster the green and digital transitions.	Full implementation	SDG 8,16
For the period beyond 2024, continue to pursue investment and reforms conducive to higher sustainable growth and preserve a prudent medium-term fiscal position	Full implementation	SDG 8,16
Implement the new property tax system in order to restore the link between market prices and taxes and ensure fairer taxation.	Substantial progress	SDG 8, 10, 12
Accelerate investment in the construction of affordable housing to alleviate the most pressing needs.	Limited progress	SDG 8
2023 CSR 2		
Continue the steady implementation of its recovery and resilience plan and, following the recent submission of the addendum, including the REPowerEU chapter, rapidly start the implementation of the related measures. Proceed with the speedy implementation of cohesion policy programmes, in close complementarity and synergy with the recovery and resilience plan.	RRP implementation is monitored through the assessment of RRP payment requests and analysis of the bi-annual reporting on the achievement of the milestones and targets, to be reflected in the country reports. Progress with the cohesion policy is monitored in the context of the Cohesion Policy of the European Union.	
2023 CSR 3	**Some progress**	
Strengthen circular economy and waste management policies, including by accelerating the implementation of Denmark's national action plan for circular economy, promoting waste prevention and reuse of municipal and other waste, increasing recycling rates, reducing food waste, and shifting away from the incineration of municipal waste to greener sources of heat generation.	Some progress	SGD 12, 6, 15
2023 CSR 4	**Some progress**	
Reduce reliance on fossil fuels and	Some progress	SDG 7, 9, 13
increase the share of renewables in the energy supply.	Substantial progress	SDG 7, 9, 13
Address increasing demand and flexibility needs by incentivising the necessary electricity network developments at transmission and distribution level.	Some progress	SDG 7, 9, 13
Streamline the applicable permit-granting rules for renewable energy	Some progress	SDG 7, 8, 9, 13
Implement additional measures that support energy efficiency in private and public buildings to reduce energy bills and energy system costs.	Some progress	SDG 7
Ensure a better roll-out of decarbonised heating sources.	Substantial progress	SDG 7, 9, 13
Step up policy efforts aimed at the provision and acquisition of the skills needed for the green transition.	Some progress	SDG 4

(fortsættes på næste side)

Tabel (fortsat)

2024 CSR 1	**Full implementation**	
Submit the medium-term fiscal-structural plan in a timely manner	Full implementation	SDG 8, 16
2024 CSR 2		
Continue with the swift and effective implementation of the recovery and resilience plan, including the REPowerEU chapter, ensuring completion of reforms and investments by August 2026. Accelerate the implementation of cohesion policy programmes. In the context of their mid-term review, continue focusing on the agreed priorities, while considering the opportunities provided by the Strategic Technologies for Europe Platform initiative to improve competitiveness	RRP implementation is monitored through the assessment of RRP payment requests and analysis of the bi-annual reporting on the achievement of the milestones and targets, to be reflected in the country reports. Progress with the cohesion policy is monitored in the context of the Cohesion Policy of the European Union.	
2024 CSR 3	**Some progress**	
Take further efforts for sustainable agriculture by stepping up decarbonisation measures and action to reduce nutrient losses	Some progress	SDG 12, 6, 15

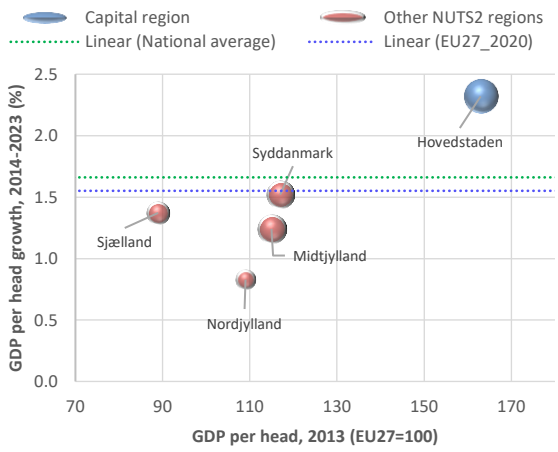
Kilde: Europa-Kommissionen.

Danmarks hovedstadsregion, Region Hovedstaden, er fortsat førende i landets økonomi og klarer sig bedre end andre regioner med hensyn til BNP-vækst, produktivitet, innovation og folks færdigheder og uddannelsesniveau. Selv om alle regioner har gunstige arbejdsmarkedsvilkår, afspejles kløften mellem land og by i form af sociale indikatorer såsom fattigdom og uddannelsesniveau.

Konkurrencedygtighed

Region Hovedstaden tegner sig for 43 % af Danmarks BNP, og den langsigtede årlige vækst i BNP pr. indbygger overstiger EU-gennemsnittet. De øvrige fire regioner har lavere langsigtede vækstrater under EU-gennemsnittet og faldende BNP pr. indbygger i forhold til det nationale gennemsnit. Region Sjælland er med sit yderligere faldende BNP pr. indbygger (88 % af EU-gennemsnittet) fortsat den eneste region, der kan kategoriseres som en "overgangsregion" under samhørighedspolitikken. Den følges tæt af Region Nordjylland, som ligger lidt under gennemsnittet for EU's BNP pr. indbygger på 98 % (figur A17.1).

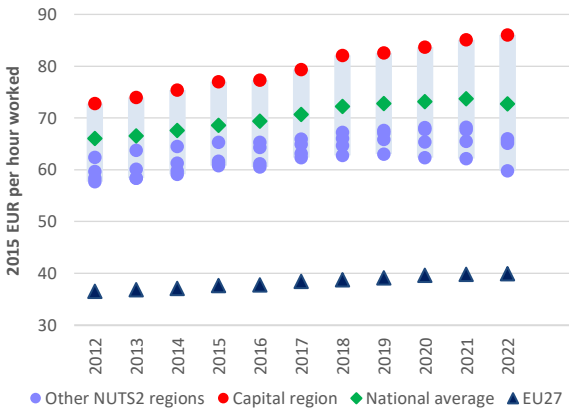
Figur A17.1: ***Gennemsnitlig årlig vækst i realt BNP pr. indbygger i forhold til BNP pr. indbygger i 2013***

X-akse: BNP pr. indbygger, 2013 (KKS, indeks EU-27 = 100).
Y-akse: Årlig gennemsnitlig realvækst i BNP pr. indbygger, 2014-2023 (EUR, 2015-priser, %). Boblestørrelse: indbyggertal 2023.
Kilde: ARDECO (JRC).

Den voksende forskel i BNP mellem Region Hovedstaden og de øvrige NUTS 2-regioner synes at være drevet af forskelle i produktivitetsvæksten. (Figur A17.2). De eneste regioner, hvor produktivitetsvæksten forbedredes, var Region Hovedstaden og Region Sjælland (kun en smule), mens forskellen i produktivitet og den årlige realproduktivitetsvækst er blevet større mellem den bedst præsterende region, Region Hovedstaden, og den lavest præsterende region, Region Nordjylland. Dette falder sammen med forskelle i FoU-udgifter inden for erhvervssektoren, hvor hovedstadsregionen langt overstiger EU-gennemsnittet, mens alle andre danske regioner ligger under EU-gennemsnittet, hvor Region Nordjylland er den laveste (tabel A17.1).

Figur A17.2: ***Arbejdsproduktivitet pr. time***

Enhed: Realt BNP pr. arbejdstime (EUR, 2015-priser).
Kilde: ARDECO (JRC).

I 2024 var halvdelen af den danske beskæftigelse koncentreret i videnintensive tjenesteydelser, og beskæftigelsen i højteknologiske industrier lå over EU-gennemsnittet, hvilket begge er væsentlige drivkræfter for produktivitet og økonomisk vækst. Desuden er Region Hovedstaden førende i Danmark med hensyn til beskæftigelse i disse sektorer efterfulgt af Region Sjælland, som begge ligger over EU-gennemsnittet. Region Syddanmark har den laveste andel af beskæftigede inden for videnintensive services og højteknologiske sektorer. Region Nordjylland har også langt den laveste andel af FoU-udgifter inden for erhvervssektoren.

I hovedstadsregionen er mere end halvdelen af befolkningen i den erhvervsaktive alder højtuddannede. I Region Midtjylland er andelen næsten 15 procentpoint lavere (43,0 %). Andre danske regioner ligger tæt på EU-gennemsnittet på 36,1 % og ligger på mellem 35 % og 38 %.

Tabel A17.1: ***Udvalgte indikatorer på regionalt plan i Danmark***

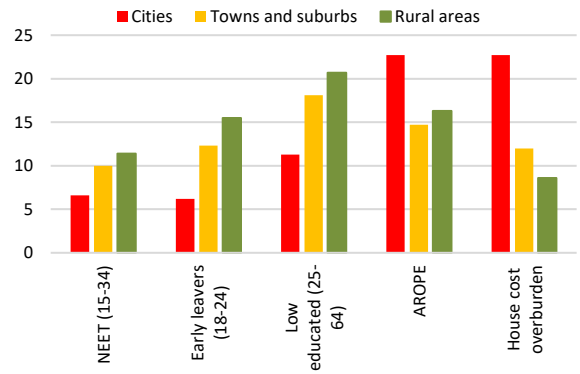
	GDP (PPS)	GDP per head (PPS)	Real GDP growth	Real GDP per head growth	Productivity - GDP per person employed (PPS)	Real productivity growth (per person employed)	Productivity - GDP per hour worked (PPS)	Real productivity growth (per hour worked)	R&D expenditure in business enterprise sector (BERD)	Employment in knowledge-intensive services	Employment in high-technology sectors	Population with high educational attainment	At-risk-of-poverty or social exclusion	Greenhouse gas emissions
	million	Index EU-27 = 100	Average annual % change	Average annual % change	Index EU-27 = 100	Average annual % change	Index EU-27 = 100	Average annual % change	% of GDP	% of total employment	% of total employment	% of population aged 25-64	% of total population	tCO2eq. per person
	2023	2023	2014-2023	2014-2023	2023	2014-2023	2022	2013-2022	2022	2024	2024	2024	2024	2023
European Union (27 MS)	15905280	100	1.7	1.6	100	0.6	100	0.9	1.5	41.5	5.2	36.1	21.0	7.1
Denmark	285614	125	2.3	1.7	114	0.8	140	1.0	1.8	49.8	6.4	45.1	18.0	6.9
Hovedstaden	127523	168	3.2	2.3	133	1.5	170	1.7	3.1	56.7	11.1	57.1	17.1	2.4
Sjælland	25414	88	1.8	1.4	102	0.6	114	1.2	0.7	48.5	6.5	35.3	15.1	7.5
Syddanmark	50019	111	1.8	1.5	104	0.5	123	0.4	1.0	44.3	2.3	38.4	18.5	9.0
Midtjylland	57188	107	1.9	1.2	98	0.3	124	1.0	1.4	46.6	3.9	43.0	19.7	7.7
Nordjylland	21706	98	1.1	0.8	95	0.1	113	0.4	0.4	45.8	3.6	35.4	20.3	14.6

Kilde: Eurostat og JRC.

Social retfærdighed

Arbejdsmarkedsforholdene er generelt gunstige i alle regioner, men risikoen for fattigdom og social inklusion er steget i de seneste år (se bilag 11). Der er ikke store forskelle mellem regionerne, men landdistrikterne klarer sig dårligere med hensyn til unges deltagelse på arbejdsmarkedet og uddannelse, mens byområderne lider under fattigdom (figur A17.3).

Figur A17.3: ***Sociale indikatorer efter urbaniseringsgrad, 2024***

Enhed: Procentdel af den respektive befolkning (%)
Kilde: Eurostat.

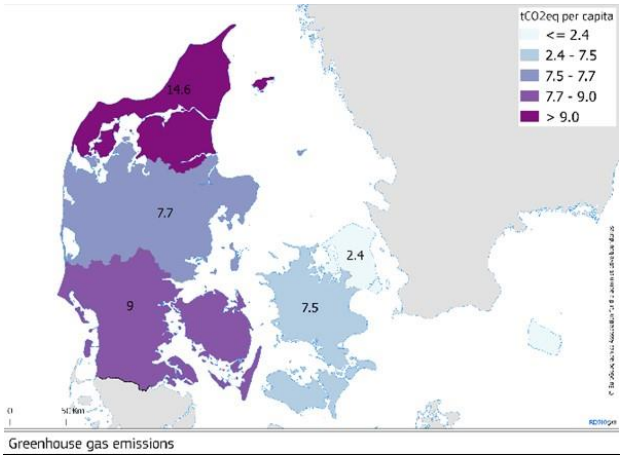
Boliger til overkommelige priser er fortsat en stor udfordring i Danmark (se bilag 11). Dette er især tilfældet i store byer, hvor 22,7 % af bybefolkningen står over for uforholdsmæssigt store boligudgifter([259]) i 2024, hvilket er betydeligt over EU-gennemsnittet på ca. 10 %. Boligpriserne i København er usædvanligt høje, mens boligomkostningerne er mindre udtalte i mindre byer, forstæder og landdistrikter (figur A17.3).

Bæredygtighed

Danmark har reduceret udledningen af drivhusgasser pr. person betydeligt fra 13,4 til 6,9 ton CO_2e mellem 1990 og 2023. Mens Region Hovedstaden er den mindst udledende region med 2,4 ton CO_2e pr. person, er Region Nordjyllands emissioner fortsat seks gange højere (Kort A17.1). Alle regioner bevæger sig imidlertid i retning af klimaneutralitet.

([259]) Andelen af husstande med uforholdsmæssigt høje boligudgifter er den procentdel af befolkningen, som lever i husstande, hvor de samlede boligomkostninger (uden boligydelser) udgør mere end 40 % af den disponible indkomst (uden boligydelser).

Kort A17.1: ***Drivhusgasemissioner pr. indbygger, 2023***

Kilde: Eurostat og JRC.